

KÉTVÖLGY
Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
2018. október 31-én megtartott
nyílt üléséről készült
JEGYZŐKÖNYV

Jegyzőkönyv

Készült: Kétvölgy Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 2018. október 31-én megtartott nyílt üléséről

Az ülés helye: Kétvölgy Községi Önkormányzat helyisége

Jelen voltak: Doncsecz András Bálint polgármester
Merkli Antal Bernát képviselő
Ruzsics Ferencné képviselő
Trajbár István képviselő

Meghívottak közül jelen voltak:
Szukicsné Skaper Mónika jegyző
Klujber-Fekete Anett jegyzőkönyvvezető

Doncsecz András polgármester köszöntötte az ülésen megjelenteket. Megállapította, hogy az 5 megválasztott képviselő-testületi tag közül 4 jelen van (1 képviselői hely betöltetlen), az ülés határozatképes.

A polgármester javaslatát a napirenddel kapcsolatban a képviselő-testület egyhangúlag elfogadta.

Napirend

1/ Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról és a két ülés között végzett tevékenységről

Ea.: Doncsecz András polgármester

2/ A Szlovén Rába-Vidék Térségfejlesztési Programjának véleményezése

Ea.: Doncsecz András polgármester

Napirendek tárgyalása

1/ Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról és a két ülés között végzett tevékenységről

Ea.: Doncsecz András polgármester

Doncsecz András polgármester a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról szóló beszámolója a jegyzőkönyv 3. mellékletét képezi.

A képviselő-testület rövid véleménycserét követően 4 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozta:

35/2018. (X.31.) képviselő-testületi határozat

Kétvölgy Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról szóló beszámolót - mely a jegyzőkönyv 3. mellékletét képezi - elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Képviselő-testület

2/ A Szlovén Rába-Vidék Térségfejlesztési Programjának véleményezése
Ea.: Doncsecz András polgármester

Doncsecz András polgármester ismertette a képviselő-testülettel a Szlovén Rába-Vidék Térségfejlesztési Programját.

A képviselő-testület rövid véleménycserét követően 4 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül az alábbi határozatot hozta:

36/2018. (X.31.) képviselő-testületi határozat

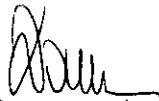
Kétvölgy Községi Önkormányzat Képviselő-testülete megismerte a jegyzőkönyv 4. mellékletét képező, „A Szlovén Rába-Vidék Térségfejlesztési Programja” című dokumentumot, az abban foglaltakat jóváhagyja.

Határidő: 2018. november 6.

Felelős: Doncsecz András polgármester

Több napirendi pont nem volt.

Doncsecz András polgármester megköszönte a megjelentek közreműködését, majd az ülést bezárta.

Doncsecz András Bálint
polgármester

Szukicsné Skaper Mónika
jegyző

Kétyölgy Község Polgármestere

9982 Kétyölgy, Fő út 28.

Tel/fax: 06-94/536-017, 06-94/536-018

Adószám: 15423823-1-18

Honlap: www.ketvolgy.hu

e-mail: info@alsoszolnok.hu

MEGHÍVÓ

Kétyölgy Községi Önkormányzat Képviselő-testülete 2018. október 31-én (szerda) 15.00 órakor **Kétyölgy Községi Önkormányzat helyiségében (9982 Kétyölgy, Fő út 28.)** képviselő-testületi ülést tart, melyre ezúton tisztelettel meghívom.

Napirend

1/ Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról és a két ülés között végzett tevékenységről

Ea.: Doncsecz András polgármester

2/ A Szlovén Rába-Vidék Térségfejlesztési Programjának véleményezése

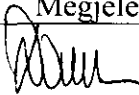
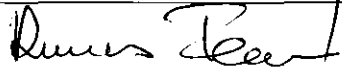
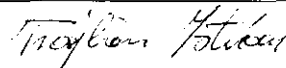
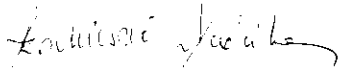
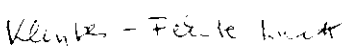
Ea.: Doncsecz András polgármester

Kétyölgy, 2018. október 24.

Doncsecz András sk.
polgármester

Jelenléti ív

Kétvölgy Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 2018. október 31-én megtartott ülésén megjelentekről.

	Meghívottak neve	Megjelentek aláírása
Képviselő-testület tagjai	Doncsecz András Bálint polgármester	
	Merkli Bernát	
	Ruzsics Ferencné	
	Trajbár István	
Egyéb meghívottak	Szukicsné Skaper Mónika jegyző	
	Klujber-Fekete Anett jegyzőkönyvvezető	
	Doncsecz Tamás falugondnok	

Beszámoló
a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról
Kétvölgy Községi Önkormányzat Képviselő-testület
2018. október 31-i ülésére

29/2018. (IX.27.) képviselő-testületi határozat

A határozatban a képviselő-testület a két ülés között végzett munkáról, valamint a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról szóló beszámolót elfogadta.

30/2018. (IX.27.) képviselő-testületi határozat

A határozatban a képviselő-testület csatlakozott a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer 2019. évi fordulójához.

31/2018. (IX.27.) képviselő-testületi határozat

A határozatban a képviselő-testület az adósságkonszolidációban nem részesült települési önkormányzatok fejlesztéseinek támogatása jogcímen elnyert pályázat nyertesének Kiss Gábort hirdette ki.

32/2018. (IX.27.) képviselő-testületi határozat

A határozatban a képviselő-testület a GFX Design Informatikai Fejlesztő Kft. részére – forráshiány miatt – támogatást nem biztosított.

33/2018. (IX.27.) képviselő-testületi határozat

A határozatban a képviselő-testület a Kétvölgy Helyi Építési Szabályzatának szabályozási terv mellékletének módosítására létrejött szerződés tervezetét megismerte és felhatalmazta a polgármestert a szerződés tervezet aláírására.

Kétvölgy, 2018. október 24.

Doncsecz András sk.
polgármester

**A SZLOVÉN RÁBA-VIDÉK
TÉRSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAMJA**

/RAZVOJNI PROGRAM SLOVENSKEGA PORABJA/

Készítette:

TEND-R VISION KFT.

Gyöngyösi Gergely

Holdosi Dániel

Szecsódi Renata

2018.

Tartalom	
Vezetői összefoglaló	4
Modszertan, összefoglaló	9
Elozmenyek	9
Felepitese	9
Alkalmazott modszerek	10
Fejlesztéssel érintett települések bemutatása - helyzetfeltárás	11
Projektgazda (Országos Szloven Önkormányzati) bemutatása	11
Terület-specifikus adatok	12
Programba bevont települések bemutatása	12
Környezeti, földrajzi adottságok, jellemzők	39
Kulturális adottságok	40
Helyi gazdaság bemutatása	46
Társadalmi adatok, jellemzők	48
A szloven Rába-vidék adottságainak SWOT analízise	61
Stratégia kapcsolódási pontjai - Illeszkedés az Európai Unió és a hazai célokhoz	66
Vas Megye ITP kapcsolódások bemutatása	70
Szentgotthárd város ITP kapcsolódások bemutatása	76
Őrség Határok Nélkül LEADER Egyesület kapcsolódási pontjai	80
Őrségi Nemzeti Park kapcsolódási pontjai	82
Intézkedések	83
A Szloven Rába - vidék Területfejlesztési Program céljai	84
0. Program cél - Előkészítés	84
1. Program cél – Gazdaság versenyképességének javítása	85
2. Program cél – Infrastruktúra fejlesztés a térség hiányosságaira alapozottan	86
3. Program cél – Önkormányzati intézmények infrastrukturális fejlesztése	87
4. Program cél – Turizmus fejlesztése	89
5. Program cél – Közösségépítő beruházások és programok	91
Stratégia részleteinek bemutatása	93
0. Program cél – Előkészítés	93
1. Program cél – Gazdaság	93
2. Program cél – Infrastruktúra fejlesztés	95
3. Program cél – Önkormányzati intézmények infrastruktúrájának fejlesztés	97
4. Program cél – Turizmus fejlesztése	98
5. Program cél – Közösségépítő beruházások és programok	99

Cselekvési terv bemutatása, szervezeti keretek.....	100
Országos Szloven Önkormányzat bemutatása.....	100
Program lebonyolításának szükségletei.....	104
Együttműködések szabványozása.....	105
Kommunikációs terv.....	106

Vezetői összefoglaló

Az elmúlt fejlesztési periódusokban kiemelt figyelmet kaptak a kistelepülések fejlesztései. Az ágazati programok, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programok és a határon átnyúló fejlesztési programok is jelentősen hozzájárultak egyes területek fejlesztési elképzeléseinek megvalósulásához.

A szlovén Rába-vidék településeim is megvalósultak pontszerű és kisebb térségi hatású fejlesztések, de egyik sem irányult a térség legjellemzőbb összetartó erejét képező Szlovén nemzetiségi igényekre. A Szlovén Rába-vidék településeim a legmagasabb a Szlovén kisebbség aránya a lakossághoz képest, ezért is fontos ezen települések igényeihez igazított egyedi fejlesztési koncepció elkészítése.

Az elmúlt időszakban történt egyeztetések folyamán kirajzolódó lehetőséggel élve, egy elkészülő koncepció alapját képezheti, egy a Magyar Kormány által biztosított térségfejlesztési keretnek, mely ténylegesen a helyi igények megvalósulását hivatott biztosítani.

A Kormány határozatot hozott a Magyar-Szlovén Kormányközi Kisebbségi Vegyes Bizottság (KVB) XVII. ülésén elfogadott ajánlások jóváhagyásáról (a Kormány 1150/2018.(III.26.) Korm.határozata).

A Korm.határozat 3.12. pontja az alábbi ajánlás végrehajtásának felelősségét a nemzetgazdasági miniszterhez rendeli:

1. melléklet 1.17. alpont

„A KVB javasolja mindkét félnek egy gazdasági alapot megteremtő rendszer létrehozását a Rába-vidéki szlovén nemzetiség számára európai uniós források bevonásával is, ahogy ez a Szlovéniában élő magyar közösség esetében adott.

A KVB a továbbiakban is reményei fejezi ki, hogy az őshonos nemzeti közösségek gazdasági alapjául szolgáló szlovéniai költségvetési források - a hatályos törvénnyel összhangban - vissza nem térítendő támogatásként az illetékes nemzetiségi szervezetek programjai alapján kerüljenek felhasználásra.”

A Szlovén Rába-vidékre vonatkozó fejlesztési program:

A szlovén Rába-vidék térségfejlesztési programját az Országos Szlovén Önkormányzat készítette el.

A térségfejlesztési program minimalisan elvárt tartalma:

- területi és időbeli kiterjedés
- helyzetkép a térségről, fókuszban a helyi gazdaság, a kiszolgáló infrastruktúra, de legyen rövid elemzés a társadalmi és a környezeti jellemzőkről is
- a rövid elemzés alapján levezetett, a térség szempontjából fontos fejlesztési célok és tématerületek (többszintű bontásban)
- a fejlesztési célok, tématerületek struktúrájába illesztett, már előkészített vagy tervezett projektek listája - becsült költségkerettel, prioritizálással, lehetséges finanszírozási ablak megjelölésével

A Konceptió tartalmi elemeinek meghatározása kiemelt feladat, mely meghatározhatja a szlovén Rába-vidék kistelepülésének és Szentgotthárd városának együttműködését és a forrashoz igazított fejlesztési elképzeléseinek megvalósulását.

A Szlovén Rába-vidék településeinek egyedi fejlesztési koncepciója kiemelten a szlovén nemzetiségű személyek lakta települések igényeire kell, hogy alapozza fejlesztési irányát, összhangban Vas Megye Terület- és Településfejlesztési Operatív Programjának céljaival.

Elsődleges célkitűzésként jelent meg az, hogy a Programban meghatározásra kell, hogy kerüljön a térség földrajzi lehatárolása, bemutatása földrajzi, gazdasági, etnikai szempontból.

A fejlesztési programmal érintett települések:

- Alsószölnök Dolnji Senik.
- Apátistvánfalva Števanovci.
- Felsőszölnök Gornji Senik.
- Kervölgy Verica-Ritkarovci.
- Orfalu Andovci.
- Szakonyfalva Sakalovci.
- Szentgotthárd Monóster (Rabatórfalu Slovenska Ves városrészével).

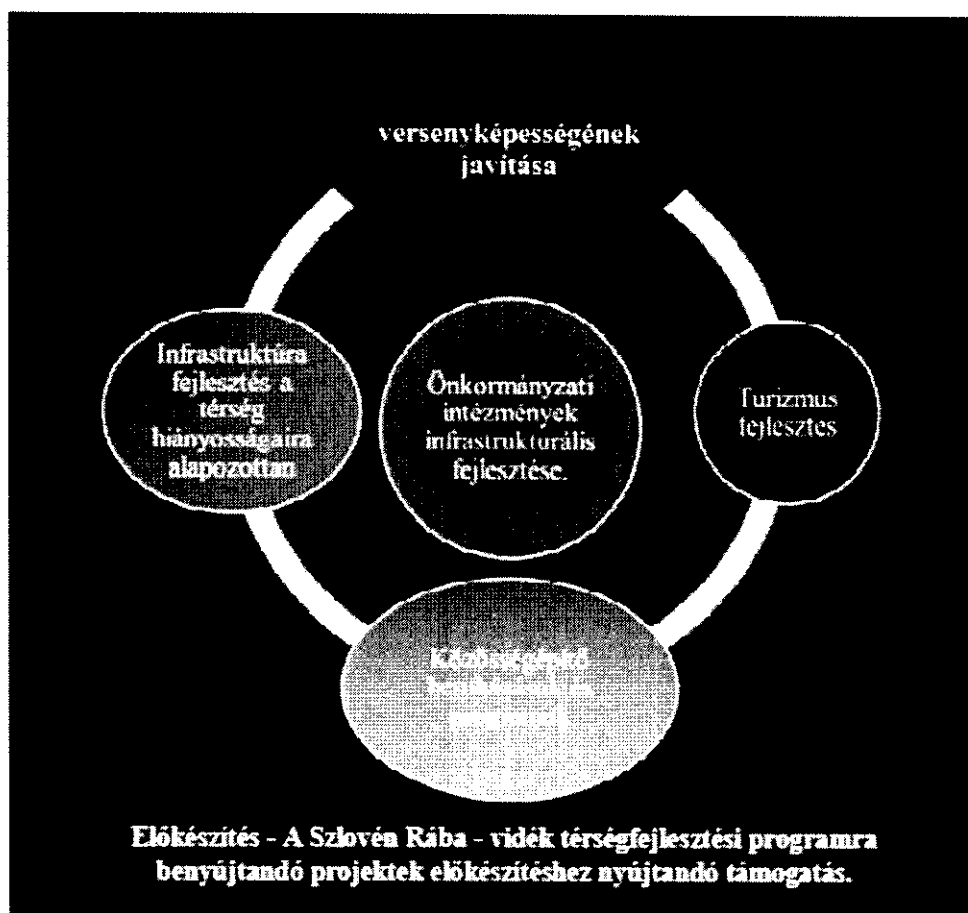
A Programban helyet kap a Szlovén Rába-vidék szlovén lakosságának meghatározása a teljes lakossághoz viszonyítottan, továbbá a szlovénok lakta települések és lakosságának gazdaságban betöltött szerepének bemutatása adottságaik és erősségeik kiemelésével, valamint a fejlesztést igénylő területek bemutatásával.

A Programban és a későbbiekben egyaránt kiemelt figyelmet kell fordítani a tervezett program céljainak és intézkedéseinek meghatározására, mind az átfogó mind a stratégiai célok esetében.

A Szlovén Rába-vidék igényeire alapozottan vizsgálni szükséges minimum 5 célterületet, mely alapján szükséges a lehetséges beavatkozási területeket meghatározni. Az 5 célterület megelőzően az elmúlt időszak pályázati rendszerében felmerült problémák miatt szükséges egy 0. célterület megnevezése és tervezése. Ezen prioritás feladata a magas minőségben, megalapozottan előkészített projektekhez szükséges tervezések, engedélyezési eljárások lefolytatása, a szükséges pénzügyi és szakmai megalapozó dokumentumok elkészítése.

Ez alapján a Program 1-5 prioritást kíván megnevezni és bemutatni az alábbiak szerint.

0. **Elokészítés** - A Szlovén Rába - vidék térségfejlesztési programra benyújtando projektek elokészítéshez nyújtando támogatás.
1. **Gazdaság versenyképességének javítása**, kiemelten az östernelők, mikro- és kisvállalkozások fejlesztési elképzeléseinek támogatására. Mintaprojektek kezdeményezése, már működő mintaprojektek adaptálása a térségben.
2. **Infrastruktúra fejlesztés** a térség hiányosságaira alapozottan. (szennyvíz és csatornahálózat kialakításának lehetőségei (forrás keret ismeretében), utak fejlesztése, települések összekötöttségének erősítése a gazdaság élénkítése céljából, zsakfalvak megszüntetése, Szentgotthárddal és a környező országokkal való közvetlen elérhetőség javítása, turizmust segítő utak, kerekparutak fejlesztése)
3. **Önkormányzati intézmények- és az intézmények infrastrukturális fejlesztése.**
4. **Turizmus fejlesztés lehetőségeinek vizsgálata** a helyi adottságokra alapozottan. Kiemelt turisztikai irányok meghatározása, tematikus turisztikai utak, programok kialakítása, turisztikai attrakciók létrehozása az ide érkezők részére. Szükség esetén szálláshelyfejlesztés is ide sorolható.
5. **Közösségépítő beruházások és programok támogatásának lehetősége** a Szlovén nemzetiségi igények alapján. A beruházások célja, hogy a Szlovén Rába-vidék egyediséget a térség minden szereplője megismerje, ezáltal a szlovén kultúra és szemlélet bemutatásra kerüljön.

Modszertan, összefoglaló

Előzmények

A Magyar-Szlovén Kormányközi Kisebbségi Vegyes Bizottság XVII. ülésén elfogadott ajánlások jóváhagyásáról (a Kormány 1150/2018.(III.26.) Korm.határozata) alapján az Országos Szlovén Önkormányzat döntött arról, hogy meghatározott igényei és célkitűzéseit alapul véve elkészíteti a szlovén Rába-vidék térségfejlesztési programját.

A program kialakításánál meghatározásra került a szlovén Rába-vidék – releváns tekintetből szükséges - pontos területi lehatárolása: 94 km² területen 6-1 település került bele a programba. Alsószőlőnk Dolnji Senik, Apatistvanfalva Števanovci, Felsőszőlőnk Gornji Senik, Kérvölgy Verica-Ratkarovci, Orfalu Andovci, Szakonyfalva Sakalovci, Szentgotthárd Monošter (Rabatórfalu Slovenska Ves városrészével).

A stratégia az öt prioritásban megjeleníthető ágazati szereplők együttműködésén alapuló konkrét célokat, irányokat, az ezek megvalósítását célzó feladatokat, eszközöket, és a mindezekhez hozzárendelt felelősöket is tartalmazza.

Felépítése

A Program célja rövidtávú célok meghatározásával középtávú célok kijelölése, ami a szlovén Rába-vidék fejlesztése céljából alapvető fontosságú.

A Programban bemutatásra kerül a térség, részletes helyzetelemzés, tények, adottságok bemutatásával. A fejlesztési terv elkészítése során kiemelt figyelem kísérte a Vas Megye Integrált Területi Programjához való illeszkedés biztosítását.

A megvalósítandó jövőképhez vezető utat a stratégiában megfogalmazott prioritások, valamint az egyes prioritásokon belüli intézkedések jelölik.

Elkészült a Program és a térség SWOT-analízise a helyzetelemzés alapján, majd mindezen konklúziókra alapozva került meghatározásra a jövőkép.

Alkalmazott módszerek

A Program elkészítéséhez felhasználásra kerültek az Érintett felek által rendelkezésre bocsátott tanulmányok, dokumentumok, ismeretanyagok. Felhasználásra került a HEP, KSH elérhető legfrissebb adatai.

A Program elkészítésének részeként személyes találkozókra került sor, mely során beszélgetés zajlott többek között a Megbízó képviselőivel, települési polgármesterekkel és vezetőkkel, az egyes szakmai szervezetek képviselőivel, a magan- és a közsféra érintett szereplőivel.

A személyes részvételre javasoltak körét a Megbízó határozta meg. A személyes interjúk lebonyolítása és összegzése hozzájárult a keresletet és kínálatot érintő piaci trendek, a vonzerők, a kiegészítő kinalati elemek és a jelenlegi fejlesztési elképzelések széleskörű kidolgozásához.

Fejlesztéssel érintett települések bemutatása - helyzetfeltárás

Ahhoz, hogy a fejlesztési igények és szükségek minden tekintetben átláthatóak és azonosíthatóak legyenek, indokolt a térség bemutatása, a települések erősségeinek, adottságainak szemléltetése, közösségi-társadalmi és egyéb vonatkozások tekintetében egyaránt.

Projektgazda (Országos Szlovén Önkormányzat) bemutatása

A pályázat benyújtója az Országos Szlovén Önkormányzat (OSZÖ) Hivatala 2012.01.01. napjától önállóan működő és gazdalkodó költségvetési szervként látja el feladatait Felsőszőlőn, Templom ut 8. szám alatt. Községülése rendszeresen ülésezik. A feladatokat három bizottság között oszlanak meg: Pénzügyi Ellenőrző Bizottság, Oktatási Bizottság és Kulturális Bizottság. Az OSZÖ folyamatos kapcsolatban van a helyi szlovén nemzetiségi önkormányzatokkal és intézményekkel.

Az OSZÖ tevékenyen részt vállal a szlovén kultúra hagyományainak ápolásában, fenntartásában. E célból évente több kulturális rendezvényt is szervez az itt élő szlovén nemzetiség tagjainak összefogására.

Az Országos Szlovén Önkormányzat a fenntartója az Apátistvánfalvi Kettannyelvű Általános Iskola és Óvoda, a Kossics József Kettannyelvű Általános Iskola és Óvoda, valamint a Kühar Emlékház (Szlovén Tájház) intézményeknek.

Az OSZÖ ellátja a hazai és uniós pályázat előkészítési- és kivitelezési tevékenységet, valamint a szervezeti egységek programjainak és rendezvényeinek előkészítését és lebonyolítását.

Terület-specifikus adatok

Programba bevont települések bemutatása

A Szlovén Rába-vidék (szlovénul Porabje, Slovensko Porabje) néprajzi tájegység Vas megye területén, a Szentgotthárdi járásban, a Rába folyó mellett, Magyarország legnyugatibb tája. A szlovén Rába-vidék az Őrségi Nemzeti Park részét képezi.

Területe 94 km². Földrajzilag a dombos terület az Alpokalja része. Határát északon a Rába folyó, valamint az osztrák határ, délen a szlovén határ, keleten a Máriaújfalu–Farkasfa–Szalafő vonal képezi. A történelmi Rába-vidék a Muravidéket is magába foglalta, amely a trianoni békeszerződés óta Szlovénia része. Ma a szlovén kisebbség jelentős hányada itt él, a vidék falvaiban külön önkormányzatok működnek.

A Szlovén Rába-vidék egyedülálló természeti adottságokkal rendelkezik, mivel a szocializmus ideje alatt határsávként zárt terület volt, melyet elkerült az államosítás. Ertizedeken keresztül tehát a vasfüggöny nehezítette a hármashatár térségében élők életét. Ma az akkori elzártság miatt megőrzött érintetlen természet a vidék legfőbb vonzereje, amely az Őrségi Nemzeti Park részeként természetvédelmi oltalom alatt áll, és a határok megnyitásával fejlődésnek indult.

A Szlovén Rába-vidékhez az alábbi települések tartoznak: Alsószőlőnk Dolnji Senik, Apátisvárfalu Števanovci, Felsőszőlőnk Gornji Senik, Kervölgy Verica-Ritkarovci, Orfalu Andovci, Szakonyfalu Sakalovci, Szentgotthárd Monošter (Rábatótfalu Slovenska Ves városrészrel).

Minden településen működik Szlovén Nemzetiségi Önkormányzat.

A Vas megyei szlovénség őshonos nemzeti kisebbség a mai lakóhelyén. Őseik 550 körül érkeztek arra a területre, ahol a szlovén etnikum ma is él Szlovéniában és a határain átnyúló területeken. A szlovének megtelepedése a Kárpát-medencében tehát megelőzi a többségi nemzet államának kialakulását. Az új határok a szlovéneket elszakították etnikai tömbjüktől, így nagyobb részük már az Árpád-kor végéig beolvadt a magyarságba. A nyelvüket, etnikai önnudukat megőrzők magukat és nyelvüket azóta is szlovénnek nevezik.

A Szentgotthard környéki szlovénység tehát már a magyar állam megalapításától kisebbségi helyzetben van. A történelem során megkülönböztetés nélkül osztozott a többségi (magyar) és a többi etnikum sorsában. A törökök a szentgotthardi csata idején elpusztítottak falvaikat. A terméketlen terület túlnépesedése, a terület ipari fejletlensége, valamint az örökösödési jogszokás következtében már a 19. századtól idénymunkára kényszerültek. ez volt megélhetésük jelentős forrása az 1970-es évekig. A megélhetési nehézségek miatt az 1900-as évektől sokan kivándoroltak az Amerikai Egyesült Államokba, európai országokba vagy Magyarorszag más vidékeire költöztek. Az első világháború után lehetőségük lett volna az anyaországgal egyesülni, de a trianoni békeszerződés a Rába és a Mura vízválasztójánál húzta meg a határt.

Alsószőlők (Dolnji Senik)

Alsószőlők Vas megyében, Szentgotthárdtól het kilométerre, az osztrák határ mentén fekszik. Szlovének, németek, magyarok és cigányok lakják. Itt lép a Rába Ausztriából Magyarországra. Alsószőlőknél ömlik a folyóba a szlovéniai Trdkovo településen eredő Felsőszőlőknőt és Alsószőlőknőt átszelő Szőlőki patak. Alsószőlők egész területe Magyarország legnagyobb tájvédelmi körzete, a Fertő-Hanság és az Őrségi Nemzeti Park, illetve a három ország határán átnyúló Őrség-Raab-Goričko Naturpark részeként természetvédelmi oltalom alatt áll. Sok ritka növény (mohafajok, korpafüfélék, pafrányok) található itt. Gombában is gazdag, leginkább a varganyát, rókagombát és galambgombát szedik. Az emlősök közül a Rabában fel-felbukkanó ritka, védett vidra a legjelentősebb. A területet eredetileg átjárhatatlan erdőség borította, nehol megszakítva mocsaras részekkel. A szántók és a rétek az egykori erdők helyén jöttek létre. Az agyagos, kavicsos talaj nehezen nyeli a vizet. Ezért a szántóföldeket keskeny sávokban szántották. Az esővíz a barazdakba szivárgott be, ahol nem arthatott a vetésnek.

Alsószőlők gazdasági helyzetére 1989-ig nagy hatással volt a periférikus, osztrák határ melletti fekvése is. Az 1960-as évekig az itt élők szinte kizárólag földműveléssel, állattenyésztéssel és kézművesiparral foglalkoztak. Jövedelmüket idénymunkán egészítették ki. Az 1950-es évekig jelentős volt az almatermesztés. Alsószőlőnkön a környékbeli termést is felvásárolták. Az 1960-80-as években egyre több fiatal helyezkedett el a szentgotthárdi ipari üzemekben, ekkor a lakosságára a kétlakiság volt a jellemző. 1960-ban a földek többsége az állami gazdaság tulajdona lett. A részben szorvány-, részben utcás település hazai a Rába jobb partján elterülő völgybe és a dombok oldalába épültek.

A két világháború között az egészséges levegő és a szép táj sok nyaralót vonzott a Fenyveslak elnevezésű Götz-féle nyaralótelepre. A ma már lakatlan Götz-major területe és a Tanya nevezetű fahúrsz közigazgatásilag ma is Alsószőlőkhöz tartozik. A tizenöt ház lakójának többsége Felsőszőlőkről származik. Ez a házcsoport közvetlenül érintkezik az utolsó felsőszőlőnkivel. A következő alsószőlőki pedig három-négy kilométerre van. Ezért a „tanyasiak” Felsőszőlőkre járnak boltba, kocsnába, templomba és ott is temetkeznek.

A második világháború végéig az ausztriai Neumarkt (Farkasdifalva) és Mogensdorf (Nagyfalva) felé a határ átjárható volt, melyet a települési önkormányzat kezdeményezésére 1991 óta többször ideiglenesen megnyitottak. 2007. december 21. óta Magyarország is belepert a schengeni övezetbe, a határok megszűnésével ismét szabadon közlekedhetünk ezeken az útvonalakon.

A községben két nemzetiségi önkormányzat is működik: Szlovén Nemzetiségi Önkormányzat és Német Nemzetiségi Önkormányzat.

Civil szervezetek, egyesületek a településen

- Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Nagy szükség van erre a helyi szervezetre, hiszen a legközelebbi tűzoltó-parancsnokság Körmenen, kb. 30 km távolságban található. Az egyesület 1886-ban alakult, jelenlegi létszáma 34 fő aktív tag és 1 fő tiszteletbeli tag, azonban csak 10 védőruházat áll rendelkezésre. Az elmúlt években több alkalommal rendeztek nemzetközi katasztrófa védelmi gyakorlatokat. A szlovén Rába- vidéken működő Egyesületek közül a legtöbb versenyen vettek részt. Elért eredményeik a Körmen környéki ÖTE versenyeken kimagaslóan a legjobb, de ez igaz a megyei szintű versenyekre is. Országos versenyeken is megismerhették az egyesületet, nem rossz eredménnyel. Nemzetközi kapcsolataik vannak szlovéniai és ausztriai egyesületekkel. Együttműködési megállapodásuk Gornji Slaveci község egyesületével van. A határon túli Čepinci község egyesületével nincs megállapodásuk, viszont több alkalommal meghívásuknak eleget tettek.

- Alsószőlőki Sport és Turisztikai Egyesület

Ezen belül fútbállaclub, bargaazclub és turisztikai klub működik. A Sportegyesület 1958-ban alakult. Jelenleg az Egyesület labdarúgó szakosztálya a Megyei III. osztályú bajnokságban szerepel. Tagjai helyi és környékbeli lakosok. A versenyszerű sportolás mellett nemzetközi kapcsolatokat is ápol. Szlovéniában Čepinci, Ausztriában St. Martin községek labdarúgó csapataival rendszeresek a találkozók. Az egyesület tagjai részt vesznek a helyi társadalmi rendezvények szervezésében, a sporttelep tömegsport bazisként is funkcionál. A sportöltöző teljes külső és belső felújításra szorul.

- Nyugdíjas Klub

A településen élő idősebb korosztály elkötelezetten ápolja a szlovén anyanyelvet illetve nephagyományait.

- Német Asszonykórus

Az elmúlt évek során jó kis közösség kovácsolódott össze a településen, melyet az éneklés szeretete tart össze. Feladatuknak tekintik a régi, szép dalok felkutatását, megszólaltatását, a hagyományok ápolását. Az ausztriai St. Martin településsel tartanak fenn kapcsolatot.

Szívesen énekelnek a magyarországi népdalkincsből is. A korús szerepel a megyei német nemzetiségi rendezvényeken, többször énekelt már Ausztriában. A település kulturális rendezvényének meghatározója.

A település nevezetességei és turisztikai kínálata:

- **Nagyboldogasszony Római Katolikus Templom:** A templom védőszentje Gyümölcsösölő Boldogasszony. A plébániai anyakönyvvezés 1817-ben kezdődött. A templom mellett áll a világháborúban elesett 13 alsószőlőki hősnék a neveit megőrző hadiemlék. A templomban kezdetben szlovénul, később németül is miséztek.
- **Maria szobor:** A templom előtt kőből faragott Maria szobor az 1764-ben épült oltarfülkéből, kapornából való. 1889-ben került a mai helyére. A felette lévő teret helyi iparosok az 1925-30. években készítették.
- **Szent Flórián szobor:** A templommal szemben, a plébániához mellett áll Szent Flórián szobra, melyet 1930-ban állítottott Zsidó Miklós és családja. Az Önkormányzat a Tűzoltó Egyesülettel karöltve a szobrot 2007. május 6-án restauráltatta.
- **Információs Központ:** ahol számítógépek állnak a látogatók rendelkezésére szlovén, német és magyar nyelvű operációs rendszerrel, valamint Office programcsomaggal, internet elérhetőséggel.
- **Jatszótér és Közpark:** Unós követelményeknek megfelelő játékokkal várjuk a gyermekeket, működőben szülei padokkal és grillezővel ellátott téren pihenhetnek.
- **Turistautvonalak:** Információs táblák jelzik a település kulturális, történelmi és természeti jellegzetességeit, valamint a helyben található intézmények, szolgáltatások helyét.
- **Tájház – Bognár Ház:** Az 1800-as évek végén épült, tornácos bognárházat az önkormányzat megvette és tájházzá alakította. Az Őrsegben, és a Rába vidéken egyedülálló az ilyen jellegű lakóépület. A tájház műhelyében a bognár munkája és eszközei kerülnek bemutatásra, a volt lakóter pedig a hármashatár (Szlovénia, Magyarország, Ausztria) mellett élők hagyományait örökölte meg. A helyiségek az 1950-es éveknek megfelelően vannak berendezve.

A községbe érkező vendégek három különböző temat felölő turistaut mentén barangolhatják be a települést:

1. **Értékeink turistaut** – építészeti, történelmi és kulturális kincseiket mutatja be.
2. **Vasfüggöny turistaut** – határőrzeti és természeti értékeik ismerhetők meg.
3. **Mise turistaut** – egyházi emlékeiket idézi fel.

Fejlesztési lehetőségek:

- A Közös Önkormányzati Hivatal tetőszerkezete felújításra szoruló, szükséges a hőszigetelés megoldása.
- A településen működő óvoda 2018 nyarán bezárt. Az épületben, belső átalakítása után szálláshelyek kerülhetnek kialakításra. További infrastrukturális fejlesztések lehetnének a telkek kialakítása, közművesítése.
- A volt laktanya kisajátítása után telkek kialakításával lehetne ösztönözni a fiatalokat a helyben maradásra.
- Az Alsószőlőközi ÖTE fejlesztési elképzelései közt szerepel a védő ruházat beszerzés, illetve a meglévő szertár épületének bővítése, energiahatékonyságának javítása megújuló energiaforrás használatával.

Apatistvánfalva (Števanovci)

Apatistvánfalva kis község Vas megyében, az osztrák-magyar-szlovén határ találkozásánál lévő szentgotthárdi kistérségben helyezkedik el, az osztrák határátkelőhelytől 10 km-re, a szlovén határátkelőhelytől 3 km-re.

Irásos dokumentumok alapján a község első okleveles említése 1350 őszén történt. A község nevadója Harding Szent István ciszterci apát. Az ő tiszteletére emelték 1785-ben a ma is meglévő műemlék templomot, mely helyén korábban csak kaplna volt.

A templom a mai napig használt, késő barokk stílusú római katolikus történelmi kegyhely, amely az apatistvánfalvi egyházközség központja. Az egyházközséghez Apatistvánfalva mellett a két szomszéd falu, Kétvölgy és Orfalu tartozik. A Szombathelyi Püspökség első püspöke, Szily János kezdeményezte a templomepítést a faluban. A munkálatokat Marits János, a község első papja szervezte meg, és az épület gyorsan elkészült. A sekrestyét 1894-ben építették hozzá. A templom falai két méter vastagok, a torony 37 m magas, hat ablaka van. Az orgonakarzat bejáratánál egy téglalap alakú, üvegezett ablak található, a harangtoronyban egy fa zsugáteres, ovális alakú, a torony négy oldalán pedig négy, szintén fa zsugáteres négyzetes ablak helyezkedik el. A monumentális épület kétezer ember befogadására alkalmas, a szentgotthárdi barokk templom után ez a második legnagyobb kegyhely a Szlovén Rába-vidéken. Az előhajóban a karzat fölötti kupoladob mennyezetén a freskó Mózes és az égő csipkebokor történetét mutatja be. A templom tornyában elhelyezett harangokhoz fa csigalépcsőn, majd létrán juthatunk fel. A főoltár képen Harding Szent István apát legendája látható, amint Szűz Mária átadja neki a rendi vállruhát. A kép mellett bal oldalt Szent Imre herceg szobra áll. Labai előtt a Szent Korona. Az oltárkép alatt középen álló kis szekrényben tartják az áldozati kelyhet, az oltáriszentség kelyhét és a szentáldozáshoz egyéb kegytárgyait. Jobb oldalon, egy kis dombornívón szintén bibliai történetet ábrázolnak: az angyal elkapja Ábrahám kezét, amikor Izsák feláldozására készül. A kupoladob mennyezetén a Szentháromságot szimbolizáló freskó látható, rajta Szűz Mária, Jézus Krisztus és Isten. A kép négy sarkában a négy evangélista képei, mögöttük az őket szimbolizáló alakok. A főhajó színes mozaikból álló üveglablak „Jézus születésének hírül adása” bibliai történetet örökíti meg. A fő oltár mellett a keresztelei eszközök tartására szolgáló szekrény áll. A templomban orgona is található, melyet még a 20. század elején kapott a templom, s melybe 85 fűfű, 59 borgany és 434 onsíp van beépítve.

A lakosság katolikus vallású, 90%-ban szlovén anyanyelvű. Jellegetes tájnyelvüket a mai napig őrzik és használják az emberek nemcsak hétköznapijainkban, de ünnepi hagyományvörző rendezvényeiken is. A második világháborútól kezdődően egy jelentős

eltándorlás indult meg, elsősorban a nehez helyi megélhetés miatt, mely eltándorlás ugyan lelassult, de teljes mértékben napjainkig sem szűnt meg.

A község egész területe az Alpokaljai dombságon helyezkedik el 270-340 m közötti tengerszint feletti magasságban. Közvetlen tarsközségei Orfalu és Kertvölgy községek. Az időjárásra a közeli Stájer-Alpok van befolyásoló hatással. Apatistvánfalva és környéke vizes völgyekben és forrásokban igen gazdag. Legismertebb vízfolyása a településtől délre eredő, az egész községet átszelő Hársas-patak, mely a falutól néhány km-re lévő Hársas-víztorozót táplálja, mely a környék legkedveltebb pihenőhelye.

A vidék egyedülálló létesítménye a „tőka”, mely 2-3 méter mély kb. 2 méter széles gödör, ami az esővízből töltődik fel, és a vízzáró agyagréteg nem engedi a vizet elfolyni, melyet a korábbi évtizedekben leginkább állatok itatására használtak az itt lakók.

Az ide települt emberi munka eredménye a mai állapot kialakítása. Ennek eredményeként a község arculata teljesen egyedülálló településszerkezetet mutat. A község külterületén és belterületén egyaránt megtalálhatók az egykori hatalmas erdők foltjai, mert a bukkosók és lucfenyvesek többsége magántulajdonban maradt. A gazdak ezeket feltő gonddal kezelték, úgynevezett szalagó gazdalkodást folytatva termeltek ki a fákat. Ezzel kevésbé bolygattak meg az aljnövényzetet, s teret engedtek a természetes újulásnak is.

A falu településszerkezete teljesen egyedi, úgynevezett szóróvány beépítettség jellemzi. Egy-egy ház többségében külön áll a dombokon, körülötte helyezkednek el a szántók, a kaszálógyümölcsösök és a retek. Ez adja a táj mozaikos jellegét.

A terület természeti adottságaihoz igazodva elsősorban az erdőgazdalkodás és az állattenyésztés volt jelentős. A szántóföldi gazdalkodás az ún. bakhátas gazdalkodás volt, elsősorban önellátásra termesztettek rozst, arpat, zabot, kölest, hajdúmat, kaposztát, répat és tökfeleket. A tökfelek magjából a mai napig helyben olajat ütnek, a többi részét pedig az állatok etetésére hasznosítják. A gyümölcsösökben szilva, alma és körte terem, melyekből lekvárt és palinkát főznek (ez utóbbit a helyi főzdeben). Korábban kiemelkedő volt a szarvasmarha-tenyésztés, mely sajnos ma már nem jellemző.

A község kül- és belterülete 1978 óta szigorúan védett, 2002 óta az Orségi Nemzeti Parkhoz tartozik. Kedvező földrajzi fekvése, csodálatos természeti adottságai folytán kellő anyagi segítséggel a település egyetlen kitérési lehetősége a környezetkímélő turizmus felvirágoztatása. A Szlovén Nemzeti Országos Önkormányzat évek óta ezen munkálkodik.

A községben található az Apatistvánfalvi Kettannyelvű Általános Iskola és Óvoda. Az intézmény 2012. július 1. napjától az Országos Szlovén Önkormányzat fenntartásában működik. Ezt megelőzően Apatistvánfalva, Kertvölgy, Orfalu községi önkormányzatok által közösen igazgatott intézményként funkcionált. A szlovén nyelv megőrzése itt már óvodás

korban elkezdődik, ezt a munkát hetente több alkalommal egy szlovéniai óvodapedagógus is segíti. 2007. szeptember 1-jén bevezetésre került a kéttannyelvű oktatás az első osztálytól felmenő rendszerben. Az oktatási és nevelési intézmény családi környezetet biztosít, rendelkezik az oktatáshoz-neveléshez szükséges modern eszközökkel. A kötelező tanórákon kívül számos lehetőségük van a tanulóknak a szakkörökön való részvételre.

A szlovén néptáncsoport már több éve aktívan működik. Tagjai több alkalommal is az országos minősítő verseny legjobbjai között szerepeltek. A csoportnak sok fellepése van a Rába-vidéken és Szlovéniában is.

Az intézmény kétnyelvű énekkara is állandó szereplője a különböző rendezvényeknek, a csoport leány növendékei szlovén népdalokkal kimagasló eredményeket érnek el.

A fazekas szakkörön a „kis fazekasok” aktívan és szívvel-lelekkel formálják meg az anyagot és szebbnél szebb nép- és iparművészeti termékeket készítenek.

A természetvédelmi szakkör és a diáksport is lehetőséget ad a tanulóknak a kikapcsolódásra, a mozgásigény és a természet szeretetének, közelségének megélésére.

Civil szervezetek, egyesületek a településen:

- Vidám Barátok Amatőr Színjárszó csoport

A csoport 2000-ben alakult azzal a céllal, hogy kiemelt szerepet töltsön be az anyanyelv ápolásában és terjesztésében: felelevenítse a klasszikus falusi színjátszás hagyományát (a férfi szerepeket is női szereplők adják elő); a szlovén emberek dolgos hetköznapijaiba vidámságot varázsoljon. Mindezen célok megvalósításához a szerzők az emberekhez legközelebb álló, de egyben a legnehezebb műfajt választották: a komédiát. Műveiken keresztül mutatnak és mutatják be a szlovének lakta Rába-vidéken élő ember felfángját, találegonyságát, de esendőségét is. A darabok szerzői bebizonyítják, hogy az anyanyelv, melyet a Rába-vidéken élő szlovén emberek beszélnek, irodalmi művek alkotására, létrehozására is kiválóan alkalmas. A megalakult csoportot a helyi Faluszépítő és Hagyományörző Egyesület karolta fel, majd 2002-től tevékenységét a Magyarországi Szlovén Szövetsége támogatásával végzi. A megalakulásnál a Rába- vidék közismert ironoje, Barber Irén sietett az amatőr színjátszók segítségére, aki haláláig hat komédiát írt a csoport számára. Távozását követően a csoport vezetője és rendezője, Kovács László felvállalta azt a küldetést, hogy darabjaival további sikerek felé vezesse az amatőr színjátszókat. Az évek során fiatal arcok váltották a távozókat, akik sikeresen illeszkedtek a csoport életébe. A Vidám Barátok színjátszó-csoportot évente megjelenő új darabjaival 15-20 fellepésre hívják meg a magyarországi és a határon túli szlovének. Magyarországon minden olyan településen felléptek, ahol a szlovén kisebbség él.

így a legkisebb szlovén településtől Orfálutól Budapestig. Szlovéniában nemcsak a határmenti települések rendezvényeinek állandó fellepői, hanem Lenart, Maribor, Celje, Škofja Loka települések színpadjain játékaikkal örvendeztették meg a népes közönséget és vitték el anyanyelvük kincsét. A csoport számos alkalommal képviselte a szlovén nemzetiségi színjátszást a Budapesten megrendezett Magyarországi Nemzetiségi Színházi Találkozón (ARCUSFEST). A színjátszócsoporthoz 2010. december 12-én Pro Cultura Minoritatum Hungariae Díjban részesült 10 éves jubileuma alkalmából a szlovén anyanyelvi kultúra megőrzése érdekében végzett példaeértékű tevékenységeért. A díjra az Országos Szlovén Önkormányzat terjesztette fel a csoportot. A Vidám Barátok Amatőr Színjátszócsoporthoz a magyarországi szlovének közkedvelt, népszerű és elismert csoportjává nőtte ki magát, amely az anyanyelvi kultúra megőrzése és a klasszikus falusi színjátszás felelevenítése érdekében tesz maradandót.

- Apatistvánfalvai Faluszepítő és Hagyományörző Egyesület

Az egyesület 2018-ban ünnepli fennállásának 20 éves évfordulóját, mivel 1997-ben alakult, és 1998-ban jegyezte be a Vas Megyei Törvényszék. Jelenleg 33 tagja van. Apatistvánfalva jelentős számú szlovén nemzetiségű lakóval bír, ezért az egyesület célja a nemzetiségi jelleg felerősítése. Ennek érdekében a szomszédos szlovének lakta települések szervezeteivel és a magyarországi szlovén nemzetiségek által lakott települések szervezeteivel hatékony együttműködésre törekszik. Az egyesület fontosnak tartja a helyi tájegységre jellemző népi nyelvjárás közösségi szintű ápolását és a fiatal generáció ösztönzését ennek alkalmazására. Az egyesület céljának tekinti mindazon ismeretek terjesztését, melyek erősítik a településen lakóknak az ismereteit saját lakóhelyükről, nemzetiségükről, kulturális és egyéb lehetőségeikről. Az egyesület elősegíti a településen maig fennálló kulturális hagyományok, tevékenységek folytatását, illetve már elfeledett kulturális tevékenységek felelevenítését. Ehhez rendezvényeket szervez, anyagi segítséget biztosít. Ösztönzi a fiatal generáció bevonását a kulturális tevékenységekbe. Az egyesület feltárja a községben lévő olyan tárgyi, építészeti emlékeket, amelyek megőrzésre érdemesek. Ennek érdekében anyagi lehetőségeket is teremt, az arra illetékes szervek figyelmét is felhívja. A környezetvédelem terén az egyesület anyagi és szervezési segítséget nyújt a természeti értékek megvédéséhez, erre irányuló akciókat szervez. A község nagy hangsúlyt fektet a turizmus fellendítésére.

A település nevezetességei és turisztikai kínálata

- **Határőr emlékhely:** A kiállítás a határerelt mindennapjait mutatja be az elethűen berendezett hálókörlettől kezdve a fegyverszobán át a lovas határőrség istállójaig. Ebben a térségben Trianon után alakult ki a jelenlegi határvonal. Amikor a békeszerződés meghozta Magyarországon új határait, akkor lett Apatistvánfalva határ menti község és akkor kezdődött itt a határőrizet is. Ezen az emlékhelyen, amely egy határőr skanzen, a látogató megismerheti a határőrök mindennapjait az elethűen berendezett hálókörlettől kezdve a fegyverszobán át a lovas határőrség istállójaig, de a határőrség történetén keresztül izelítőt kaphat országunk történelméből is.

- **Harding Szent István-templom:** 1786-ban épült a műemlék jellegű templom. Egyhajós templom, a homlokzatból rizalitként kilépő gúlisíkos toronnyal. A homlokzat a sarkokon falsávokkal tagolt, a hajó ablakai félköríves záródásúak, a tornyon egy ovális, az oromfalon két kerek szalagkeretes ablak van. A hajó két – a szentély egy csehboltszakaszos. A berendezése az építés idejét idéző barokk oltár és szöszék. A templomban gyakran szlovén nyelven imádkoznak, illetve énekelnek.

Fejlesztési lehetőségek:

- A táj szépsége, a nyugodt környezet sok természetjárót csábít a településre. Gyalog- és kerékpártúrák gyakoriak itt. Az utak minősége sajnos nem kedvez sem az ide érkező turistáknak, sem a helybelieknek. A kerékpáros turizmust fellendítené, ha lenne egy olcsó szálláshely a számukra, ahol lehetőség szerint egy szerelő helyiség is kialakításra kerülne.
- A sporttelep korszerűsítésével további kikapcsolódási lehetőségeket is kínálhatna a település.
- A tervek között szerepel a plébánia átalakítása zarándokszállássá, illetve az egykori jegyzőség épületének hasznosítása.
- Nem megoldott a szennyvíz-elvezetés sem, a táj sajátos szerkezete csak az egyedi csatornarendszer kiépítését tenné lehetővé.
- A település fejlesztési elképzelései közt szerepel az információs táblák támogatása, elhelyezése illetve a közösségi ház felújítása is.

Felsőszőlőnk (Gornji Senik)

Felsőszőlőnk Magyarország legnyugatibb települése. Vas megyében, Szentgotthárdtól 14 km-re, a magyar-szlovén-osztrák határ találkozási pontjánál fekszik. Lakosságának 90%-a szlovén nemzetiségű. Határátkelője van Szlovénia felé. A határon átlépve érünk fel a környék legmagasabb pontjára, az Ezüst-hegyre (404 m). A határtól Szentgotthárd felé vezető völgyet meg kilenc domb öleli körül, melyeket kavicsos, agyagos, hordalékos talaj borít: a Lujza-hegy (384 m), a Hegyes-hegy (370 m), a Martinski brejg (Martincei-hegy, 363 m), a Kakasdomb (Garbenscek) és az Onzin vrh (Onzin-hegy, 362 m). A legmagasabb fekvésű lakott hely a 353 m magas János-hegy (Melekno vrhe). Ide tartozik a Törkin brejg (Török-hegy, 343 m), ahova a hagyomány szerint a törökök aranykoporsót ástak el. Ezekkel szemben magasodik a Söverca (Északi-hegy, 349 m), melyet erősen ér az északi szél. Végül Alsószőlőnk irányában található a Szabó-hegy (323 m), mely volt tulajdonosáról kapta nevét.

A falu központjától 4 km-re, a 384 m magasságban levő magyar-osztrák-szlovén hármas határon, az ott 1922-ben felállított hármashatarkő mellett esőház és padokkal körülvett asztalok várják a turistákat. Felsőszőlőnköt a róla elnevezett Szőlőnk-patak szeli át, mely Túrke-patak néven, Túrke faluból ered (ma a szlovéniai Trdkovo, Magasfok része). Felsőszőlőnkön a pannon és az alpesi éghajlat együttes hatása jellemző.

Magyarország többi vidékéhez viszonyítva a csapadék évi 800 mm-es átlagos középértéke itt a legmagasabb. A domborzati viszonyok és a növénytakaró alapján a táj magashegységi jellegű. Az erdők oshonos fája a jegenye- és vörösfenyő. A luc- és erdeifenyő mellett sok a nyír, megjelenik a havasi éger és a fürtösbodza is. Az erdők aljnövényei között sok a ritkaság, gombában is gazdagok (vargánya, rokagomba, galambgomba). A fenyérgamandornak Felsőszőlőnk az egyetlen magyarországi előfordulási helye. Azok a növényfajok, amelyek miatt az itteni erdők természetvédelmi jelentősége igen nagy (mohafajok, korpafűfajok, páfrányfajok és a havasi éger), a sajátos föld- és erdőhasználat következtében szaporodtak el.

Felsőszőlőnkön működik a Kossics József Kétnyelvű Általános Iskola és Óvoda, az Országos Szlovén Önkormányzat fenntartásában. A szlovén nyelv megőrzése itt már óvodás korban elkezdődik, ezt a munkát hetente több alkalommal egy szlovéniai óvodapedagógus is segíti. Az iskolában két nyelven folyik az oktatás. Mindkét intézményben felújított környezetben és családi légkörben történik a gyermekek nevelése, oktatása.

Civil szervezetek, egyesületek a településen

- Pável Agoston Vegyeskar

A Rába-vidék legrégebbi amatőr művészeti csoportja. 2018-ban ünnepli fennállásának 80. évfordulóját. A kórus a Rába-vidéki szlovénség legpatinásabb közössége. 1938-ban alapították. Kezdetben egyházi énekkarként és női karként működött. A '60-as években vegyes kórusná alakult, gazdag repertoárjával kiemelkedik az énekes együttesek sorából. Helyi népdalfeldolgozásokat, szlovén kórusműveket tolmácsol, éneklő a szlovén szentmise liturgiáját is. Rendszeresen szerepel bel- és külföldön, eddig két hangkazettát és egy CD-t jelentetett meg és számos TV-, rádiófelvétel készült műsoráról. Széleskörű kapcsolatot ápol szlovéniai énekkarokkal, s három évtizede rendszeres résztvevője az anyaországi Sentvid-i éneklő tabornak. 2005-ben kiemelkedő munkája elismeréseként a Magyar Művelődési Intézet Pro Cultura Minoritatum Hungariae díjat vehette át.

- Népdalkör:

A nyolctagú csoport 2000-ben alakult. A népdalkör megalakulása és a népdalok megőrzése, továbbterjesztése elsősorban Gáspár Lászlóné tevékenységét dicséri. A Rába-vidék régi népdalait, balladait is éneklők, a hagyományörző napokon szívesen elevenítik fel az emberi élet jeles eseményeihez kötődő szokásokat, dalokat. A csoport tagjai nagy lelkesedéssel és odaadással dolgoznak, ami a fellépéseiken is megmutatkozik. Népdalaikat Rába-vidéki nyelvjárással adják elő. Fennállásuk óta minden évben részt vesznek a Márton-napi eseményeken az anyaországi Odranciban, rendszeresen szerepelnek a magyarországi szlovén települések és különböző szlovéniai tájegységek kulturális rendezvényein. A csoport első CD-je 2007-ben jelent meg, melyen régi Rába-vidéki népdalok hallhatók.

- Felsőszőlőki Szlovén Néptáncscsoport

A Magyarországi Szlovének Szövetsége keretében működik. A Rába-vidék szlovén táncagyományainak megőrzésére vállalkozott az 1985-ben alapított néptáncscsoport. Eredeti táncanyagra épülő koreográfiákkal igényesen és magas színvonalúan tolmácsolja a szlovén népművészet sajátosságait. A csoportnak számtalan hazai és külföldi fellépése van. Művészeti szemlék, regionális, országos és helyi rendezvények rendszeres résztvevője Szlovéniában.

- Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Nagy szükség van erre a helyi szervezetre, hiszen a legközelebbi tűzoltó-parancsnokság Körmenen, kb. 35 km távolságban található. Az egyesületnek jelenleg 16 aktív és 10 pártoló tagja van. Az egyesület jó kapcsolatot ápol Szlovénia önkéntes tűzoltó egyesületeivel, de ausztriai és horvátországi egyesületekkel is. A védőruházat száma kevés, ezért a meghívásoknak sem tudnak hiánytalanul eleget tenni. A tűzoltóautó elavult, szükség lenne egy új gépjárműre.

- Ezüst-hegy Sportegyesület

A 2006-ban alapított Sportegyesület elsődleges célja a község sportéletének karbantartása. Az egyesület jelenleg 55-60 tagot számlál, a tagok nagy része a község fiataljaiból tevődik össze. Határon átnyúló kapcsolatokkal rendelkezik az egyesület, a szlovéniai felnőtt kispályás labdarúgó-bajnokság résztvevője. Sportprogramjai között szerepel a Falurészek közötti kispályás labdarúgó-bajnokság, valamint a téli időszakban megrendezésre kerülő Felsőszőlők bajnoka (ping pong, magyar kártya, csocsó, darts sportágakban) elnevezésű rendezvény. A sportélet mellett az egyesület fontos tevékenységei közé tartozik a turisztikai kínálat bővítése céljából minden évben megrendezésre kerülő „Nagyszombati tűz és durrogatás”, mely rendezvény nagy számban vonzza a településre érkező turistákat és a szomszédos községek lakóit is.

Az egyesület számára nem megoldott a futballpálya világítása és az öltözők biztosítása.

A település nevezetességei és turisztikai kínálata:

Szlovén Tájház (Kühár Emlékház): Az Országos Szlovén Önkormányzat Felsőszőlőkön a régi plébániaházban – ahol Kossics József plébános, néprajzi és helytörténeti kutató élt és dolgozott a 19. században – egy Szlovén Tájházat hozott létre. A tájházat utolsó lakójáról – Kühár János plébánosról - nevezte el, aki 50 évig élt itt és ápolta a lakosság szlovén anyanyelvét, erősítette nemzetiségi tudatát, identitását. A Szlovén Tájház célja, hogy a magyarországi szlovénség történelmi, egyháztörténeti, néprajzi és egyéb sajátos kulturális értékeit gyűjtse, mentse, őrizze-tárolja, gondozza, kiállítsa és bemutassa. A néprajzi kiállítás keretében a paraszti gazdálkodás nagyobb eszközei tekinthetők meg a volt istálló épületében. A Tájház a szlovén anyanyelv ápolásának, az identitás megőrzésének egyik eszköze. A Tájházban szlovén népismereti foglalkozások és táborok szervezésére van lehetőség iskolások

szanára. A fejlesztési tervek között szerepel a tetőterben közösségi tér kialakítása is. A vendégházat a múzeumi szakemberek, illetve a magyarországi szlovének történelmét, néprajzát kutató hazai és anyaországi kutatók használják. A környékbeli iskolák tanulói szlovén népismereti órákat is hallgathatnak ezen a kiállítóhelyen.

Római Katolikus Templom. A mai templom helyén már 1377-ben állt a Keresztelő Szent János tiszteletére emelt keresztelő kápolna. A templomot többször átalakították, falfestményein Cirill és Metód szlav apostolok is láthatók. A templomot az eucharisztikus kongresszus éveben építették újra, a főmennyezet képeinek témáját is az Eucharisztia köréből választották: utolsó vacsora, kánai menyegző, első aldozás, úrnapi körmenet. A főoltarképen Jézus halálát öröközte meg (1967-ben) a freskó alkotója. A régi templomból maradt nagyobb festményen a napkeleti bölcsek imadják a kis Jezust. A templom 1938. évi újjáépítése Kúhar János (1901-1987) nevével kapcsolódik össze. Ő volt a plebaniaház utolsó lakója, a felsőszőlőiek és az egész Szentgotthárd környéki szlovénség utolsó szlovén plebánosa. Kúhar János nemcsak a templomot újjátarta fel fél évszázados felsőszőlői szolgálata során, hanem az anyanyelv megőrzéséért is sokat tett. Halála után magyar plebános került a faluba. 1993 óta járt át plebános vasárnaponként szlovén misét tartani a szomszédos szlovéniai településről. 2003-2013 a szlovén Rába-vidékről (Szakonyfaluból) származó szlovén anyanyelvű plebános látta el az egyházi hiteletet. A templomban ma kétnyelvű és szlovén nyelvű szentmisét is tartanak, amelyet a szomszédos szlovéniai településről (Markovci) átjáró plebános tart.

Háromshatarkő: Turista útjelzés vezet a Magyarország, Ausztria és Szlovénia határának találkozásánál Trianon után felállított háromshatarkőhöz, mely egyben Magyarország legnyugatibb pontja is.

Fejlesztési lehetőségek:

- A településen nem megoldott a szennyvíz-elvezetés, ezzel együtt a belterület közutkezelésében lévő 4 km hosszúságú közút, amelynek megépítése óta (1960) komolyabb felújítás nem történt. A táj sajátos szerkezete csak az egyedi csatornarendszer kiépítését tenné lehetővé.
- Tervben van az egykori malom épületének megvásárlása, hasznosítása, illetve a kultúrház tetőterének beépítése. Időszzerűvé vált a hagyományörző parkban található színpad lefedése.
- A Hármashatárhöz vezető út aszfaltozása turisztikai szempontból fontos lenne, a későbbiekben kerékpárút kialakítására is sor kerülne.
- A helyi védettségű felsőszőlőki templom belső felújításra szorulna. A Kakas-dombon is tartanak misét, amelyre szlovén hívek is érkeznek. Ezekre az alkalmakra mobil berendezéseket biztosíthatnának, melyeket más rendezvények alkalmával is felhasználhatnának.

Kérvölgy (Verica-Ritkarovci)

A település Vas Megyében az osztrák-magyar-szlovén hármashatár találkozásánál levő Szentgotthárdi kistérségben helyezkedik el. A mai Kérvölgy két település, Pernuse és Ritkahaza egyesítésével jött létre. Ezt a kettősséget őrzi a település jellege és szlovén elnevezése is (Verica-Ritkarovci). Először 1944-ben egyesítették őket Vashegyalja néven, majd 1951-től Kérvölgy néven. Ez a név abból származtatható, hogy a községek magvait két patakvölgy fogja közre. 1183-ig az egész térség ritkán lakott volt. A ciszterci szerzetesek földjeik megművelésére még több szlovén parasztot telepítettek be a Murántól. Az új lakosság parasztmajorokat hozott létre, melyek idővel falvakat kezdtek alkotni. Pernuséről és Ritkaházáról 1387-ből maradtak fenn az első írásos említések Perbese és Kereka néven.

Legközelebbi város a 10 km-re fekvő Szentgotthárd. A község egész területe az Alpok aljai domboságon helyezkedik el 300-360 m közötti tengerszint feletti magasságban. Közigazgatási területe 6,28 km², melyből a belterület 13 ha. Kérvölgy Vas megye egyik legritkábban lakott területe. A település népességének 90%-a szlovén anyanyelvű és katolikus vallású. 2002-ben Kérvölgy község határában állandó szlovén határátkelőhely nyílt meg Čepinci (Kerkafő) felé. Beépítettsége a környező településekhez hasonlóan egyedi, szóróvány jellegű, hatalmas zöld dombokkal, erdőkkel és rétekkel. Időjárására a közeli Stájer-Alpok van befolyásoló hatással, így általában magas az évi csapadékmennyiség. A vidék egvedülő jellegzetessége a „toka”, amely 2-3 m mély, körülbelül 2 m széles gödör, melyet leginkább állatok itatására használtak. Az esővízből töltődik fel és a vízzáró agyagréteg nem engedi a vizet elfolyni. A település az Őrségi Nemzeti Parkhoz tartozik, érvényes egyedi rendezési terve van. A táj különleges szépsége rendkívüli vonzerő az idegenforgalom számára. Jelentős a településen a falusi turizmussal foglalkozók száma.

A település lakóinak összefogására hivatott a Kérvölgyért Településért Egyesület.

Civil szervezetek, egyesületek a településen:

- Kérvölgy Településért Egyesület

2011. augusztus 06-án megalakult Kérvölgy Településért Egyesület nagy úrt próbált betölteni a település életében, mivel sajnos ekkor már nem volt kérvölgyi székhellyel működő civil szervezet a településen. Az egyesület alapító tagjainak többsége szlovén nemzetiségű. Az egyesület célja, hogy tevékenységével hozzájáruljon Kérvölgy község gazdasági, kulturális és turisztikai fejlődéséhez, a helyi szlovén lakosság anyanyelvének és kulturális

hagyományainak ápolásához, identitásának erősítéséhez, továbbá a helyi lakosság közéleti aktivitásának erősödéséhez, a településen lakók és Kérvölgy érdekei érvényesítésének elősegítéséhez. Az egyesület, mivel egyetlen civil szervezet a településen nagyon sokrétű tevékenységeket vállalt fel. A lakosság egészségi állapotának javítása, a jobb életminőség elősegítése, amelynek keretében a település lakóinak az egészséges életre való ösztönzését segítő programok szervezésével, tájékoztató anyagok eljuttatásával Ennek keretében a település lakóinak az egészséges életre való ösztönzését segítő programokat szervez, tájékoztató anyagok juttat el, játszóteret létesített, illetve üzemeltet és részt vesz a parlagfü elleni védekezésben.

A kulturális szolgáltatások, a kulturális örökség helyi védelme, a helyi közművelődési tevékenység tanogatása, helyi környezet- és természetvédelem helyi közfeladatok teljesítése érdekében pedig aktívan közreműködik az évente megrendezésre kerülő települési rendezvények szervezésében, tevékenyen részt vesz a település tisztaságának megőrzésében, a közterületek fenntartásában, ápolásában a település szépítésében.

A helyi tűzoltás emlékei kiállítása érdekében kiállító terem, az egykori helyi szlovén nyelvjárasban íródott sírfeliratok megőrzése érdekében pedig emlékhelyet létesített, illetve ezeket fenntartja. A nemzetiségek jogairól jogszabály alapján a hagyományápolási feladatok teljesítése érdekében többek között folyamatosan segíti, a helyi szlovén nemzetiségi önkormányzattal együttműködve, a helyi szlovén nemzetiség azonosságtudatának megőrzését, fejlesztését, kulturájának megőrzését. A

fenti tevékenységek ellátása érdekében együttműködési megállapodást kötött a helyi szlovén nemzetiségi önkormányzattal, illetve helyi községi önkormányzattal.

Továbbá a feladatai ellátása érdekében felvette a kapcsolatot a helyi szlovén nemzetiség fennmaradását és fejlődését feladatának tekintő hazai és szlovéniai szervezetekkel, a helyi vállalkozókkal, az egyházközséggel, a Kérvölgyről elszármazott emberekkel és minden – Kérvölgyért tenni tudó és akaró – emberrel, szervezettel.

A település nevezetességei és turisztikai kínálata:

- **Egyedi településszerkezet:** A település nagy kiterjedésű rétekkel övezett tanyákból áll, amelyeket hatalmas erdős területek határolnak. Ez a településforma a szóróványtelepülés, amely Magyarországon csak ezen a vidéken található.
- **Természeti értékek:** Az ország egyik legértékesebb természeti területén helyezkedik el Kérvölgy, amely 2002-től az Orségi Nemzeti Park része.
- **Műemlékvédelem alatt álló épület:** Eredeti helyén a Fő utca 36. szám alatt helyreállított zsúpfedelel, füstös konyhás, döngölt agyagpadlós boronafalu ház.
- **Harangláb:** Az 1880-as évek táján épült szoknyás harangláb a Fő utca 63. szám mellett.
- **Kilátó:** A település legmagasabb pontján, a Katalin-dombon 2011-ben megépült kilátóról az ide látogató megcsodálhatja Kérvölgy csodálatos panorámáját háttérben az Alpokkal.

Fejlesztési lehetőségek:

- Kérvölgyön is sürgető lenne az utak állapotának javítása, elsősorban a 7458. jelű Kérvölgy-Apatistvánfalva-Szentgotthárd összekötő út illetve az ehhez kapcsolódó 7456. jelű Orfalu –Apatistvánfalva összekötő út és a 74187. jelű Kérvölgyi bekötő út felújítása, valamint
- Az egyedi szennyvíz-elvezetés megoldása.
- Túraút kerülhetne kialakításra Kérvölgy - Alsószőlők - Szakonyfalu útvonalon.
- Műemlék épület felújítása, helyreállítása.
- A volt határolaktanya hasznosítása.
- Nyitott és fedett rendezvényterre régóta szüksége lenne a településnek, hiszen az ilyen aprofalvakban fokozott összetartó ereje van a közösségi programoknak.

Orfalu település Vas Megyében, az osztrák-magyar-szloven határ találkozásánál levő szentgotthardi kistérségben helyezkedik el, az osztrák határátkelőhöz 12 km-re, a szloven határátkelőhelyhez 4 km-re. A község az Alpokaljai dombságon helyezkedik el, szoros földrajzi, közigazgatási kapcsolatban két társközségével: Apatistvánfalvával és Kétyvölgyvel.

Eghajlata nedves szubalpin jellegű, az éves csapadékmennyiség 700-950 mm között van, emiatt forrásokban, vízfolyásokban gazdag a terület. Gyakori a pango víz, melynek helyi hasznosítása a „tőka”. Vízet öntözésre és állatok itatására használják. A település kiemelkedő nevezetessége a Fekete-tó, mely egyedülálló lapvidék, sajátos élővilágával, s szigorúan védett. Külterülete 1978 óta védett, és jelenleg a község az Őrségi Nemzeti Park része.

A terület természeti adottságai, jellegzetességei miatt elsősorban az erdőgazdálkodás és az állattenyésztés volt jelentős. A szántóföldi művelésre az úgynevezett bakhtas gazdálkodás volt a jellemző. Bakhtákat alakítottak ki a humuszréteg összehúzásával, melléte lefolyt a víz és a barázdák agyagát mosta. A talaj és az éghajlat a búza termesztésére nem a legalkalmasabb, így elsősorban rozst, árpat, zabot termesztettek, valamint kölest, hajdinát, kukoricát, krumplit, káposztát, répat, tökféléket, lent, kendert. A tökfélék magjából olajat ütnek, a többi részét pedig állatok etetésére használják. A gyümölcsösökben szilva, alma, körte terem, amikből lekvárt, pálinkát főztek vagy aszaltak azokat.

A népi mestereségek közül talán a legjelentősebb a fazekasok munkája. Az itteni emberek az agyagból „aranyat” csináltak. A mesteriség apáról fiúra szállt. A fazekasok áruikat szekerekre rakták és messzi tájakra vitték, ahol gabonára cseréltek. A fazekas mesteriség mellett az erdőből adódóan virágozott még a fafaragás, a kosárfonás, az asztaloság is, valamint a kőpic kötés. Az emberek a természettel még harmóniában élnek ezen a vidéken, gazdálkodásuk által nem átalakítják, hanem megőrzik az egyes élőhelyeket, s így az ottani életközösségeket, fajokat.

Orfalu beépítettsége társközségeihez hasonlóan egyedi, szórvány jellegű, hatalmas köztes zöld területekkel, erdőkkel, rétekkel. Lakossági lélekszáma az utóbbi évtizedekben egyedülállóan lecsökkent, elsősorban a lezartság miatti elvándorlás következtében. Az aktív korúak a szentgotthardi üzemekben dolgoznak és kiegészítő tevékenységként naturalis mezőgazdasági termeléssel és kismértékben állattartással, falusi turizmussal foglalkoznak. Tekintettel a földrajzi adottságokra, ez utóbbi fellendítése mindenféleképpen indokolt, amely jelentős pályázati lehetőségek nélkül nem látszik megvalósíthatónak.

Civil szervezetek, egyesületek a településen

- Rába-Vidéki Szlovén Kulturális és Turisztikai Egyesület

Az egyesület azzal a céllal alakult, hogy hozzájáruljon a magyarországi szlovének nyelvi és kulturális örökségének megőrzéséhez. Az egyesület aktív tagja a közösségnek, az örökségvédelem és az idegenforgalom terén. Nemrég egy szabadulószoportot hozott létre. A jövőben kemping kialakítást tervezik, szezonális glamping házakkal.

A település nevezetességei és turisztikai kínálata:

- Szlovén Tájház: Orfaluban érdemes felkeresni a Szlovén Tájházat. A tőmesház falának vastagsága eléri a fél metert. Az ide látogatóknak lehetősége nyílik arra, hogy elkészítsék a szlovén vidék jellegzetes ételeit, megismerjék a népi mesterségeket, valamint felfedezzék a vidék természeti és épített örökségét.

- Fűveskert és Teaház: A gyönyörű természeti környezetben fekvő felújított épület egyike a vidék legszebb építészeti alkotásainak. Tartalmas szórakozást ígér a fűveskert és gyógynövény kiállítás, ahol elményszerűen ismerkedhetnek meg a gyógy- és fűszernövényekkel. A Teaházban teakülönlegességeket kóstolhatnak az érdeklődők.

Fejlesztési lehetőségek:

- A településen megoldásra vár a szennyvíz-elvezetés, a táj sajátos szerkezete csak az egyedi csatorna-rendszer kiépítését tenné lehetővé. A Farkasfa felé vezető út felújításra szorulna.
- Az önkormányzat üléseinek helyet adó épület életveszélyessé vált, ennek felújítása, esetleg egy új épület kialakítása sürgető lenne.
- A Teaház épületének tetőterét hasznosítani lehetne, illetve kialakításra kerülhetne egy kis közösségi tér parkolóval, színpaddal, ami otthont adhatna a helyi rendezvényeknek.

Szakonyfalu (Sakalovec)

Szakonyfalu község Szentgotthárdtól 6 km-re délre lévő, csak egyetlen bekötőúton megközelíthető Vas megyei zsákfalu. Határának nagy része – a szakonyfalui erdőtümb – az Őrségi Nemzeti Park kiemelten védett területe. A falu érdekessége, hogy sokáig az ország legnyugatibb pontjaként tartottak számon, bár a térképre nézve kiderül, hogy sohasem volt az. Mivel a határsáv megnyitása előtt a ténylegesen legnyugatibb községet, Felsőszőlőnőket nehezen lehetett megközelíteni, a Magyar Természetbarát Szövetség az ún. „nyugati pontot” a szakonyfalui erdészház közelében jelölte meg. E nyugati pont emléke, a kopjafa, még ma is Szakonyfaluban áll.

A község lakóinak nagy része szlovén, jelenleg a lakosság 20%-a cigány, s található a községben keves számú magyar nemzetiségű lakos is. A községet már 1350-ben egy oklevél jegyzi Zakonyfolva néven. 1998. szeptember 6-án volt a falu zászló és címer szentelése.

A település éghajlata alpesi, közel van a Stajer-Alpokhoz. Vizei: a falutól kb. 1 km-re folyó Raba, továbbá a községben áthaladó Szakonyfalvi patak, amely a Grajka patakkal egyesülve a Rababa ömlik. További patakjai: Kútvölgyi, Potocréti és Öregréti patak.

Szakonyfalu egy közepesen fejlett falu képét mutatja. A munkanélküliség a falu népet is alaposan megérintette, bár úgy látszik, ez napról-napra oldódik.

Szakonyfaluban működik egy óvoda, amelynek 2018. szeptembertől az Országos Szlovén Önkormányzat a fenntartója. Az óvodában nagy hangsúlyt fektetnek a szlovén nyelv-ápolására, a foglalkozások két nyelven zajlanak.

Civil szervezetek, egyesületek a településen:

- Futball Klub Szakonyfalu

A Futball Klub Szakonyfalu újraalakulása előtt, 1971-ben volt utoljára labdarúgócsapata Szakonyfalunak. A falubeliek 2008-ban gondoltak úgy, hogy mivel több a fiatal, itt az ideje felszítani a sportéletet. Az 1970-ben megszűnt régi általános iskola épületéből pályázati forrásból öltözöt alakítottak ki, fölötté új focipályát építettek. Új sportklub alakult és beneveztek a megyei III-as bajnokságba. Az első bronzérem után 2011-ben bajnoki címet ünnepelhetett Szakonyfalu.

- Szakonyfalu Község Önkéntes Tűzoltó Egyesülete

A település önkéntes tűzoltó egyesülete 2019-ben ünnepli fennállásának 125. évfordulóját. Nagy szükség van erre a helyi szervezetre, hiszen a legközelebbi tűzoltó-parancsnokság

Kormenden, kb. 30 km távolságban található. Az Egyesület már évek óta együttműködési megállapodással rendelkezik a szomszédos Szlovénia Tuzolto egyesületével, Grad, Trdkova, Dolje Községek és 2017 óta Salovci és Domonkosfa községek csapatával. Az együttműködés alapja a közös elméleti és szakmai gyakorlatok, ill. minden évben rendeznek csapatépítő piknikeket is. Az egyesület jelenleg 27 taggal rendelkezik, s a tagság több mint fele a fiatal korosztályból tevődik össze. Az egyesület a Szentgotthárdi Járási Hármashatár Mentőcsoport tagja. Az egyesület keretein belül megalakult egy ifjúsági raj is.

- Szakonyfalu Faluszépítő Egyesület

2015-ben a helyi fiatalok alapították azzal a céllal, hogy segítse Szakonyfalu kulturális örökségi-, építészeti-, régészeti-, környezeti-, és természeti értékeinek megőrzését, korszerű és esztétikus fejlesztését, a község szépítését, ápolja Szakonyfalu község történelmü, lakóhelyi hagyományait, erősítse a lakosság kötődését, szeretetét a faluhoz, nunt szülőhelyéhez, mint otthonát adó szűkebb hazájához. Az egyesület feladataul tűzte ki a szlovén identitás megőrzését, annak erősítését, ezért minden évben szerveznek egy Szlovén Napot, melyre szlovén kulturális fellepőket hívnak. Az egyesület jó kapcsolatot ápol Salovci Község Önkormányzatával, annak turisztikai egyletével. Minden évben részt vesznek Salovci Kaposzta fesztiválján. Valamint az egyesület tagjai most már hagyományvörzően a farsangot együtt ünnepli a Rába-vidéki Szlovén Nyugdíjas Egyesület tagjaival Szentgotthárd utcán, ezzel is erősítve a generációk közötti együttműködést.

- Szlovén Néptáncscsoport

A településen néptáncscsoport először 1970-ben alakult, majd több éves szünet után, 1997-ben szerveződött ujja. E kezdeményezés felbecsülhetetlen értékét a fiatalok tenni akarása jelentette, akik ily módon kívántak tevékenykedni településük közösségi életében és a Rába-vidéki szlovén közösség kulturájának megőrzésében. A csoport színes és gazdag repertoárjával rövid időn belül népszerűvé vált a Rába-vidéken és hazánk más településeim élő szlovének körében. Szívesen látott vendégcsoport a Muravidéki szlovének és a hazai magyar települések rendezvényeim is. Az együttes repertoárja a Rába-vidéki és az anyaországi Muravidék szlovén tancaiból áll.

A település nevezetességei és turisztikai kincsei:

- **Fénykereszt:** Megszületett egy álom, mely szerint a faluban Jézus Dicsőséges Fénykeresztjének kell állnia. Az álom 2011. szeptember 23-án valóra vált, a Kereszt felállításra került, és a Fénykeresztet 2011. szeptember 24-én felszentelték.

- **Keresztút:** 2016. évben állította Szakonyfalu hívó lakossága, ill. Önkormányzata, Szlovén Nemzeti Önkormányzata. A projekt megvalósulása hozzájárult a település vallási turizmusának fejlesztéséhez, ill. a helyiek vallási beállítottságának megőrzéséhez, annak megerősítéséhez, valamint nemzeti identitás és kultúra apolasához, hisz a stációk feliratait két nyelvről, szlovén ill. magyar nyelven írták. A Keresztút, kihasználva a Mária Út mozgalomhoz való csatlakozást, esetleg a jövőben vallási zarándokhelyé is válhatna. A Keresztút megállítása méltó megünneplése volt a Fénykereszt fennállásának 5. évfordulójának.

- **Római Katolikus Templom:** A templomot 1922-ben emelték az Amerikába szakadt szakonyfalusiak áldozatkészségéből. Oltárát Sárlosboldogasszony képe díszíti. A templom 2001-ben felújításra került.

- **Kopjafa:** A Magyar Természetbarát Szövetség az ún. „nyugati pontot” a szakonyfalui erdőszél közelében jelölte meg. E nyugati pont emléke – a kopjafa – még ma is ott áll.

- **Erdőház/Vendégház:** A *Szombathegyi Erdészeti Zrt.* a tulajdonában lévő *Szakonyfalui Vendégházat* 2013-ban felújította és bővítette az épületet, amely korábban egy területvezető erdőszolgálati lakása volt, majd fiatal erdőmérnökök ideiglenes elszállásolására szolgált. A korszerűsítés során a létesítmény teljes belső felújításra került, megtörtént a külső környezetének rendbetétele továbbá az épület teljesen új bútortárat is kapott.

A *Vendégház* Magyarország legnyugatibb pontján, a Harmashatárhoz - magyar-szlovén-osztrák - közel, a szakonyfalui erdőtömb mélyén található. Az épületben 9 fő részére tudnak szállást biztosítani. A kétszintes épület alsó szintjén a kor igényeit kielégítő konyha, egy 14 fő étkeztetésére alkalmas társalgó, valamint két darab kétágyas vendégszoba található. Az emeleten is van két saját fürdőszobával rendelkező vendégszoba, melyek közül az egyik háromágyas, a másik pedig két fő elszállásolására alkalmas, és terasz is tartozik hozzá.

A ház körüli fenyvesek és lombfák fokozottan védett természetvédelmi területen állnak kitűnő gyalogútvonalra alkalmasak. Számtalan növény- és állatvilágossággal találkozhatnak az ide látogatók. A háztól pár kilométerre folyó Rabán - amely itt még határfolyó - a kenuutakat szeretők elményeket szerezhetnek. A közeli Szlovéniába és Ausztriába is át lehet látogatni. A *Szakonyfalu Vendégház* vadászvendégeinken túl családoknak vagy kisebb baráti - szakmai csoportoknak nyújt csendes, jó levegőjű és nyugodt pihenési lehetőséget.

- **Szent Anna szobor:** Nem túl gyakran, de napjainkban is állítanak fogadalmi szobrokat. Ilyen a Szakonyfalu déli szélén álló szobor is, amely Szent Annát ábrázolja gyermekeivel. Mariával. A müköböl készült, festett szobor Mariát kezében könyvet tart, utalva ezzel arra, hogy Mária a legenda szerint gyermekként megtanult írni - olvasni.

- **Zöld Park: Rekreációs park:** A park 2018 májusában került átadásra. Céja a helyi lakosok, ill. az ide látogató turisták számára az egészséges életmód és mozgás lehetőségének a biztosítása kültéri fitneszeszközök, kerékpár utavonalak igénybevételevel.

Szakonyfalu településen a **Művelődési Ház**, a **Könyvtár és Információs Központ** létesítményei biztosítanak lehetőséget közösségi élet megvalósítására. Az egyesületek önkéntes munkájukkal hozzájárulnak a település fejlődéséhez, civil szervezetek színesítik a közéletet.

Fejlesztési lehetőségek:

- A település adottságai lehetővé tennék egy zöldpark és egy füveskert kiépítését, ahol különféle gyógynövények termesztésére lenne lehetőség.
- Levendula ültetvény létrehozása, majd a termésből helyi termékek előállítása, mind emléktárgyak, dísz tárgyak stb.
- Szélesíteni lehetne az erdei túraútvonalak körét, amelyekre nagy az igény a térségbe érkező turisták és a helyiek részéről is. Nordic Walking útvonalak kialakítása kihasználva a természeti adottságokat.
- A tűzoltó egyesület további sikeres munkájához szükség lenne egy új tűzoltószertár megépítésére is, mely otthont adna több civil szervezetnek is.
- A meglevő csatornahálózat mellett, az egyedi csatornahálózat kiépítése sürgető lenne a településen.

Szentgotthárd (Monostor)

A város három nemzet kultúráját és hagyományait őrzi a Rába és a Lapincs folyók ölelésében. Magyarország legnyugatibb fekvésű városaként. A települést III. Béla király alapította 1183-ban, amikor Franciaországból ciszter szerzeteseket telepített ide, monostort építve számukra, melyet Szent Gotthárd hildesheimi püspökről neveztek el. Napjainkban Vas megye egyik legdinamikusabban fejlődő települése. Lakossága nagyrészt magyar, de számottevő nagyságrendben élnek itt szlovének és németajkuak is. A szlovén anyanyelvű emberek legnagyobb része Rabatőrfalu városrészen él. A falut 1983-ban csatolták Szentgotthárdhoz, amikor az városi rangot kapott.

Szentgotthárd a várost délről és északról határoló hatalmas erdőségeknek köszönheti kiváló levegőjét. A Rabától délre fekvő külterületei és a Rába-folyó környezete az Őrsegi Nemzeti Parkhoz tartozó védett terület. A település környéke természeti értékekben gazdag. Az erdőterületek, a vízfolyások és a kapcsolódó növénytakarások értékes vizes élőhelyek, ahol számos védett faj él.

Szentgotthárd kedvező földrajzi helyzete és a meglévő magas szintű ipari kultúra vonzotta a külföldi befektetőket. A város vezetése felismerte a történelmi esélyt és nagyszabású infrastruktúra- és iparfejlesztési programot indított el. A kilencvenes években kialakult a Szentgotthárd - Heiligenkreuz Határon Átnyúló Ipari Park, amely ma több mint 3000 fő számára biztosít munkalehetőséget. Az iparfejlesztéssel párhuzamosan az intézményhálózat is bővült, oktatási, egészségügyi és kulturális létesítmények sora újult meg. Szentgotthárd kereskedelme is felvirágzott. A kereskedelem és néhány szolgáltatás fejlődésének háttérében a nagyarányú osztrak és szlovén bevásárló turizmus állt. Napjainkban a bevásárló turizmus jelentősége lecsökkent. Szentgotthárdnak és térségének egyre inkább a minőségi turizmus és más szolgáltatások irányába kell fejlődnie. Ehhez minden lehetőség adott, hiszen már szervezett formában foglalkozik a város és a térség a turizmus fejlesztésével.

A város kulturális életét a Pannon Kapu Kulturális Egyesület fogja össze. Az egyesület 2005. július 27-én alakult azzal a céllal, hogy a város Önkormányzatával kötött közművelődési megállapodás keretében végezze a város és a térség közművelődési feladatait. Szentgotthárdon 58 civil szervezet működik, amelyek közül több foglalkozik a kulturális élet egyes területeivel is. Előadások, programok, fórumok szervezését vállalják magukra, de rendszeresen bekapcsolódnak a városi rendezvények szervezésébe is.

A Magyarországi Szlovének Szövetsége, Szentgotthárd város és a Lendvai Galéria-Múzeum minden évben megrendezi a nemzetközi művésztelepet Szentgotthárdon. A művésztelepnek a

szentgotthardi Szloven Kulturális és Információs Központ ad otthont, ahol ideális környezet vár az ide látogató művészekre. A szentgotthardi Szloven Kulturális és Információs Központ megalakulása óta nagy jelentőséget tulajdonít a szloven kulturális értékek megőrzésének és továbbfejlesztésének, valamint az anyaországi szloven kultúra és művészet bemutatásának. A művészek az alkotómunka mellett megismerkedhetnek a Rába-vidéki szloven falvakkal és lakóikkal, valamint Szentgotthárd és Lendva nevezetességeivel. A vidékről és a városról szerzett benyomásaik alkotásaikban is kifejezésre juthatnak. A művésztelepen készült alkotásokból ősszel kiállítás nyílik a Kulturális és Információs Központ kiállítótermében, ezenkívül egy több nyelven megjelenő katalogus is készül erre az alkalomra. A kiállítás anyagát Szlovéniában, Ausztriában és Olaszországban is bemutatják.

A város nevezetességei és turisztikai kínálata:

- **Karolikus barokk templom:** Magyarország harmadik legnagyobb barokk temploma, amely 1748-1779 között, a mellette lévő kolostor 1740-1746 között épült Franz Anton Pilgram bécsi építész irányításával – az épület ma hivatalként funkcionál. A templomtorony 60,5 m magas. A barokk épületegyüttest Matthias Gusner laikus szerzetes és Dorfmeister István freskókkal Josef Schnitzer faszobrokkal díszítette, a templom fekete intarziás tölgyfa padjait a Kaspar Schrezenmayer ciszterci laikus fráter által vezetett műhely készítette. A templom mögött az eredeti tervek alapján épült barokk-kert található.

- **Színház:** A templomtól északra áll az úgynevezett magtártemplom. A XII. századi alapokra épített templomot erődítménnyé alakították át, majd 1605-ben, a Bocskai felkelés idején felrobbantották. Az 1677-es újrakepítés után a kethelyi római katolikus plebania filiája volt, 1740-től plébániatemplom lett a barokk templom felépítéséig, 1787-1790 között alakították át magtárrá, 1988 óta Színház.

- **Pável Ágoston Helytörténeti és Szloven Nemzeti Múzeum:** Állandó kiállításai a fazekas kiállítás illetve a Szentgotthárd környéki szlovének bemutatása. A múzeum digitális terepasztalan az 1664-es szentgotthárdi csata elevenedik meg.

- **Csakányi László Filmszínház:** 1913-ban az orágyar két munkása, Edelsohn és Hülle feleltették a város első moziját. Az országban egyedülálló módon eredetileg is mozinak épült, és azóta is moziként működő szórakoztató intézmény nagy népszerűségnek örvend a város és a kistérség lakóinak körében is.

- St. Gotthard Spa & Wellness: Az egész évben működő termálpark komplex szolgáltatást, tökéletes kikapcsolódást és regenerálódást nyújt az ideérkező családok számára. A fürdő egyedülálló mediterrán hangulatát a palmafák, egzotikus növények és a velük szoros összhangban kialakított természetes kőburkolatok biztosítják.

Fejlesztési lehetőségek:

- A fent említett, egyre népszerűbbé váló Nemzetközi Művésztelep alkotásaiból egy állandó kiállítás nyílhatna a városban. Egy művészeti galéria kialakítása méltó lenne az itt készült műalkotások bemutatására.
- A szlovének lakta Rabatőtfalu városrészen évente több szlovén nemzetiségi rendezvényt is szerveznek. Időszelvévé vált a kulturház felújítása, hiszen ez az egyetlen közösségi tér áll a helyiek rendelkezésére
- A Rába mentén állandó árvízveszély fenyegeti Rabatőtfalu lakóit, ezért sürgős lenne a patakok, vízfolyások szabályozása.
- A térségben fellendült a vallási turizmus. Szentgotthárd a Maria Út (Közép-Európa Zarándokútja) egyik kiemelt állomása. Minden évben, Nagyboldogasszony napja után kerül sor az 1Úton zarándoklatra. Felmerült annak a lehetősége, hogy Rabatőtfalu városrészen kialakítsanak a zarándokút egyik megállóját
- Pável Ágoston Helytörténeti és Szlovén Nemzetiségi Múzeum fejlesztése
- Infrastrukturális fejlesztések, elsősorban a már említett 7458. jelű Kéthölgý-Apatistvánfalva-Szentgotthárd összekötő út felújítása

Környezeti, földrajzi adottságok jellemzők

A szlovén Rába-vidék területe 94 km². A vidéken a pannon és az alpesi éghajlat keveredik. Magyarország többi vidékéhez viszonyítva a csapadék évi 800 mm-es átlagos középértéke itt a legmagasabb. Növény-földrajzilag a vidék a Keleti Alpok stájer flórávidékéhez tartozik.

A szlovén Rába-vidék területe jellemzően kavicsos, földje sárga és vörös agyagból áll össze, melynek többségében kavics van beágyazva akár csak az utak rézsűjében és a patakmedrekben. Az agyag miatt korlátozottan művelhetőek a földterületek, viszont jelentős nyersanyagforrást biztosított a nagy tradícióval bíró fazekasságnak.

A Dunántúl területén 5-8 millió éve a Pannon-beltenger fektült, mely a Balaton ősnének tekinthető, melynek zsugorodása következtében a tenger medre kiemelkedett és szárazfölddé

vált. Az újonnan kialakult hegvekből, domboságokból a lezaladó folyók és patakok nagy mennyiségű hordalekot, többek között kavicsot szállítottak, és így alakult ki a Rába-vidék kavicsos talaja. A felszín formálásában jelentős szerepe jutott az Os-Rába folyónak, mely a felszíni-mozgások során keletebbre tolódott el.

A Rába-vidék területét, valamint más kapcsolódó téjegységeket pliocén-kori laza üledékes kőzetek borítják, főként kavics, valamint agyag és homok. A Rába-vidéken sűrűn követik egymást a dombok és patakvölgyek, s a táj nyugatról keletre lejt. A térség legmagasabb pontja az Ezüst-hegy (404 m).

A terület vízfolyásai a Rába vízgyűjtőjébe tartoznak. Természetes to mics a területen, leszámítva az Apátistvánfalva egyik erdejében fellelhető tengerszemet, amit az utóbbi időben kezdtek el megismerni. Az Orfalu melletti Fekete-to szintén egykor természetes állóvíz volt, amíg a 19. században lappá nem változott. Mesterséges vízfelületek létrehozása már évszázadok óta jellemző ezen a vidéken. A ciszterek birtokukon halastavakat alakítottak ki, hogy a bőjti időszakban halat biztosítsák maguk számára. Állatok itatására és öntözésre a Rába-vidéki házak mellett tókákat alakítottak ki a helyiek, amelyben az esővizet és hólet gyűjtötték össze. Napjainkban is találhatóak a vidéken tókák. A Rába-vidék nagyon gazdag apróbb forrásokban is. Bár sokuk a nyári hőségben kiszárad, de az esőzések és a hóoltadás után újra vizet kezdenek ontani.

Kulturális adottságok

A Szlovén Rába-vidéken élő emberek sokat tesznek hagyományaik ápolásáért, tovább örökítéséért. A szlovén falvakban – periférikus földrajzi helyzetük és az 1980-as évek végeig tartó elzártságuk miatt – a mai napig fennmaradtak a hagyományos szlovén népi kultúra elemei. Ilyen például a tóknagolaj sajtolása és használata a taplalkozásban, a menyasszony „ajándékgyűjtése” a faluban a lakodalom előtt, a lakodalmi vendéghívó tisztje, a farsangi rönkhúzás és alakoskodás, a nagyszombati örömtűzek és durrogtatás, a Luczas és az újevi köszöntés.

Ezen a vidéken olyan kulturális értékek találhatóak, amelyek hazánkban máshol nem fellelhetőek, hiszen az itt élő szlovének saját hagyományai ezek. Az alábbi országos elismerés is ezt bizonyítja:

„A rábavideki szlovének rönkhúzása” 2015-ben felvetett a magyarországi Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékére. A jegyzéken szereplő közösségek minden évben bemutatkoznak a Szentendre: Szabadterti Néprajzi Múzeumban, a Nemzetközi Szellemi Kulturális Örökség Találkozón. A bemutatkozás jelképes, hiszen egy igazi rönkhúzásnak közel 200 szereplője van. Szentendren egy kis rönkkel közel 30 résztvevővel adnak izelítőt a farsangi szokásból. A rönkhúzás elterjedése történetileg a teljes magyar-osztrák-szlovén határterésre jellemző. Olyan dramatikus népszokás, amelyet akkor gyakorolnak, ha a faluban farsang idején senki sem házasodik. A rábavideki szlovének rönkhúzása a magyar és az osztrák rönkhúzástól abban tér el, hogy szlovén és magyar nyelven beszélnek a résztvevők. Ma is csak akkor tartják meg, ha tényleg nem házasodott senki farsang idején. A szokás ezzel nem csak a nyelv megtartását segíti, az identitás megerősítésében is fontos szerepet játszik. Célja az is, hogy házasodásra, családalapításra ösztönözze a fiatalokat. Ez a mai társadalomban még fontosabb, mint régen. A szlovéneknél pedig az asszimiláció keseltetésének, a fennmaradás biztosításának is eszköze. Mindemellett a Rába-vidéki rönkhúzás regionális turisztikai látványosság.

A farsangi népszokásokhoz kapcsolódóan a Rába-vidéki Szlovén Nyugdíjas Egyesület minden évben megrendezi a farsangi felvonulást és mulatságot Szentgotthárd utcáin, valamint a Szlovének Hazában. A vidám téhíző mulatságon maskarába öltözött gyermekek és idősek karöltve vesznek részt, táncba hívva a város lakóit. A zenéről szlovén zenekar gondoskodik. Az asszonyok friss fánkkal kínálják az érdeklődőket. A felsőszőlőnői és apátistvanfalvi iskolások is bemutatkoznak egy-egy rövid műsorral, természetesen szlovén nyelven.

A Rába-vidéki Szlovén Nyugdíjas Egyesület 22 éve működik, jelenleg 99 fővel. Elkötelezetten ápolják szlovén anyanyelvüket, néphagyományaikat. Gasztronómiai és kézműves tevékenységet is folytatnak. Évente több programot is szerveznek, illetve résztvevői szlovéniai rendezvényeknek is, ahova saját autóikkal utaznak. Munkájukat megkönnyítené, ha egy kisbusz a rendelkezésükre állna.

A térségben évente rendeznek szavaloversenyt szlovén nyelven az Országos Szlovén Önkormányzat szervezésében, a Rába-vidéki általános iskolások közreműködésével. A zsűrinek mindig nehéz kiválasztania a dobogós versmondókat, hiszen sok szép szlovén vers hangzik el a gyermekek felkészült előadásában. Az iskolásokat arra biztatják, hogy továbbra is ápolják szlovén nyelvtudásukat és lakhelyük nemzetiségi kultúráját.

A szlovén nyelv megőrzéséhez a Rába-vidéken a szlovén anyanyelvi oktatás biztosít lehetőséget, amely az ovodától a felsőfoku oktatásig, állami keretek között működik. Negy ovodában folyik szlovén nyelvű előképzés. Két településen, Felsőszőlőn (Görnyei Sándor) és Apatistvánfalván (Stevanovics) működik kétnyelvű iskola. A Szentgotthárdi Oktatási Intézményben is folyik szlovén nyelvoktatás. A felsőszőlői Kossics József Általános Iskola a 2004/2005. tanévben, míg az apatistvánfalvi oktatási intézmény a 2007/2008-as tanévben vezette be a kétnyelvű oktatást. Középiskolai szlovén nyelvoktatás folyik a szentgotthárdi Vörösmarty Mihály Gimnáziumban és a III. Béla Szakképző Iskolában; szlovén nyelv és irodalom szakos felsőfoku képzés Szombathelyen, az ELTE Savaria Egyetemi Központjában. Továbbá felsőfoku tanulmányok folytatására van lehetőség a szlovéniai felsőoktatási intézményekben.

Szlovén nyelvoktatásban - nevelésben részesülő diákok (forrás: www.slovinci.hu)

2017/2018. nevelési év

Intézmény megnevezése		Szlovén nyelvoktatásban nevelésben részesülő gyermekek létszáma (fő)
		2017/2018
Felsőszőlő	Általános Iskola	68
Kossics József Kétnyelvű	Óvoda	19
Apatistvánfalvi	Általános Iskola	49
Kétnyelvű	Óvoda	10
Szentgotthárd és Tersege Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	alsó tagozat	9 (+3 fő szakkörös)
	felső tagozat	2
	gimnázium	16
SZTEOB Jatekvár Óvoda	Szentgotthárd	25
Mesesziget Óvoda	Alsószőlő	14
	Szakonyfalu	14
III. Béla Szakképző Iskola és Kollegium Szentgotthárd nemzetiségi oktatás		5

A szlovén nemzetiséghez tartozó hívők román katolikus vallásúak. Az Országos Szlovén Önkormányzat törekvéseinek is köszönhetően hat településen (Dolnji Senik- Alsószőlők, Gornji Senik- Felsőszőlők, Apatistvanfalva- Števanovci, Szakonyfalva- Sakalovci, Ketrivölgy- Ritkahaza – Verica- Ritkarovci, Orfalu-Andovci) szolgálatot teljesítő plebanos szlovén nyelven is celebrál szentmisét.

A szlovén nemzetiség legnagyobb aktivitása a közművelődés, a hagyományörzés és az amatőr művészeti tevékenység területén tapasztalható. Ezeket a területeket kapcsolja össze a Magyarországi Szlovének Szövetsége. A Szövetség 1990-ben alakult, mellyel a határon túli szlovének saját érdekképviselethez jutottak. Szlovénia önállóságának nemzetközi elismerése után a két ország kisebbségvédelmi egyezményt is aláírt. Az egyezmény a Magyar Köztársaságban élő szlovén nemzeti kisebbség és a Szlovén Köztársaságban élő magyar nemzeti közösség sajátos jogának biztosításáról mindkét országot kötelezi arra, hogy gondoskodjék a két nemzetiség identitásának megőrzéséről, anyanyelvi oktatásáról, kulturális tevékenységéről, tájékoztatásáról. Támogatja a kisebbségek és anyaországuk kapcsolatát. A Rába-vidék több évtizedes viszonylagos zártsága, az anyaországtól való majdnem hermetikus elzártsága, gazdasági, nyelvi és kulturális téren olyan asszimilációs folyamatokat indított el, melyeknek feltartóztatása, illetve visszafordítása időigényes. A Szövetség a Magyarországon élő szlovének független civil szervezete. A szervezetet a Szövetség elnöke képviseli, fő szervezeti egységei a közgyűlés és az elnökség. Napl. operatív feladatait a szövetség titkára és munkatársa végzik. A Magyarországi Szlovének Szövetsége koordinálja és finanszírozza a Rába-vidéken és Szombathelyen működő amatőr kulturális csoportok munkáját, támogatja a Budapesten és Szombathelyen tevékenykedő egyesületek, sport és túzó egyesületek, valamint a mosonmagyaróvári szlovén közösség munkáját. Együttműködik a helyi kisebbségi önkormányzatokkal és az Országos Szlovén Önkormányzattal. A Szövetség fennállása óta komoly kapcsolatokat épített ki a szlovéniai politikai és kulturális intézményekkel, valamint az Ausztriában, Olaszországban és Horvátországban működő szlovén szervezetekkel.

Rendkívül élénk és gazdag a szlovén nemzetiség kulturális élete, ami a kulturális csoportok aktív tagjainak és mentoraik munkájának köszönhető. Amatőr kulturális csoportjaik a kultúra ápolása mellett fontos szerepet töltenek be anyanyelvük és identitásuk megőrzésében is.

Fontosak a Szlovén Kulturális Központban rendezett kiállítások és a 2002 óta évente megrendezett Nemzetközi művésztelep. Az itt készült értékes műveket jelenleg raktárban tartólják. Ezekből állandó kiállítás létrehozása tervezett egy szentgotthárdi galéria

kialakításával. Az ehhez szükséges finanszírozási alap azonban egyelőre nem áll rendelkezésre.

A Rába-vidéki Szlovének életének fontos állomása az évente lebonyolított tradicionális kulturális rendezvények.

A magyarországi szlovének évtizedek óta évente egy napot a Rába-vidékről elszármazottak és az otthon maradtak találkozájának szentelnek, ez az Országos Szlovén Találkozó. Az ünnepi alkalom lehetőséget biztosít arra is, hogy a szlovén közösség bemutassa gazdag kulturális kincsét, hagyományait, szokásait.

Február 8-a Szlovéniában a kultúra ünnepe, egyben hivatalos állami ünnepnap. Ezen a napon nemcsak az anyaországban, hanem világszerte mindenhol – így hazánkban is – az 1849-ben e napon elhunyt kiváló költőre, France Prešerenre emlékeznek a szlovén anyanyelvüket, kultúrájukat és identitásukat apó közösségek. Minden évben a Szlovén Rába-vidéken is megünneplik a Szlovén Kultúra Napját.

A Szövetség az utóbbi években fontos szerepet tulajdonított a népi kézművesseg és a gasztronómiai értékek megőrzésének. Ennek érdekében idősebb mestereik vezetésével különféle műhelyeket szerveznek a fiatalabb generáció aktív közreműködésével. A népművészeti kiállítások nagyon népszerűek Magyarországon és az anyaországban. Szlovéniában. Néprajzuk fontos eleme az anyagi kultúra és ezen belül a „hasznalati tárgyak”. E tárgyak gyűjtése és bemutatása a turizmus fejlődését is szolgálja, mely területen új irányvonalat kell szabni a jövőben.

A magyarországi szlovén kulturális örökség tárgyi emlékei a következő múzeumokban, kiállítóhelyen találhatók meg: Móra Ferenc Városi Könyvtár és Múzeum (Szentgotthárd), Kanizsai Dorottya Múzeum (Mohács), Kúhár Emlékház (Szlovén Tájház) (Felsőszőlőnk), Savaria Múzeum (Szombathely).

A közművelődés és a művészeti tevékenység bemutatásában fontos szerepe van a szentgotthárdi Szlovén Kulturális és Információs Központnak, amely 1998-ban alakult. A beruházás értéke 300 millió Ft volt, melynek nagy részét a szlovén állam finanszírozta. A beruházást támogatta még Szentgotthárd város önkormányzata és kis mértékben a magyar állam. A központban található a Lipa étterem és szálloda, valamint egy konferencia- és egy kiállítóterem, melyekben számos konferenciát és kiállítást rendeznek. A központban kaptak helyet a Szövetség irodái, a szentgotthárdi szlovén rádió és a Porabje újság szerkesztősege is.

Igy Szentgotthárdon szerkesztik a hazai szlovének 2006-tól hetente megjelenő lapját, a „Porabje”-t, mely szloven nyelvtanban és irodalmi nyelven is tartalmaz irásokat.

Szentgotthárdon működik az Országos Szloven Önkormányzat tulajdonában lévő szloven nyelven sugárzó „Radio Monóster”. Hatalmas érték, hogy a magyarországi szloven nemzetiségnek önálló földi sugárzású rádiója van. A Szloven Rádió Kht. alapítója az Országos Szloven Önkormányzat, a Magyarországi Szlovének Szövetsége és Szentgotthárd-Rabotofalu Szloven Kisebbségi Önkormányzata volt 1997-ben. A szentgotthárdi Szloven Rádió a Szentgotthárd 106.6 MHz és Felsőszőlők 97.7 MHz frekvenciákon heti 8 órában sugározta műsorát 2000. június 23-a és 2011. december 31-e között. 2012. január 1-jétől a Szloven Rádió heti 28 órában sugároz műsort a fenti frekvenciákon. Az alapítás célja volt, hogy a térségben élő szloven nemzetiség önálló rádióval rendelkezzen, hozzájárulva az anyanyelvi, a hagyományok ápolásához. Hangsúlyt fektettek arra, hogy a Szloven Rádió lehetőséget teremtsen a nyelvi fejlődésre azok számára is – főként az idősebb generáció –, akiknek nem állt módjukban, hogy iskolában tanulják az irodalmi nyelvet. A közösségi médiaszolgáltatóként működő rádió a szloven nemzetiségű emberek anyanyelvi tájékoztatásán túl fontos feladatának tekinti a kisebbségi identitás megőrzését, illetve a kétnyelvű, két kultúrájú, mások iránt toleráns, a népek együttműködéséért tevékenykedő emberek példaképként való bemutatását. A Szloven Rádió is műveli a hagyományos elektronikus újságírást valamennyi műfaját (hírek, tudósítások, jegyzetek, publicisztikák, elemzések, interjúk, riportok, élő adások, illetve telefonbeszélgetések).

A nemzeti közösségek fennállása és fennmaradása szempontjából kulcsfontosságú az anyaországgal való kapcsolatok ápolása. A Magyarországi Szlovének Szövetsége és az Országos Szloven Önkormányzat megalakulása óta elenk kapcsolatokat ápol a Szloven Köztársasággal. A magyarországi szlovének is jelentős mértékben hozzájárultak Magyarország és Szlovénia közötti példás államközi kapcsolat kialakulásához. A két szomszédos ország között körülbelül 50 államközi egyezmény került aláírásra. A Magyar Köztársaság területén élő szloven kisebbség és a Szloven Köztársaság területén élő magyar közösség sajátos jogainak biztosításáról szóló Egyezmény megvalósítását a Magyar-Szloven Kormányközi Kisebbségi Vegyes Bizottság felügyeli, mely évente egy alkalommal ülésezik Magyarországon vagy Szlovéniában. Különleges jelentőséggel bírnak a határ menti muravidéki települések lakosaival és intézményeikkel való kiváló és fejlett kapcsolatok. A sikeres együttműködés alapja a 2004-ben létrehozott Szloven Kisebbségi Koordináció, amelynek a Szövetség is alapító tagja.

Helyi gazdaság bemutatása

A szlovén kisebbség Vas megye lakosságának 0,9 százaléka. Az őshonos nemzetiségek közül a legkisebb létszámú népcsoport, emellett markáns globális gazdasági vagy társadalmi befolyást nem gyakorolhat. Regionalis súlya azonban, a régióképzés intenzívebbé válásával egy időben, napjainkra potenciálisan jelentősebbé vált. A megye számára a szlovén kisebbség szerepe a szomszédos Szlovéniával való kapcsolattartás szempontjából jelentős.

A szlovénység lakóterülete aprófalvas, kedvezőtlen birtokszerkezeti, gyenge talajú, hiányos infrastruktúrájú terület. Egyik szlovén falu lakossága sem haladja meg az ezer főt. Vasúti összeköttetése Szentgotthárdnak van, az autóbusz közlekedés gyér. A gazdaság adottságai Vas megyében itt a leggyengébbek. A keresőképes lakosság 80-90%-a ingázik szentgotthárdi üzemekbe, helyben 20-50 fő talál munkát intézményekben, szolgáltatásban.

A Szentgotthárd környéki szlovén falvak mind az ország egyéb részeihez, mind Vas megye egészéhez viszonyítva hátrányos gazdasági helyzetűek, amelyeket a kormány sokáig politikai okokból nem fejlesztett, az egészséges kommunikációs kapcsolatokról (határátkezelés, vasúti összeköttetés) pedig mesterségesen elzárt. A mostoha gazdasági helyzetből pedig éppen az élénk kapcsolatteremtés segíthetné ki, tekintve, hogy ritka értéki természetvédelmi területen fekszik, szomszédja Ausztria és Szlovénia.

A foglalkozási összetételből következően a szlovének nagy többsége bértől él. A mezőgazdaságot, állattartást főleg a saját igények kielégítésére művelik. A szlovén gazdálkodók nagyobb része saját tulajdonú földön gazdálkodik. Tulajdonviszonyaik és jövedelmük megfelelnek a hasonló struktúrájú falvak átlagának. Szentgotthárd ipari struktúráváltása miatt azonban megnőtt a szlovén munkanélküliek száma is.

A szentgotthárdi ipari parkban működő külföldi érdekliségű üzemek sok Rába-vidéki kvalifikált szlovénnek adnak munkát. Az Ausztriával és a Szlovéniával való gazdasági kapcsolatok regionalis szinten kezdenek éledni. Növekszik a regisztrált vállalkozók száma. Domináns az iparban foglalkoztatottak aránya, növekszik a kereskedelemben, vendéglátásban, szolgáltatásokban dolgozók száma. Szentgotthárd és térsége mind a munkaerő-piacára való tekintettel, mind a területi elhelyezkedését illetően különleges helyzetben van. Területi elhelyezkedését illetően előnyökkel és hátrányokkal is számolhat. A határ közelsége, a

migráció lehetősége jelentősen csökkenti a regisztrált munkanélküliek számát. A fiatalok többnyire rendelkeznek megfelelő nyelvismerettel, a jó kereseti lehetőség vonzza őket külföldre. A térségben a húzóerő a feldolgozóipar, azon belül is a gépgyártás, fémfeldolgozás, textilipar. A feldolgozóipari ágazatok intenzíven Szentgotthárdra és a szentgotthárdi Ipari Parkra koncentrálnak. A szezonális elsősorban vendéglátást, illetve az építőipar ágazatot érinti a térségben.

A gazdaság jelenlegi állapotával azonban még nem lehetünk elégedettek. A határ menti szlovén falvakban élő szlovén közösség legnagyobb problémája a gazdaság fejletlensége és a munkanélküliség (amely az utóbbi időben csökkenő tendenciát mutat). Minden kisebbség számára fontos annak gazdasági ereje. Magyarország és Szlovénia 2004-ben az Európai Unió teljes jogú tagja vált. Ez a történelmi esemény nagy kihívás, egyúttal több lehetőséget is kínál a Rába-vidék gazdasági fejlődésére. Ennek tudatában 2006. decembereében a Magyarországi Szlovének Szövetsége megalapította a Szlovén Vidék Gazdaságfejlesztési KHT-t, amely a Rába-vidék területén gazdasági projektek kidolgozásával és koordinálásával foglalkozik. Célja, hogy a társaság közhasznú tevékenysége keretében hozzájáruljon a szlovén kisebbség által lakott Rába-vidék kulturális, turisztikai és gazdasági fejlesztéséhez, támogassa a térségben élő szlovén nemzeti lakosság vállalkozásalapításait, valamint a már működő vállalkozások által megvalósítandó beruházásokat, a szlovéniai, magyarországi és uniós pályázati források felkutatásával, a pályázatok elkészítésével és kivitelezésével.

A Szlovén Rába-vidéken több kisvállalkozó és östermelő is tevékenykedik. Esélyeiket pályázati lehetőségek javíthatják, hiszen nem tudják felvenni a versenyt a nagyvállalatokkal. A vidék alkalmas a falusi turizmus fellendítésére. A természetközeli életmód népszerűsítésével megelőzhető lenne a falvak lakosságának csökkenése, esetleges elnéptelenedése. Jó irány lehetne helyi termékek előállítása és értékesítése, akár a falusi turizmus keretében. A helyi termelésnek számos előnye van a helyi termelőre és a térségre vonatkozóan is:

- Az áru nyomon követhetősége, minősége, termelési módja felőli tájékoztatás biztosított, mivel a helyi termelő saját termékét árulja.
- A bevétel a térségben marad, mivel a termékek előállítása, értékesítése helyben történik, ezáltal erősödik a helyi gazdaság.
- A helyi termelés növeli a foglalkoztatottságot.
- A helyi termék hagyományos módon előállított termék, amivel a vásárló támogatja a kiskertit, háztáji termesztést, a hagyományos, házi elkészítési módokat.

Társadalmi adatok, jellemzők

A határ menti fekvés és a történelmi események következtében számos nemzetiség őrzi nyelvét és kultúráját ezen a vidéken, ugyanakkor viszonylag kis létszámi közösséget alkotnak. A magyar népszámlálásoknál a nemzetiségi hovatartozás szempontjából az összeírt személyeket, anyanyelvre való tekintet nélkül, olyan nemzetiségüként veszik számba, amelyhez tartozónak önkéntesen vallottak magukat. A népesség nemzetiségi hovatartozását a nemzetiségi, az anyanyelv és a családi, baráti közösségekben használt nyelv kérdéseire adott válaszok alapján lehet meghatározni. Magyarországon a többséget képviselő magyarság mellett a nemzetiségi törvény bejegyzett hazai nemzetiségnek tekinti a szlovéneket is. Vas megyében a német, a horvát, a cigány és a szlovén a legnépesebb etnikum.

A szlovének az itt élő hazai kisebbségek 13%-át alkotják. A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a magyarországi szlovének száma a következőképpen alakul (forrás: KSH):

Korosztály	Szlovének száma (fő)
0-14 éves	181
15-39 éves	691
40-59 éves	983
60 év feletti	985
Összesen	2820

Vas megyében 2011-ben a hazai nemzetiséghez tartozók 45%-a tartotta anyanyelvének saját kisebbségi nyelvét. Ez a szlovének mintegy hárommegyedéről mondható el.

Vas megye negyedik legnépesebb nemzetiségi közössége a szlovén. Elődeik 550 körül érkeztek a Rába és a Dráva folyó közötti területre. Az államalapítástól őshonos kisebbséget alkotnak Vas megye délnyugati szegletében, amelyet szloven vidéknek is neveznek. A megyében 2011-ben 64 helyen éltek szlovének, hárommegyedik négy egymással határos településen: Szentgotthárdon, Felsőszőlőn, Apatistvánfalván és Szakonyfaluban lakott. A szlovének száma 2001 óta 14 százalékkal csökkent. Kifejezetten szlovén nemzetiségű helységek a hármashatár mentén találhatók: Felsőszőlőn, Kétrőlgyön, Apatistvánfalván, Orfahuban, Szakonyfaluban, Alsószőlőn a népesség 18%-a volt szlovén. Ezenkívül szlovén szóróvány található még Szombathelyen, Mosonmagyaróváron és Budapesten.

KEKKH (2018) alapján a térség állandó lakosságának száma az év első napján települési bontásban:

Település	Lakosság száma (fő)
Szentgotthárd	8 578
Apatistvánfalva	399
Alsószőlők	354
Felsőszőlők	572
Kérvölgy	119
Orfalu	70
Szakonyfalu	375
Összesen:	10 467

A következőkben a Szlovén Rába-vidék társadalmi adatait mutatjuk be településenként, az elmúlt nyolc évre vonatkozóan.

Alsószőlők

Állandó lakosság száma			
Év	Nő	Férfi	Összesen
2010	207	185	392
2011	202	186	388
2012	194	185	379
2013	197	182	379
2014	194	177	371
2015	191	176	367
2016	189	176	365
2017	190	180	370

Állandó lakosság száma életkori bontásban					
Év	0-14 éves	15-17 éves	18-59 éves	60-64 éves	65 év feletti
2010	57	9	289	16	67
2011	55	11	243	17	62
2012	49	12	234	23	61
2013	49	11	236	24	59
2014	46	10	232	19	64
2015	41	11	231	25	59
2016	38	13	226	29	59
2017	40	9	234	29	58

Lakások száma	
Év	Összes lakásállomány (db)
2010	171
2011	167
2012	166
2013	166
2014	166
2015	167
2016	167
2017	167

Apatistvánfalva

Lakonepesség száma			
Év	Nő	Férfi	Összesen
2010	215	177	392
2011	216	177	393
2012	201	169	370
2013	204	180	384
2014	197	180	377
2015	206	180	386
2016	203	182	385
2017	219	180	399

Lakonepesség száma életkori bontásban					
Év	0-14 éves	15-17 éves	18-59 éves	60-64 éves	65 év feletti
2010	47	22	224	22	77
2011	45	18	234	23	73
2012	47	13	214	22	74
2013	45	12	224	23	80
2014	35	9	228	26	79
2015	38	13	229	25	81
2016	38	14	230	22	81
2017	46	12	236	25	80

Nyilvántartott állaskeresők száma			
Év	Nő	Férfi	Összesen
2010	6	15	21
2011	5	8	13
2012	3	7	10
2013	3	2	5
2014	0	3	3
2015	3	3	6
2016	2	4	6
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Nyilvántartott állaskeresők száma életkori bontásban										
Év	20 éves és fiatalabb	21-25 éves	26-30 éves	31-35 éves	36-40 éves	41-45 éves	46-50 éves	51-55 éves	56-60 éves	61 év feletti
2010	0	2	4	1	2	2	3	3	3	1
2011	0	2	4	1	1	0	1	2	2	0
2012	0	1	2	2	1	0	0	2	2	0
2013	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
2014	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1
2015	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1
2016	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Lakások száma	
Év	Osszes lakasallomany (db)
2010	165
2011	166
2012	162
2013	164
2014	164
2015	164
2016	164
2017	n.a.

Felsőszőlők

Állandó lakosság száma			
Év	Nő	Férfi	Osszesen
2010	287	303	590
2011	288	304	592
2012	284	305	589
2013	282	292	574
2014	289	289	578
2015	286	289	575
2016	287	289	576
2017	287	289	576

Állandó lakosság száma életkori bontásban					
Év	0-14 éves	15-17 éves	18-59 éves	60-64 éves	65 év feletti
2010	66	23	360	29	112
2011	58	27	364	34	109
2012	66	21	360	31	111
2013	58	20	353	35	108
2014	58	15	364	34	107
2015	57	21	350	46	101
2016	61	15	345	48	107
2017	61	15	345	48	107

Lakások száma	
Év	Összes lakásállomány (db)
2010	301
2011	293
2012	290
2013	291
2014	291
2015	291
2016	291
2017	291

Kertvölgy

Állandó lakosság száma			
Év	Nő	Férfi	Összesen
2010	61	69	130
2011	58	68	126
2012	57	66	123
2013	62	66	128
2014	59	61	120
2015	60	59	119
2016	61	62	123
2017	61	62	123

Állandó lakosság száma életkori bontásban					
Év	0-14 éves	15-17 éves	18-59 éves	60-64 éves	65 év feletti
2010	12	4	74	5	35
2011	9	4	72	6	35
2012	9	3	72	4	35
2013	8	4	73	8	35
2014	4	5	72	7	32
2015	2	7	68	9	33
2016	2	6	70	11	34
2017	2	6	70	11	34

Lakások száma	
Év	Osszes lakásállomány (db)
2010	72
2011	69
2012	69
2013	69
2014	70
2015	70
2016	70
2017	70

Orfalu

Állandó lakosság száma			
Év	Nő	Férfi	Összesen
2010	33	38	71
2011	34	37	71
2012	34	36	70
2013	35	35	70
2014	34	38	72
2015	33	36	69
2016	32	34	66
2017	34	35	69

Állandó lakosság száma életkori bontásban					
Év	0-14 éves	15-17 éves	18-59 éves	60-64 éves	65 év feletti
2010	5	4	44	6	12
2011	3	4	47	4	13
2012	2	3	48	3	14
2013	1	4	47	3	15
2014	2	2	50	2	16
2015	2	1	49	3	14
2016	1	1	45	6	13
2017	5	1	45	6	12

Lakások száma	
Év	Összes lakásállomány (db)
2010	33
2011	30
2012	29
2013	30
2014	30
2015	31
2016	31
2017	32

Szakonvfalu

Állandó lakosság száma			
Év	Nő	Férfi	Összesen
2010	189	199	388
2011	189	195	384
2012	189	193	382
2013	187	192	379
2014	185	190	375
2015	183	190	373
2016	183	189	372
2017	183	189	372

Állandó lakosság száma életkori bontásban					
Év	0-14 éves	15-17 éves	18-59 éves	60-64 éves	65 év feletti
2010	78	16	231	17	46
2011	73	19	226	20	46
2012	71	17	225	19	50
2013	65	17	228	18	51
2014	61	17	229	18	50
2015	59	20	229	17	48
2016	59	19	229	17	48
2017	59	19	229	17	48

Lakások száma	
Év	Összes lakásállomány (db)
2010	139
2011	135
2012	135
2013	136
2014	136
2015	136
2016	135
2017	137

Szentgotthárd

Lakónépesség száma			
Év	Nő	Férfi	Összesen
2010	4484	4296	8780
2011	4469	4303	8772
2012	4474	4305	8779
2013	4491	4332	8823
2014	4476	4349	8825
2015	4475	4316	8791
2016	4455	4294	8749
2017	4410	4296	8706

Lakónépesség száma életkori bontásban					
Év	0-14 éves	15-17 éves	18-59 éves	60-64 éves	65 év feletti
2010	1132	207	5307	656	1478
2011	1104	204	5270	716	1478
2012	1087	198	5277	713	1504
2013	1102	196	5253	729	1543
2014	1104	190	5209	752	1570
2015	1103	198	5105	784	1601
2016	1107	186	5018	756	1682
2017	1101	187	4968	728	1722

Lakások száma	
Év	Összes lakásállomány (db)
2010	3 346
2011	3 331
2012	3 335
2013	3 374
2014	3 386
2015	3 399
2016	3 413
2017	3 446

A szloven Rába-vidék adottságainak SWOT analízise

Természet, környezet	
Erősségek	Gyengeségek
Az országos átlagot meghaladó erdőszűltés	Folyamatosan csökken a hasznosított mezőgazdasági területek nagysága
Országos átlagnál jóval magasabb a védett természeti területek aránya - Orségi Nemzeti Park	Talajvíz szennyeződés okai fenn állnak: csapadékvíz- elvezetések megoldatlansága, műtrágya alkalmazása, kommunális szennyvízszikkasztások
A Rába szennyezésének kockázata az elmúlt évek eredményes lobbis tevékenységének köszönhetően csökkent	Településeken a csapadék- elvezető rendszerek hiányosságai fokozott ár- és belvízvesztést jelentenek
Nem jelentős a szennyezett területek mérete, a kármentesítés folyamatban van	A Szloven Rába - vidék kistérségeinek döntő többségében nincs kiépített, vagy felújításra szoruló szennyvízrendszer
Jelentős ivóvíz minőségi problémák nincsenek	Kisebbségi folyókák és partszakaszok kezelése
Részen megvalósult, részen folyamatban lévő árvízvédelmi beruházások a Rába mentén	A térség forrásszerző képességének hiánya miatt az épített örökség állapotának romlása
Épített örökség értékekben gazdag térség	Kedvezőtlen tájhasználati arányok
Kedvező földrajzi elhelyezkedés - 3-as határ	Épített örökség, ingatlanok továbbörökítésére, hasznosítására korlátozott rendelkezésre álló anyagi lehetőségek
Lehetőségek	Fenyegetések
Természeti erőforrásokra alapozott brand felépítése	Természeti környezet fenntartásának, gondozásának magas járulékos vonzata - népességmegtartó erő csökkenése
Természetközeli életmód kialakításához megfelelő alternatíva biztosítása	Elhanyagolt területek arányának növekedése
Nemzetközi kapcsolatrendszer kialakítása, erősítése, fenntartása	Szloven, Osztrák határ menti települések folyamatos fejlődéséből eredő vonzóerő növekedés

Gazdaság	
Erosségek	Gyengeségek
Feldolgozóiparnak az országos átlagnál magasabb a munkatermelekenysége	Szentgotthárd és 1-2 kistérségben működő vállalkozás kivételével a Szlovén Rába - vidék kistérségei nem érintettek a feldolgozó iparban
A vállalkozások beruházásait az állam is segítette, segíti az Európai Unió támogatási forrásainak felhasználásával	A térség gazdasága az országos átlagnál jóval nagyobb mértékben kitett az országhatáron túli gazdasági folyamatokban bekövetkező negatív változásoknak
A Szentgotthárd a térség egyik autópári központja	Csökkenő beruházási mérték, nagyobb állami szerepvállalás a beruházásokban
A gazdaságban a vállalati együttműködéseknek hagyománya van pl. járműgyártás	Szőlők, gyümölcsös és gyepterületek reszaránya jóval alacsonyabb az országos arányoknál
A termelési infrastruktúra alapfeltételei leginkább az ipari parkokban állnak rendelkezésre	Mezőgazdaságban foglalkoztatottak jelentős csökkenése
Egyedi helyi termékek	Általános tematikájú ipari parkok jelenléte a megyében ipari termelési központokban
Pozitív kezdeményezések a helyi gazdaságfejlesztési megoldásokkal összefüggésben	Vállalkozásfejlesztést segítő közvetítő szervezetek bizonytalan pályázatoktól függő működési környezete
Vállalkozási kedv, megalapozott vállalkozói fejlesztések	Alacsony kutatás-fejlesztési kapacitás és ráfordítás
A Szlovén nemzetiségű gazdasági szereplők összetartása	Gazdálkodás, háztartási gazdaságok számának csökkenése
Szlovén Rába - vidék őstermelőinek, mikro- és kisvállalkozásainak és önkormányzatainak összetartása	Induló vállalkozások támogatása

Lehetőségek	Fenyegetések
Innovatív tevékenységek fejlesztése és fenntartása	Minőségi termékekre kevés igény
Helyi adottságokon alapuló hálózat - brand létrehozása	Adminisztratív terhek növekedése
Cselekvőképes projektek megvalósításához alkalmas terep	Csökkenő vállalkozói kedv
Követhető minta - Mintagazdaság	Szlovén, Osztrák határ menti települések gazdasági szereplői által nyújtott szolgáltatások, termékek
Önfenntartó vidék megalkotásának lehetősége	Koordinálatlan, nem egymásra épülő és egymást kiegészítő szolgáltatások nyújtása
Paradigmaváltás a vidéken - helyi gazdaságok, vállalkozások felértékelődése	Pontszerű fejlesztések megvalósítása
Egyéni kezdeményezések megvalósítására alkalmas környezet	Területi adottságok figyelmen kívül hagyása

Társadalom	
Erősségek	Gyengeségek
A megyében a munkanélküliségi ráta alacsonyabb az országos átlagnál	A határ közelsége miatt jelentős a külföldön munkát vállalók száma, jellemző a fiatalok elvándorlása
Kiépült, a munkaügyi központokkal jól együttműködő felnőttképzési rendszer	Fogyatkozó népesség, alacsony fokú népességmegtartó képesség
Átalakuló szakképzési rendszer: a vállalati igényekhez való rugalmasabb illeszkedés és célzottabb gyakorlati ismeretátadás céljából	Születések számának folyamatos csökkenése, 0-18 éves korosztály létszámának országos átlagot meghaladó csökkenése
Teljes kihasználtságú bentlakásos szociális intézmények	Idősödő társadalom
Humán infrastruktúra (oktatás, egészségügy, szociális) viszonylagos fejlettsége a megyében, folyamatos korszerűsítés állami támogatással	Foglalkoztatottak csökkenő száma
Civil szervezetek összetartó képessége, hagyományok őrzése	Civil szervezetek forráshiánya
Összetartó, aktív nemzetiségi kisebbség	-
Szlovén közösség nyitottsága	-
Szlovén nyelv, kultúra és hagyományok ápolása	-
Helyi kezdeményezések - nyitottság	-

Lehetőségek	Fenyegetések
Határon átnyúló kapcsolatrendszer segítségével a társadalmi aktivitás, kapcsolatok erősítése	Általános társadalmi érdektelenség
Kohezió érzésének erősítése	Hagyományok átörökítési lehetőségének csökkenése

Közlekedés, elérhetőség	
Erősségek	Gyengeségek
A Szlovén Rába - vidék kistérségeinek egymáshoz viszonyított elhelyezkedése	Közúthálózat leromlott állapota
Kerekpáros közlekedés	Kiepitett és kijelölt kerekpárutak hiánya
Országhatárok közelsége	Növekvő tranzit forgalom a megyében, lassan korszerűsödő főúthálózat
Modernizációra és info-kommunikációs rendszer használatára való igény	Telekommunikációs rendszer kiepitettsége
	A közösségi közlekedési kapcsolatok összehangolása, helyi közösségi közlekedés szervezése és infrastrukturális eszköz hiánya
Lehetőségek	Fenyegetések
Közlekedés fejlesztéssel új összeköttetések kiepítése	Alacsony fenntartásra és karbantartásra elkülönített forrás
Turisztikai "programok" létrehozása a közlekedésfejlesztésre alapozva	Települések elérhetőségéből adódó turisztikai látogatólétszám stagnálás, csökkenés
Lakosságszám növelése	Megegyez(é)li kerekpáros útvonalakba való bekapcsolódás hiánya
Beteleplő vállalkozások számának növekedése - elérhetőség javulásával	Országok közötti elérhetőség csökken

Környezeti infrastruktúra	
Erőségek	Gyengeségek
Energiaellátásban egyre nagyobb tér a földgáz mellett a megújuló energiák hasznosításának igénye	A vízellátásban a vízminőség biztosítása és szállítási veszteségek csökkentése igényel fejlesztési feladatokat. általánosan a víz vastartalmanak csökkentése ad feladatot.
	A korszerű szennyvíz- és csapadékvíz kezelés megoldatlan
	Illegális szemétlarakók kialakulásának veszélye
Lehetőségek	Fenyegetések
Földrajzi adottságokból adódóan szétszórott ingatlanokban is megfelelő energiaellátás lehetőségének megteremtése	Időjárási szélsőségek miatt (esőzés) környezetszennyezés veszélye

Településhálózat	
Erőségek	Gyengeségek
Településközi együttműködések hagyománya és sikerei	A Szlovén Rába - vidék falvaknak ellátási nehézségei a közszolgáltatások terén
Határ menti együttműködések és kapcsolatok hagyománya	-
Lehetőségek	Fenyegetések
Kohézió további erősítése	Anyagi források elégtelenségével a települések közszolgáltatásainak nehéz fenntartása
Saját brand létrehozása és fenntartása - települések fejlődése	-
Települések sajátosságaira alapozott turizmus fejlesztése - célközönség megközelítése	-

Stratégia kapcsolódási pontjai - Illeszkedés az Európai Unió és a hazai célokhoz

A Szlovén Rába-vidék fejlesztési program elkészítésének egyik alapja az Európai Unió fejlesztési irányok és a hazai fejlesztési koncepciók által meghatározott célokhoz való illeszkedés, kiegészítve a térség egyedi igényeivel.

A kohéziós politika 11 tematikus célú tüzött ki, amelyek a 2014 és 2020 közötti időszak növekedését ösztönzik. Az ERFA beruházásai mind a 11 cél támogatják, de a beruházás fő prioritásait az 1–4. cél képezi. Az ESZA fő prioritásait a 8–11. cél alkotja, de az Alap az 1–4. cél is támogatja. A Kohéziós Alap a 4–7. és a 11. cél támogatja.

1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése
2. Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, azok használatának és minőségének javítása
3. A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása
4. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és –kezelés előmozdítása
6. A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása
7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban
8. A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása
9. A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem
10. Az oktatásban és a képzésben, többek között a szakképzésben történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében
11. A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és a hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulása

A legfontosabb dokumentum, mely meghatározza az a 2014–20-as időszakot és megmutatja a fejlesztési irányokat, melyre a legnagyobb hangsúlyt kell fektetni a kitűzött célok elérése érdekében, az a Magyarország Partneriségi Megállapodása a 2014–2020-as fejlesztési időszakra.

Az alapelvek lefektetését követően kialakításra kerültek a nemzeti fejlesztési prioritások, melyhez a Szloven Rába - vidék Fejlesztési Program is igazodik.

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 1: A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása

- KKV-k komplex fejlesztése
- Agrárgazdaság
- KFI tevékenység - együttműködések ösztönzése
- Közigazgatás fejlesztése

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 2: A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)

- Munkaerő iránti kereslet növelése az általános gazdaságpolitikai környezet alakításával, valamint a gazdaságfejlesztést szolgáló támogatások munkahelyteremtést ösztönző felhasználásával.
- Szakképzési rendszer, különös tekintettel a dualis szakképzés fejlesztése
- A közfoglalkoztatásban résztvevők foglalkoztathatóságának javítása - szakmak közötti mobilitás - képzések és átképzések, a munkavállalók földrajzi mobilitását lakhatási és a közlekedési lehetőségek bővítése által
- Oktatási rendszer, egészségügyi ellátórendszer fejlesztése
- Az agrárfejlesztésben a modernizáció és a foglalkoztatási potenciál erősítése

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 3: Energia- és erőforrás-hatékonyság növelése

- Energiakiterttség, a fosszilis energiahordozók felhasználása csökkentése
- Épületenergetikai korszerűsítések
- Technológia-intenzív megújuló energia-hasznosítás, hatékony nyersanyagforrás-felhasználás és az egyéb környezetvédelmi technológiák alkalmazása az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaság ösztönzése
- Öko-innováció és a környezetvédelmi technológiák fejlesztése
- A klímaváltozási folyamatok megelőzését és negatív hatásainak csökkentését szolgáló új szemlélet bevezetése, amely az energiahatékonyságot és az erőforrások védelmét egyaránt támogatja
- Vízgazdálkodás

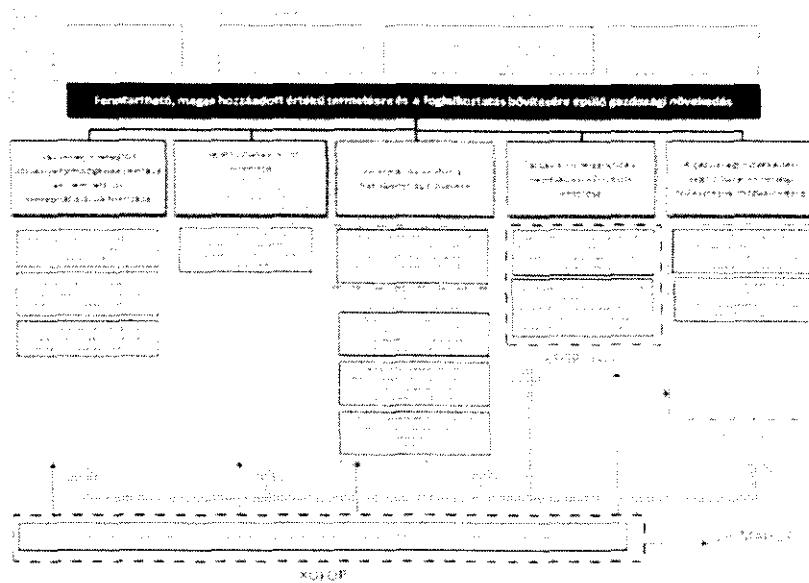
- Hulladékkezelési, ivóvízminőség-javítási és szennyvízkezelési infrastrukturális beruházások
- Fenntartható infrastrukturális hálózatok, különösen a fenntartható közlekedési rendszerek kialakítása - közlekedési hálózat fejlesztés
- A rendszeres munkába járás és a munkavállalók földrajzi mobilitásának támogatása. Különösen a városi és elővárosi közösségi közlekedés, valamint a vasúti közlekedési folyosók fejlesztésével
- Az energetikai hálózatok fejlesztése a megújuló energiafelhasználás és az energiahatékonyság növelése

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 4: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése

- Társadalmi integráció
- Társadalmi együttélés ellátórendszerének fejlesztése
- Szegregált élethelyzetekben élők felzárkóztatása
- Minőségi közszolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 5: A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása

- Ország helyi és térségi gazdasági rendszerének megerősítése - helyi foglalkoztatás
- Gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatást szolgáló városfejlesztési megoldások alkalmazása
- Vidékfejlesztés és a halgazdálkodás

Magyarország 2014–2020-as uniós forrásfelhasználásának célrendszere, a nemzeti és a közösségi célkitűzések kapcsolata, valamint az operatív programok struktúrája

Vas Megye ITP kapcsolódások bemutatása

Az Országos dokumentumban megfogalmazott irányelvek alapján került kidolgozásra Vas Megye Területfejlesztési Programja, mely a helyi igényekre alapozottan, gazdaságfókuszú dokumentumként került elfogadásra.

A TOP a Kormány kiemelt gazdaságfejlesztési, növekedési és foglalkoztatási céljaira tekintettel, valamint az Európa 2020 stratégiához való illeszkedés, az ágazati fejlesztésekkel való lehatárolás és szinergia biztosítása érdekében, az Európai Bizottsági 11 tematikus célhoz való kapcsolódás, a költségvetési és tematikus determinációkhoz való igazodás alapján, a Partnerségi Megállapodásban foglaltakkal összhangban az alábbi kiemelt fejlesztési célokat határozta meg:

- I. Gazdaságélénkítéshez és foglalkoztatási szint növeléséhez szükséges helyi feltételek biztosítása
- II. Vállalkozásbarát város/településfejlesztés: az életminőség és társadalmi összetartozás javításához szükséges feltételek biztosítása

Az operatív program az elfogadott megyei stratégiai program és a megismerhető jövőbeni támogatási feltételek figyelembe vételével készült el. A megyei operatív program elsődlegesen azokat az intézkedéseket tartalmazza, melyek a Területi és Településfejlesztési OP-ból (TOP) finanszírozhatók, mivel a TOP kapcsán látható, hogy a megyében tervezett beruházások és programok mekkora forráskeret terhére valósulhatnak meg. Az ágazati programok esetén nincs meghatározva forráskeret megyei szintre. Az ágazati programok kapcsán kiemelten kell támaszkodni a megyei stratégiai programban tervezett és már elfogadott fejlesztések, beavatkozások érvényesítésére (pl. környezettervelmi infrastruktúra, természetvédelem, közlekedés-fejlesztés, közoktatás minőségi fejlesztése, állam által fenntartott human közszolgáltatások, egészségügy).

Ugyanakkor az operatív program megfogalmaz néhány szakterületen olyan programokat is, melyeket az ágazati programok finanszírozhatnak.

TOP prioritás tengelyek:

1. tengely:

- Ipari parkok, iparterületek fejlesztése
- Inkubátorházak fejlesztése
- Helyi gazdaságfejlesztés
- Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés
- Gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés
- A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével

2. tengely:

- Barnamezős területek rehabilitációja
- Zöld város kialakítása
- Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések

3. tengely:

- Fenntartható települési közlekedésfejlesztés
- Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése

4. tengely:

- Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése
- Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése
- Leromlott városi területek rehabilitációja

5. tengely:

- Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések
- Helyi foglalkoztatási együttműködések
- A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok
- A helyi identitás és kohézió erősítése

6. tengely: Megyei jogú városok fejlesztése

Vas Megye másik kiemelt fejlesztési dokumentuma a **Vas Megye Integrált Területi Programja**. Ezen dokumentum teljes mértékben illeszkedik a TOP forrásokhoz, míg Vas Megye Gazdaságfókuszú Területfejlesztési Programja 2014-2020. az ezt megelőző felmérések adatain, és nem csak a települési önkormányzatok és a hozzájuk szorosan kötődő intézményeknél felmerülő igényekre alapozottan épül fel, hanem prioritásba veszi Vas megye gazdasági szereplőinek, tervezőinek és szakembereinek elképzelést. A tematikus csoportok által meghatározott fejlesztési célok az országos fejlesztési irányokhoz szinergikusan kapcsolódtak, de a későbbiekben a TOP és egyéb ágazati programok sem minden esetben biztosítottak forrást a megvalósításukhoz.

Az ITP-ben tervezett projektesomagok kétféleképpen lehet csoportosítani az útmutató és a TOP-hoz való illeszkedés alapján:

I. Megyei gazdaságfejlesztési részprogram

1. Innovációs Program (Mechatronikai és Járműipari Program, Kreatívipari és K-F program) (ERFA típusú program)
2. Élelmiszeripari Program (ERFA típusú program)
3. KRAFT Program (ERFA és ESZA típusú program)
4. Emberi Erőforrás Fejlesztési Program (ERFA és ESZA típusú program)
5. Turisztikai Program (ERFA típusú program)
6. Vállalkozói Program (ERFA típusú program)
7. A munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés (ERFA típusú program)

II. Településfejlesztési részprogram

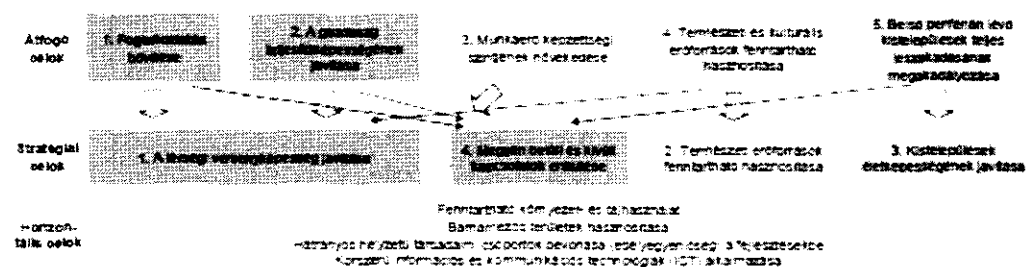
Megyei járás-fejlesztési program, ami a kormány határozat és az útmutató alapján járásonként készült el. Minden járási program az alábbi főbb - a TOP által finanszírozott – tartalmi területet

magában foglal.

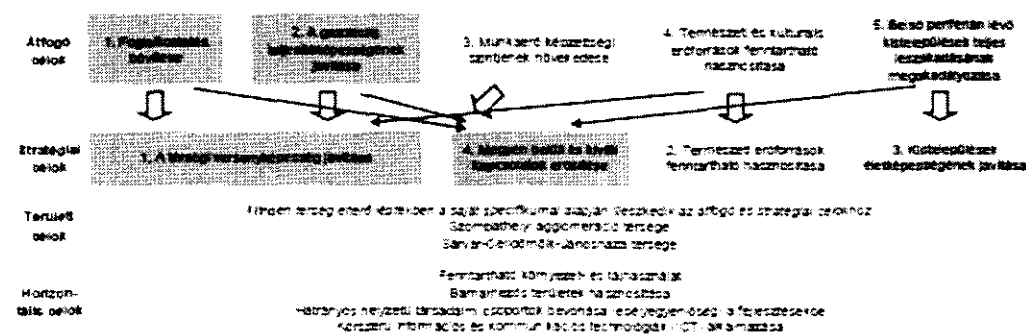
- A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével - Forrás: TOP 1.4.
- Vállalkozásbarát, népességmegtartó, városi fókuszú településfejlesztés - Forrás: TOP 2.1.
- Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés - Forrás: TOP 2.2.
- Fenntartható települési közlekedésfejlesztés - Forrás: TOP 3.1.

- A települési önkormányzati intézményekben, ingatlanokban az energiahatekonyság növeles és a megújuló energia felhasználás, valamint a helyi alkalmazkodás támogatása - Forrás: TOP 3.2.
- Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése - Forrás: TOP 4.1.
- A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése - Forrás: TOP 4.2.
- A meglévő, önkormányzati feladatellátást szolgáló intézmények akadálymentesítése, családbarát funkciók kialakítása - Forrás: TOP 4.3
- Leromlott városi területek rehabilitációja - Forrás: TOP 4.4.
- A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok - Forrás: TOP 5.2.
- A helyi identitás és kohézió erősítése - Forrás: TOP 5.3

Vac megye fejlesztési rendszerének

Vac megye fejlesztési rendszerének - átfordó, stratégiai, területi és horizontális célok összekapcsolása

A célrendszer kapcsolata a fontosabb ágazati koncepciókkal, tervekkel

A Növekedési Terv főbb stratégiai pontjai közül az alábbiakhoz kapcsolódik elsősorban a megyei fejlesztési koncepció

- Növekedés természeti erőforrásainak hasznosítása
- Növekedés szellemi erőforrásainak hasznosítása
- Újra-iparosítás és munkalapu növekedés
- Importkiváltó gazdaságpolitikai terneles
- Helyi gazdasag-fejlesztés és város stratégiák

A megyei koncepcio stratégia céljai az alábbi összefüggésben illeszkednek az országos szintu ágazati stratégiákkal, koncepciókkal, ezért a Szlovén Rába - vidék Fejlesztési Programja is követi ezt a tematikát és szem előtt tartva az országos stratégiákat, határozza meg fejlesztési céljait.

<i>Stratégiai célok</i>	<i>Országos, ágazati jellegű stratégiák, koncepciók</i>
A térségi versenyképesség javítása	Országos és regionális Intelligens Szakosodási Stratégia (innovacio-ösztönzés) Nemzeti Kis- és Közép-vállalkozás Fejlesztési Stratégia Nemzeti Foglalkoztatási Stratégia
Természeti erőforrások fenntartható hasznosítása	Nemzeti Turisztikai Stratégia Nemzeti Vidékfejlesztési Stratégia Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia Nemzeti Energia Stratégia
Vidéki térségek fejlesztése, ezen belül a kistélepülések életképességének javítása térségi együttműködések révén	Nemzeti Vidékfejlesztési Stratégia Nemzeti Foglalkoztatási Stratégia Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia Nemzeti Energia Stratégia
Megyén belüli és kívüli kapcsolatok erősítése	Nemzeti Közlekedési Stratégia Osztrák, szlovén határ menti operatív programok és transznacionalis programok

A megyei dokumentumokhoz való illeszkedés során az 5 kijelölt ponthoz való kapcsolódás teljes mértékben alátámasztható és a Szlovén Rába - vidék Fejlesztési Programja nem csak tartalmazza ezen célokat, hanem kiegészíti és specifikálja a térség adottságaihoz, igényeihez igazítottan.

5 illeszkedési pont:

- területi versenyképesség javítása
- vállalkozásfejlesztés
- mezőgazdasági vállalkozások ösztönzése
- természeti erőforrások fenntartható használata
- turizmusfejlesztés
- egészséges környezet

Fontos azonban megjegyezni, hogy a Területi és Településfejlesztési Operatív Program nyújtotta lehetőségek nem minden pontjában illeszkedtek, illeszkednek a Szlovén Rába - vidék településeim felmerült, megoldandó problémákhoz, fejlesztési igényekhez. A térség adottságaiból fakadóan és kiemelten a Program célcsoportjainak lehetőségeiből kiindulva, Szentgotthárd város kivételével, a kiemelt gazdaságfejlesztési beruházások megvalósításában nem lehettek a megye városai, nagyobb települései mellett potenciális pályázók. Ezzel ellentétben a céltámogatási rendszer megvalósulása által a fejlesztési igényeknek nem kell sem országos, sem megyei szinten versenyhelyzetbe kerülnie. Fontos kiemelni, hogy a Program megvalósulásának egyik alappillére a Szlovén közösséghez való tartozás és a tervezett, megalapozott egymásra épülő, egymást támogató és nem egymással konkuráló fejlesztések megvalósítása. A megyei fejlesztési programokkal ellentétben, a Programban tervezett 0. Program cél biztosítani a pályázati ötletek előkészítését, összehangolását, megelőzve a megvalósítás során jelenleg is felmerülő, a megfelelő előkészítettségéből és a programok időbeli eltolódásából fakadó problémákat.

Az országos és megyei fejlesztési dokumentumok tematikáját és célrendszerét követve kerültek kialakításra a programcélok, de a Szlovén Rába - vidék adottságaira alapozottan, olyan helyi jellegzetességekre alapozva, melyek nagyobb országos programokban nem jeleníthetők meg. Csak a célzott, a térség felzárkóztatására irányuló forrásokkal lehetne áthidalni azt az egyelőre meg kezelhető lemaradást, mely a térséget jellemzi. A lemaradást, nem szabad azonosítani az elmaradottsággal, hiszen a térség szereplőit nem csak a környező településekkel, hanem a térséget határoló országok, szomszédos településeivel hasonlítják össze. A legfontosabb cél a térségi szerep erősítése az 5 programcélban megfogalmazott fejlesztési igényen keresztül.

Szentgotthárd város fejlesztési irányait és társadalmi, gazdasági fejlődésének lehetőségeit alapvetően két dokumentum alapján ismerhetjük meg. A Szlovén Rába - vidék Térségfejlesztési Program összetett térségi fejlesztési lehetőségeket célzott meg, ezért elengedhetetlen a két dokumentumhoz való illeszkedés vizsgálata. Az eredetileg kijelölt cél Szentgotthárd Integrált Településfejlesztési Stratégiájával való összhang megteremtése, de jelen Programban kitűzött célok csak a Szentgotthárd Társadalmi, Gazdasági Programja 2015-2020 dokumentummal együttesen vizsgálható, hogy komplex képet adjon a valós illeszkedésekről.

A Stratégia és a Fejlesztési Program több pontja is összekapcsolódik, egymást kiegészíti, ezáltal a meghatározó fejlesztési irányokat a két dokumentum együttesen határozza meg.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában felvázolt jövőkép „Az országhatáron belül és azon túl is ismert és jól csengő nevű, gyorsforgalmi úton és vasúton is könnyen megközelíthető Szentgotthárd a hazai járműipar egyik fellelegvára, a dinamikusan fejlődő regionális növekedési zóna meghatározó innovációs centruma, melynek gazdasági karakteret a mind magasabb hozzáadott-értékű tevékenységeket végző Opel gyár és számos beszállítója határozza meg, miközben a gazdasági milió egyéb ágazatok prosperitását is elősegíti. Az ipar mellett a sokéves tudatos fejlesztés nyomán fokozatosan felvirágzó idegenforgalom is jelentős foglalkoztató ágazatává vált a városképében látványosan megújult településnek, ahol a nemzetközileg is versenyképes szolgáltatásokat nyújtó, sok hazai és külföldi vendéget vonzó egészség- és sportturizmus, illetve a gazdasághoz kötődő üzleti turizmus mellett a vallási turizmus, az örökség- és szelíd turizmus különböző területei is népszerűek. A stabil gazdasági háttér, az átlag feletti jövedelemszint és a számban is gyarapodo lakosság bázisan kibővült oktatási és kulturális szolgáltataskínálat a magas helyi igényeknek megfelelően mellett komoly szellemi kisugárzást mutat a város egyre inkább szerveződő és bővülő határok feletti vonzáskörzetére is.” és a Társadalmi, Gazdasági Program „Tradíció és Innováció! A hagyományok, szellemi és épített örökségek ápolása és átadása, valamint a kreatív ötletek megvalósítása. Mindkét fogalom tükrözi Szentgotthárd város vezetésének elkötelezettségét a múlt tisztelete és a jövőben rejlő lehetőségek megvalósítása terén.” jelmondat magába foglalja az elkötelezettséget a fejlődés iránt, teret nyitva az egyes ágazatok fejlesztési irányainak, kijelölve a célprioritásokat.

Szentgotthárd város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában 4 átfogó cél mellett 13 stratégiai célt jelölt meg, mely összesen 49 részcélt foglal magába.

I. Gazdaságfejlesztés - „Versenyképes város”

- A stabil gazdasági bázis megőrzése, bővítése
- Városi turisztikai kínálat fejlesztése, egészséggazdaság jövedelemtermelő képességének és munkahelytermelő hatásának növelése
- A gazdaság fizikai és human erőforrás hatterének biztosítása, fejlesztése
- Gazdasági diverzifikáció, ezen belül a K+F és innováció súlyának növelése, a nagyvállalatok és a KKV-k közötti gazdasági együttműködés erősítése, a helyi egészségturizmus fejlesztése.

A 4. stratégiai cél 21 tematikus részcejt foglal magába, mely teljes mértékben kifejezi a gazdaságfejlesztés iránti elkötelezettséget, és megmutatja a település jelenlegi helyzetéből adódó fő fejlesztési irányt.

II. A város vonzerejének erősítése - „Élményt adó város”

- A helyi értékek védelme, turisztikai hasznosítása.
- A városi környezet védelme, a városrészek harmonikus fejlesztése.
- A településkép megújítása, vonzerejének növelése, új vonzó és használó-barát városi terek kialakítása. A település ismertségének fokozása, pozitív arculatának erősítése.
- Energiahatékony városüzemeltetés.

A 4. stratégiai cél 13 tematikus részcejt foglal magába.

III. Human erőforrások fejlesztése - „Szolgáltató város”

- A polgárosodás erősítése, a népesség megtartása.
- A lakossági szolgáltatások folyamatos fejlesztése.
- Az intézményi feltételek javítása, oktatási és kulturális funkciók erősítése, a versenyképes tudás kialakítása és fenntartása.

A 3. stratégiai cél 12 tematikus részcejt foglal magába.

IV. A település városi térségi szerepkörének megerősítése (horizontális prioritás) - „Kisugárzó város”

- A térségi szellemi kisugárzás erősítése
- A település térszervező potenciáljának erősítése

A 2. stratégiai cél 3 tematikus részcejt foglal magába.

A Stratégiában a tervezők 4 projekttypust azonosítottak:

- **A kulcsprojektek:** azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételeket képeznek valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kis mértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemzően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének. A kulcsprojekt nem feltétlenül integrált projekt, célszerű azonban, ha a kulcsprojekthez további projektek kapcsolódnak.
- **A hálózatos projekt** több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, a város egésze vagy annak jelentős részére kiterjed, valamint a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. A hálózatos projekt lehet integrált projekt, ez esetben az együttműködő projektelemek különböző jellegűek, más-más megvalósítójuk van.
- **Az akcióterületi projektek** egymással szinergikus hatást fejtenek ki az egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen. Az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, és volumenük, valamint várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.
- **Egyéb projektek:** a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések, amelyek egy adott városrész vagy a város egésze számára lényegesek.”

Ezen projekttypusokra besorolt projektek, projektötletek több 10 milliárd forintnyi fejlesztési igényt jelölnek meg a finanszírozás lehetséges forrásaival.

Szentgotthárd Társadalmi, Gazdasági Programja a tematikát követve a lehetséges források ismeretében került felelősekre és kidolgozásra.

A Program 7 célterületet jelölt ki

- I. Gazdaságfejlesztés-innováció
- II. Emberi erőforrás fejlesztés
- III. Egészségügy és szociális szolgáltatások fejlesztése
- IV. Idegenforgalom, turizmus, kultúra, sport
- V. Partnersegben a civil szervezetekkel
- VI. Közigazgatás
- VII. Helyi adopolitika célkituzesei

A Közigazgatás és Helyi adopolitika célkituzeseinek célterületet kivve, mely a Város egyedi közigazgatási funkciójara és sajátosságaira épül, azonos elven és hasonló célokra épül, mint a Szlovén Raba - vidék Térségfejlesztési Program Szentgotthard város mindket fejlesztési dokumentumának tartalmi elemivel és célkituzéseivel parhuzamosság allithato fel, de a város nagyságából, lakosságának létszámából és gazdasági szerepéből adódóan, több fejlesztési pontot jelöl meg. Azonos célterület a turizmus, az önkormányzati infrastruktúra és ezáltal a szociális ellátás területe is, a civil társadalmi szereplők támogatás, a halozatos infrastruktúra fejlesztése és egyéb szofti tevékenységek. Magyarország fejlesztési stratégiájának egyik kiemelt célja a gazdaság fejlesztése, mely kiemelten megjelennek Szentgotthard fejlesztési elképzeleseiben. A város fejlesztési lehetőségei során az iparosodottságból fakadó adottságokra alapozza fejlesztéseit, és a KKV-ok mellett kiemelt szerepet biztosít az Opel részére, mely a gazdaság magját adja a térségben. A Szlovén Raba - vidék Térségfejlesztési Program ezzel ellentétben a helyi adottságokra és szereplőkre alapozottan sem a nagyvállalatokat, sem a közép vállalkozásokat nem kívánja támogatni, hanem az östermelők, mikro- és kisvállalatok fejlesztési lehetőségeire helyezi a hangsúlyt.

Ország Határok Nélkül LEADER Egyesület kapcsolódási pontjai

Az előzőekben leírtakkal ellentétben az Ország Határok Nélkül Egyesület (Leader helyi akciócsoport) Helyi Fejlesztési Stratégiájában (HFS) leírtak nem csak párhuzamosságokat, hanem nagymértékben azonosságokat is mutat a tervezett Szlovén Rába - vidék Tervezési Programmal. Mindkét dokumentum alappillére a Partnerségi Megállapodásban vállalt 7 célkitűzés.

A HFS által meghatározott átfogó és specifikus célok, két fő irányvonalat határoznak meg:

- A helyi gazdaság aktivitásának fejlesztése
- A helyi közösség tagjainak együttműködési készségeinek fejlesztése

Annak ellenére, hogy a Szlovén Rába - vidék Tervezési Program nem tér ki és részletezi a Vidékfejlesztési Programmal való kapcsolódási pontokat, teljes mértékben azonosul és magáévá teszi a Fejlesztési Stratégiában rögzített illeszkedés megfogalmazását:

„A stratégia a helyi termék előállítás, turisztikai attrakciófejlesztést, egységes és közösségi gazdaságfejlesztést, valamint közösségfejlesztést célozza meg. A helyi termék előállítás a stratégia leginnovatívabb eleme, ahol az integráció is fokozottan jelen van. Az egyes projektek esetében az új termelési technológiák kidolgozása, versenyképességének fejlesztése, kapacitásbővítés, bemutatóműhelyek kialakítása jelenti az innovációt és tudásteremtést. Az egyes termelési formák ágazatok közötti integrációját, összekapcsolódását az együttműködés terrohozásának ösztönzése jelenti. A stratégia gazdaságélénkítő célja mellett ösztönzi a társadalmi befogadás előmozdítását közösségi kezdeményezési programok támogatásával, amelyek fő célja a fiatalok helyben tartása, a települések életviszonyainak fejlesztése, a helyi identitásukat erősítése a térségi szereplőkben.”

A HFS a 2 átfogó cél mellett 4 specifikus célt fogalmaz meg, melyhez 5 intézkedést rendel.

1. **Specifikus cél:** Versenyképes, minőségi helyi termék előállítás és értékesítés a helyi gazdaság fejlesztése érdekében
Hozzá rendelt intézkedés:
 - Helyi termék fejlesztése
2. **Specifikus cél:** A térség idegenforgalmának, vonzerejének fejlesztése turisztikai attrakciók, szolgáltatások támogatásával
Hozzá rendelt intézkedés:
 - Térségi turisztikai attrakciófejlesztés

3. Specifikus cél: Helyi közösségi célú együttműködési programok, kezdeményezések támogatása a helyi identitás erősítése érdekében

Hozzá rendelt intézkedés:

- Kisléptékű közösségfejlesztési projektek
- Térsegi közösségi fejlesztés és közösségi gazdaságfejlesztés
- „Egészségesen Örsegi”

4. Specifikus cél: Innovatív közösségi szolgáltatások létrehozásának támogatása

Hozzá rendelt intézkedés:

- Kisléptékű közösségfejlesztési projektek
- Térsegi közösségi fejlesztés és közösségi gazdaságfejlesztés
- „Egészségesen Örsegi”

A fejlesztési stratégiában megalapozottan és részletekbe menően kifejtésre kerültek az egyes intézkedések, melyre a Szlovén Rába - vidék Térsegifejlesztési Programban még nem kerülhet sor. Az örsegi koncepció számszerűsített összegre épül, melyet a kidolgozó is katalizátor jellegként fogalmaz meg és vonja le a következtetések, az így már meghatározható fejlesztési lehetőségek kialakításához. Mind tematikájában, mint módszerében hasonlóan került felépítésre a két dokumentum, mégis teljesen más rendszerben való gondolkodást biztosít a forráskeretek ismerete.

A Helyi fejlesztési Stratégia területileg lefedi a Szlovén Rába - vidék Térsegifejlesztési Program kedvezményezettjeinek területét, de nem tartalmazza a Szlovén nemzeti közösség egyedi igényeit, annál tágabb értelemben közelíti meg célfeladatait. A dokumentumban megtalálható a Rába - vidék jellegzetességeit is magába foglaló fejlesztési irányok iránti elkötelezettség, de a forráskeret nagysága jelentősen leszűkíti lehetőségeiket. Az intézkedésekben rögzített pályázati forráslehetőségek nem biztosítják a Programterület kedvezményezettjeinek a szükséges beruházásokhoz a megfelelő mértékű támogatási volument.

Örségi Nemzeti Park kapcsolódási pontjai

A jellemzően rurális, határ menti kistáj fejlesztésében a turizmus, a helyi termékek piacra jutási esélyeinek segítése, az aprófalvas települések infrastrukturális összeköttetésének segítése egyaránt kulcsszerepet játszik. A térségi identitás megőrzése, a nemzetiiségi létből adódó lehetőségekkel való élés egyaránt fontos motorja lehet az előrelépésnek. A Szlovén Rába-vidék települései páratlan természeti környezetben, egyedi tájharmonióval rendelkeznek. E tájharmonia joggal készíti annál is inkább az utazókat. Azonban a térség turizmusfejlesztését csakis a fenntarthatóság, a helyben megvalósuló turizmus alaptökéjének számító természeti adottságok megőrzése alapján szabad csak értelmezni. Az Örségi Nemzeti Park legtöbb fokozottan védett területe a Szlovén Rába-vidéken található. Ezek megőrzése, illetve szakszéri bemutatása természetes kapcsot kell, hogy jelentsen a helyi termékeiket, szolgáltatásaikat kínáló turizmusszektor szereplőinek. A helyi turisztikai kínálat tengelyében a helyi értékek fókuszba állítása kell, hogy álljon.

Néhány példa említtve:

- a szlovéniség hagyományai (pl. rönkhúzas), emlékhelyek (pl. Kühar emlékház, Határörmúzeum),
- a felújítandó vízimalom,
- a szörvány településtípus sajátosságai,
- a páratlan tájharmonia,
- az Örségi Nemzeti Park természeti értékei, bemutatóhelyei, tanösvényei,
- a tájban élő ember által előállított helyi termékek és az azokat kínáló objektumok (Almalak, Szlovén Mintagazdaság)

A leendő fejlesztések természetes, átélhető módon kell, hogy szolgálják ember és táj harmonikus egységének szakszéri, élménydús, átélhető bemutatását. Hangsúlyt helyezve a korszerű látogatómenedzsment és attrakciómenedzsment irányelveire is.

A turisztikai infrastruktúra fejlesztése kapcsán gondolni kell:

- a kerékpáros turizmus fejlesztésére (kitablázás, kerékbárat szolgáltatások)
- a Rábán megvalósuló viziturizmus fejlesztésére (kikötőpontok infrastruktúrája)
- az attrakciópontok összeköttetésének megteremtésére
- a korszerű mobil applikációs turavezető alkalmazást tartalmazó rendszerek fejlesztésére (attrakciópontok, látóvalók, útvonalak többnyelvű megjelenítése)

A „vízi kerékpáros gyalogos” turak rendszer specifikus fejlesztése kiegészítve a Szentgotthard által kínált fürdőelmennyel az aktív turisztikai és a wellness szolgáltatások természetes kapcsolódását teremthetne meg.

A helyi termék alapú gasztronómia népszerűsítése kiváló lehetőséget biztosíthatna a szloven gasztrókultúra bemutatására is.

A Szlovén Rába-vidékre több kerékpáros útvonal is terveink közt szerepel, melyről már mobil applikáció is elérhető, több javasolt útvonallal, látványossággal együtt.

Intézkedések

A meghatározott fejlesztési irányokat szem előtt tartva, de figyelembe véve Magyarország Kormányának iránymutatását, a Szlovén Rába - vidék Fejlesztési Program kompenzációs programként, a térség igényeire alapozottan épül fel. A program célja, hogy a 6 kistélepülés, és Szentgotthard város a kistélepülések igényeire alapozottan, lehetőséget kapjon olyan forrás felhasználásra, mely az EU és a hazai fejlesztési célokra épített, de a helyi igényeken alapul. A felmerült fejlesztési célok illeszkedése nem minden esetben azonosítható már meglévő forráskeretbe tartozó pályázati felhívás tartalmához, de erre lehetőséget biztosít a hazai források bevonásának terve a megvalósítás érdekében.

A kompenzációs program célja, hogy a Szlovén Rába - vidék térség szereplői - önkormányzatok, intézmények, gazdasági szereplők, civilek - elképzeléseik megvalósítása által a térség felzárkóztatása az elkövetkező 2-5 évben megvalósulhasson. A fejlesztési célok minden esetben a szlovén nemzetiség összetartásán, együttműködésén és hagyományainak ápolásán keresztül valósul meg. Fontos feladatnak tartjuk a Szlovén Rába - vidék szélesebb körben történő bemutatását és kultúrájának megismertetését, mely által mindenki számára látható lesz annak az összetartozásnak az ereje, mely jellemzi e térség lakosságát.

A Szlovén Rába - vidék Térségfejlesztési Program céljai

A Program 1–5 celterületet jelöl meg, mely több elemében is átfedés található. Egyes térségi helyi igények komplexitása indokolja, hogy a fejlesztési cél akár több program célon keresztül valósuljon meg, vagy annak elemei 1 beruházáson keresztül is érvényesíthetőek legyenek.

0. Program cél - Előkészítés

0. Program cél:	
Megnevezése:	Előkészítés - A Szlovén Rába - vidék térségfejlesztési programra benyújtandó projektek előkészítéséhez nyújtandó támogatás.
Program célja, tartalma, tervezett beavatkozások, eredmények	
Fejlesztési cél:	A Szlovén Rába - vidék térségfejlesztési program prioritásaira benyújtandó projekttervek előkészítésének támogatása. A prioritás célja a fejlesztési ötletekhez szükséges tervek (engedélyes-, kiviteli tervek) és hatósági engedélyek beszerzésének támogatása, szükség esetén megalapozó tanulmányok elkészítése, elkészíttetése.
Tervezett eredmény:	Megalapozott fejlesztési elképzelések. Magas minőségben előkészített projektek. A szükséges engedélyek és pontos költségvetési kalkulációk a projektek benyújtásánál már rendelkezésre állnak.
Támogatandó tevékenységek:	Tervezés. Engedélyek beszerzése. Hatósági eljárások, egyeztetések lefolytatása. Szükséges tanulmányok elkészítése, elkészíttetése.

1. Program cél – Gazdaság versenyképességének javítása

1. Program cél:	
Megnevezése:	Gazdaság versenyképességének javítása
Program célja, tartalma, tervezett beavatkozások, eredmények	
Fejlesztési cél:	A Szlovén Rába - vidék térségeinek és szereplőinek, kiemelten a gazdaság szereplőinek igényeire alapozott beruházások támogatása. A helyi östermelők, mikro- és kisvállalkozások fejlesztési elképzeléseinek támogatása. Már működő és a térség egyedi igényeire alapozott mintaprojektek támogatása és további már működő helyi gazdaságon alapuló projektek adaptálása, és megvalósítása a térségben.
Tervezett eredmény:	A helyi vállalkozásoknál foglalkoztatottak megtartása és létszámának növelése.
	A helyi östermelők, mikro- és kisvállalkozások infrastrukturális adottságainak és eszköz állományának fejlesztése.
	Innovatív, modern technológiák alkalmazása a hatékony termelés érdekében.
	Új, induló vállalkozások támogatása.
Támogatandó tevékenységek:	Helyi östermelők, mikro- és kisvállalkozások beruházásainak fejlesztéseinek támogatása. Foglalkoztatás és gyakornokok alkalmazásának támogatása.
	Új termékek fejlesztése.
	Mikro- és kisvállalkozásokat támogató infrastrukturális és tanácsadó rendszer fejlesztése, és helyi, közösségi feldolgozó és hűtőház megvalósítása.
	Piacra jutás támogatása – nyomdai anyagok, arculat, kiállításokon való részvétel támogatása.
	Szlovén Rába - vidék brandre épített beszállítói és feldolgozói hálózat építés.
	Szálláshely fejlesztés.
	Közlekedési infrastruktúra fejlesztés.

2. Program cél – Infrastruktúra fejlesztés a térség hiányosságaira alapozottan

2. Program cél:	
Megnevezése:	Infrastruktúra fejlesztés a térség hiányosságaira alapozottan
Program célja, tartalma, tervezett beavatkozások, eredmények	
Fejlesztési cél:	A településeket kiszolgáló hálózatos infrastruktúra fejlesztése, kiemelten az elmúlt évtizedekben megoldás nélkül maradt szennyvíz és csatornahálózat hiányának megoldása az ésszerűség és a célszerűség jegyében. A térség településeinek elérhetőségét és összeköttetését szolgáló út és kerékpárút fejlesztések megvalósítása, zsákfalvak megszüntetése. A határon átnyúló közlekedési infrastruktúrába való bekapcsolódási lehetőség megteremtése és Szentgotthárd város elérhetőségének biztosítása. A térség folyóvizeinek és környezetének kialakítása az árvízvédelem és a belvízvédelem érdekében. Telekommunikációs infrastruktúra kiépítése a térség információtechnológiai fejlettségének megalapozáshoz.
Tervezett eredmény:	A térség szennyvíz és csatorna hálózata kiépítésre kerül. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése által a települések elérhetősége, összeköttetése javul, ezért bekerülnek a gazdasági körforgásba. Árvízvédelem és a belvízvédelem megoldásra kerül. Folyók szabályozása és tisztítása, a szükséges kiegészítő beruházásokkal együtt. A térség telekommunikációs lefedettsége jelentős mértékben javul.
Támogatandó tevékenységek:	Szennyvíz és csatornahálózat felújítása és kiépítése.
	Közlekedési infrastruktúra fejlesztés.
	Ár- és belvízvédelmi beruházások megvalósítása.
	Térségi folyóvíz kezelés.
	Telekommunikációs infrastruktúra fejlesztés.

3. Program cél – Önkormányzati intézmények infrastrukturális fejlesztése

3. Program cél:	
Megnevezése:	Önkormányzati intézmények infrastrukturális fejlesztése
Program célja, tartalma, tervezett beavatkozások, eredmények	
Fejlesztési cél:	A Szlovén Rába - vidék 7 települési önkormányzatának, hivatalának, intézményeinek, szövetségeinek, civil szervezetek, vállalkozásinak fejlesztése. A program célul tűzte ki, hogy a térség önkormányzati szereplőinek lehetőséget biztosítson elmaradt infrastrukturális beruházásainak fejlesztésére. A beruházások elsődleges célja a lakosság kiszolgálásához szükséges feladatellátási rendszerbe működő épületek fejlesztésének, modernizálásának és megújuló energiával történő ellátottságának megvalósítása. A Program tervezése során kiemelt figyelmet kell fordítani az új szociális ellátást biztosító intézmények létrehozására, melyre egyre nagyobb igény mutatkozik. A térség elhelyezkedéséből és környezeti adottságaiból adódó lehetőségekre épített helyi termékeken és szolgáltatásokon alapuló rendszerfenntartás egyedi mintaprojektként valósítható meg. Az önkormányzatok feladatellátásához szükséges eszközállományának modernizálása, korszerű technológiák és eszközök alkalmazása, beszerzése. Az Önkormányzatok minden esetben törekednek a szlovén nemzetiség egységességének és összetartozásának megteremtésére, melyhez szükség esetén az infrastrukturális háttérrel is biztosítják. A 3. program cél feladata azon közösségi terek felújításának, szükség esetén megépítésének biztosítása, mely a helyi lakosság és az ide érkező vendégek számára biztosítják a nyugodt, tiszta, a kornak megfelelő közösségi programok megrendezésre is alkalmas helyszínt. A térség központi tűzoltósága Szentgotthárdon működik, így szükség esetén onnan érkezik a segítség. Az elmúlt években több tüzeset keletkezett, mely a helyi önkéntes tűzoltók közbelépése miatt nem okozott jelentős károkat. Ezen okból a települési önkormányzatok célul tűzték ki, hogy biztosítsák a szervezeteknek az infrastrukturális

	hatteret. A térség településeinek elérhetőséget és összeköttetést szolgáló ut és kerekparut fejlesztések megvalósítása, zsákfalvak megszüntetése. A határon átnyúló közlekedési infrastruktúrába való bekapcsolódási lehetőség megteremtése és Szentgotthárd város elérhetőségének biztosítása. A térség folyóvizeinek és környezetének kialakítása az árvízvédelem és a belvízvédelem érdekében. Telekommunikációs infrastruktúra kiépítése a térség információtechnológiai fejlettségének megalapozáshoz.
Tervezett eredmény:	Felújított, modernizált, energia hatékony önkormányzati intézmények, épületek Új önkormányzati épületek A közfeladatok ellátottságnak színvonala emelkedik Hatékony munkavégzés új, korszerű eszközökkel Önkormányzati tulajdonban lévő közösségi és szabadidős funkciókat ellátó épületek felújítása és szükség esetén építése
Támogatandó tevékenységek:	Új intézmények létrehozása Infrastrukturális beruházások Eszközbeszerezés

4. Program cél – Turizmus fejlesztése

4. Program cél:	
Megnevezése:	Turizmus fejlesztés
Program célja, tartalma, tervezett beavatkozások, eredmények	
Fejlesztési cél:	A térség településeinek pontszerű turisztikai tevékenységének összehangolása. A hiányzó turisztikai attrakciók igényekre és térség adottságaira alapozott tervezése, megvalósítása. Az egyedi jellemzőkkel bíró Szlovén Rába - vidék brand kialakítása és adaptálása a térségi szereplők részére. Az egységességet megteremtve a turisztikai szolgáltatók részére komplex marketing eszközök és szolgáltatások biztosítása. A hiányzó és a turizmust kiszolgáló közlekedési infrastruktúra kiépítése, kiemelve a megyei és országos kerékpárút hálózathoz való csatlakozást. Tematikus túraútvonalak kialakítása és már meglévő útvonalakhoz való kapcsolódás megteremtése, nem csak fizikai kiépítés, hanem kijelölés által. A Rába folyó vízi turizmusára épülő turisztikai attrakciók és az azt kiszolgáló és támogató infrastruktúra megvalósítása. Már meglévő falusi szálláshelyek fejlesztése, bővítése és a helyi önkormányzatok és civil szervezetek részére új álláshelyek kialakítása használaton kívüli vagy jelenleg más feladatot ellátó és/vagy jelentősen leromlott állapotú épületek újrahasznosításával.
Tervezett eredmény:	Térségbe érkezőket kiszolgáló infrastruktúra fejlettsége javul A szálláshelyek fejlesztésre, bővítésre kerülnek, ezáltal a vendégejszakák száma növekszik A már meglévő és az új turisztikai attrakciók egységes megjelenése és összehangolása által biztosítva lesz, hogy a térségbe érkező turisták, vendégek a lehető legtöbb programból választhasson Új tematikus útvonalak kialakításra-, a már meglévők fejlesztésre kerülnek A turizmusban dolgozó munkavállalók szezonális foglalkoztatása csökkentésre kerül

Támogatandó tevékenységek:	Turisztikai attrakciók fejlesztése - terseget összefogó programok megvalósítása
	Turisztikai attrakciókhoz köthető közösségi terek kialakítása, fejlesztése és szükséges eszközök beszerzése
	Szlovén Rába - vidék brand és marketing tevékenységeinek kialakítása, fejlesztése
	Turizmushoz kapcsolódó közlekedési infrastruktúra fejlesztése
	Tematikus turisztikai utak fejlesztése, kialakítása, kijelölése Rába vízi turizmusának fejlesztése Szálláshely fejlesztés Új szálláshelyek kialakítása használaton kívüli vagy jelenleg más feladatot ellátó és/vagy jelentősen leromlott állapotú épületek újrahasznosításával

5. Program cél – Közösségépítő beruházások és programok

5. Program cél:	
Megnevezése:	Közösségépítő beruházások és programok
Program célja, tartalma, tervezett beavatkozások, eredmények	
Fejlesztési cél:	A Szlovén Rába - vidék településeim működő önkormányzatok civil szervezetek és a lakosság nemzetiiségi elveim értékeim alapuló közösségformáló és építő beruházásainak és programjainak támogatása, kiemelt figyelmet fordítva arra, hogy ezen fejlesztések által az ide látogató vendégek megismerhessék a szlovén nemzetiiség összetartó erejét, hagyományait, kultúráját és egyedi értékrendjét. Kiemelt cél, hogy a helyi közösségek részére biztosítva legyen a kornak megfelelő minőségű és felszereltségű közösségi tér, tevékenységeikhez nélkülözhetetlen infrastrukturális beruházás és eszköz beszerzés. A közösségi fejlesztések egyik fő célja, hogy a fiatalok ápolják, megőrizték nemzeti hagyományaikat és megismertessék kultúrájukat másokkal is.
Tervezett eredmény:	Nő a civil szervezetekbe bevont lakosság száma, kiemelten a fiatalok aránya A közösség részére megfelelő nagyságú és minőségű közösségi tér kerül létrehozásra A civil, egyházi és egyéb szervezetek tevékenységének ellátásához biztosítva lesz a megfelelő infrastrukturális háttér és a szükséges eszközök A társadalom részére bemutatásra kerül a szlovén nemzetiiség kultúrája, hagyományai Az aktív turizmust kiszolgáló közösségépítő programok kerülnek kialakításra, megrendezésre
Támogatandó tevékenységek:	Közösségi terek fejlesztése - Civil sport, kulturális és szabadidős szervezetek infrastrukturális és eszköz fejlesztései Szlovén nemzetiiséget erősítő fejlesztések (eszköz, program és infrastrukturális beruházások) Önkéntes tűzoltó egyesületek infrastrukturális fejlesztései, eszközbeszerzés, esetleg gépjármű tűzoltóautó beszerzés

	Egyházi szervezetek, közösségek infrastrukturális és közösség építő fejlesztései
	Helyi közösségi programok megvalósítása és a hozzá szükséges beruházások megvalósítása - kiemelten a szlovén közösség és tevékenységeinek bemutatása a turizmus jegyében

Stratégia részleteinek bemutatása

0. Program cél – Előkészítés

A Program megvalósíthatóságához szükséges egy, az előkészítési feladatok támogatására irányuló cél meghatározása.

Ebben a célban kerülnek meghatározásra, elkészítésre és támogatásra az egyes települések egyes pontszerű fejlesztések valamint átfogó, közösségi fejlesztések előkészítéséhez szükséges feladatok.

A rendelkezésre bocsátott források elosztásának pontos tervezhetőségéhez, az allokat források által biztosítani kívánt fejlesztési cél megvalósításához megalapozott elképzelésekre van szükség. Fontos ez az alpinfrastrukturális fejlesztések esetén, ugyanakkor egyes civil szervezetek fejlesztéseinek megvalósításánál egyaránt úgy, hogy annak közép-, hosszú távú hasznosíthatósága, térségi hatása beazonosítható legyen.

1. Program cél – Gazdaság

A terület- és gazdaságfejlesztési megoldások általánosságban két megközelítésben tervezhetőek. Egyrészt a hiányosságok külső erőforrások pótlásával, másrészt a rendelkezésre álló, meglévő erőforrások fejlesztésével.

A Program elkészítésének és megvalósításának alapvető célja, hogy feltárja a helyi közösségben lévő lehetőségeket, adottságokat és azok támogatásával az erőforrásokat optimalizálja, a térségi „vagyon” gyarapítsa.

Ebben a prioritásban is kiemelt cél a térségi specifikumok kiemelése, meglévő jó minták áttelelése. Cél, hogy önfenntartó szloven vidék alapjait tudja megteremteni a Program, a területi adottságok, meglévő igények és lehetőségek kihasználásával

A térségben nagy a rendelkezésre álló mezőgazdasági művelésre alkalmas területek aránya. Hagyománya van a termék előállításnak, arra épülő gazdaságnak, turizmusnak. Célkitűzés a

támogatás biztosításával a meglévő vállalkozások segítése, induló vállalkozások ötleteinek megvalósításához támogatás nyújtása.

Jó példaként szolgál a nagy sikerrel működtetett Szlovén Munkagazdaság, ahol diverzifikált tevékenységek egymás mellett működnek, mind turisztikai-, mind gazdasági célterületre tekintve.

Fontos célkitűzés, hogy a fenntartható erőforrásokon alapuló gazdaságfejlesztési célok valósuljanak meg, alapozva a meglévő természeti adottságokra, meglévő vállalkozási formákra, hagyománnyal bíró célterületek megerősítésével és új hagyományok teremtetésével. A Programba bevont, érintett 7 település adottságait figyelembe kell venni a tervezésnél. Ennél fogva a programcél preferálja az új vállalkozások létrehozására vonatkozó ötleteket, önfenntartó, értékteremtő mintákat adaptálva a szlovén nemzetiség lakta területekre, ugyanakkor fontos a meglévő mikro- és kisvállalkozások kisleptekű fejlesztése, akár egymásra épülő beruházások végrehajtásával.

Fontos célkitűzés és egyben értékmérőnek tekinthető, hogy mekkora mértékben képes a Projektgazda a program megvalósításával biztos alapot adni annak, aki vállalkozás létrehozását tervezi. Cél, hogy a településekről jelenleg ingázók, a meglévő, jelenleg sok esetben elhanyagolt területekben lassanak perspektívát, és jó minták megteremtésével egyre nagyobb számban képviseljék magukat önfenntartó vállalkozások, gazdaságok. Fontos, hogy a megvalósítás során biztosított legyen tanácsadás, az adminisztratív terhek minimalizálására kell törekedni.

Mikrovállalkozások és östermelők támogatása során azok sajátos igényeinek, törekvéseinek alapot adó fejlesztési irányokat szükséges meghatározni – a térség adottságainak figyelembe vételével.

Fontos lenne a vállalkozásokat nyitottá tenni arra, hogy képesek legyenek kihasználni nemzetközi támogatásokat, illetve a földrajzi adottságokból kiindulva a Hármashatár-alta piacokat is ki tudják használni.

Cél, hogy helyben élők helyi termék előállításának képessége fokozódjon a háttér-infrastruktúra fejlesztésével.

Ehhez kapcsolódva a turisztikai fejlesztés, a szlovén Rába-vidék turisztikai vonzerejének fejlesztése is kiemelt cél – katalizátor hatása a meglevő tevékenységek támogatásának, új brand létrehozásának tagadhatatlan.

Fókusz:

- östermelők támogatása
- működő mikro- és kisvállalkozások támogatása
- új vállalkozások létrehozásának támogatása

Céltérületek:

- technológiai korszerűsítés
- piacra jutás segítése - vásárokon való részvétel, online jelenlét biztosítása, nyomtatott anyagok készítése, beszállítói és feldolgozói hálózat kialakításával – szlovén Rába-vidék, mint brand létrehozása
- kisléptékű infrastrukturális fejlesztések és ingatlan beruházások megvalósítása – termelő, szolgáltató, gyártói szektorban egyaránt
- gyakornokok foglalkoztatása – üzenmméret növelése

2. Program cél – Infrastruktúra fejlesztés

Az infrastruktúra megléte, hanyosságai, minősége ma már alapvetően meghatározza egy-egy település, térség, közösség megítélését. Ezen túl mindez kijelöli eszköztrendszerét, előrevetíti jövőbeli fejlődési lehetőségeit.

Az infrastruktúra fejlesztése kiemelt szerepet kap mind a társadalmi-, mind a gazdasági folyamatok fejlődése terén, így a Program megvalósításában is kiemelt jelentőséggel kell, hogy szerepeljen. Ma már általánosságban elmondható, hogy például a „kerékpár-út hálózat”, „kijelölt turistaút” olyan hívószavak, amik nagyban hozzásegítik a potenciális látogatót a döntés meghozatalánál. Ugyanígy említhető az „alapinfrastrukturával teljesen ellátott” kifejezés a lakhatási céllal érkezők számára, „főútra való közvetlen csatlakozás” a vállalkozások számára.

Ugyan az infrastruktúra fejlesztése közvetlen anyagi haszonnal nem jár a szlovén Rába-vidéken élők számára, azonban közvetett hatásai megkérdőjelezhetetlenek – életminőség

javítása, népesség megtartó képesség fokozása, gazdaságellenkítő hatás fokozása, turizmus mutatóinak javítása mind hozzádekl lesz a megvalósítási szükséges fejlesztéseknek.

A Programba bevont településeken sok hiányosság igényel azonnali beavatkozást. Települések közötti utak javítása, településen belüli úthálózat fejlesztése, kerékpáros turizmus feltételrendszerének megteremtése és fejlesztése, zsákfalvak megnyitása prioritással kezelendő a térség fejlődésének és megítélésének szempontjából.

A térség, települések földrajzi adottságai, ingatlanok szórványos eloszlása miatt a szennyvíz rendszer kiépítése, megfelelő megoldás megtalálása több esetben szükséges és indokolt. A település, ahol ez nem megoldott, versenyképességét nunden téren egyre inkább elveszíti.

A szennyvíz- és csapadékvíz elvezetés megfelelőségének biztosítása az egyes települések érdekei túl fontos a természetes vizek óvása miatt is.

Nem lehet attól eltekinteni, hogy a térség az Örsegi Nemzeti Park területen fekszik, számos terület Natura 2000 ökológia hálózat része, így a fejlesztések átgondolt, szervezett és minden szakterülettel történő egyeztetés alapján kerülhetnek megvalósításra.

A fejlesztések megvalósítása a település egyértelmű fejlődésén túl a szlovén közösség életminőségét is javítja, lehetőségeinek szélesítésével.

Közvetett hatásaként a turizmus fejlődése, gazdaságellenkítő beruházások megvalósítása jelentkezhet.

Fókusz:

- meglévő úthálózat javítása
- kerékpárutak létrehozása, meglévő hálózat fejlesztése
- szennyvíz- és csapadékvíz kezelés hiányosságainak megoldása
- telekommunikációs hálózat fejlesztése

Céltérületek:

- szennyvíz és csatornahálózat bővítése, szükséges felújítások elvégzése – kül- és belterületi ingatlanok tekintetében
- közlekedési infrastruktúra fejlesztése – térségi szinten és települések vonatkozásában
- szélessávú internet biztosítása

3. Program cél – Önkormányzati intézmények infrastruktúrájának fejlesztése

A fejlesztéssel érintett települések mindegyike rendelkezik olyan leromlott állapotú, saját tulajdonú vagy saját tulajdonba vonható ingatlannal, aminek fejlesztése, hasznosítása, hasznosíthatóvá tétele nagy mértékben hozzájárulna a térség fejlődéséhez.

A fejlesztési tervek kijelölésekor kiemelt prioritást élveznek azok a törekvések, amik előrenmutatók vagy közvetlenül kihatnak egyéb megvalósítani kívánt célokhoz. Ilyen a szociális létesítmények létrehozása, amennyiben megfelelő ingatlan rendelkezésre áll. Ugyanakkor a térség vonzerejét, a természeti értékekre alapozott turizmus szolgáltatásait is érdemes a fejlesztési tervekbe emelni. Kihasználatlan önkormányzati ingatlanok kis befektetéssel turistaszállásá alakíthatóak.

Mindezen „pontoszerű” fejlesztéseket azzal a koncepcióval szükséges megvalósítani, hogy a térség erejét a fenntartás során kihasználja: helyi termékek, helyi szolgáltatások igénybevétele, helyi munkaerő alkalmazása.

A lakosságmegtartó erő fokozása elérhető lehet közművesített területek létesítésével (majd annak – megfelelő feltételrendszer megteremtése mellett – hasznosításával).

Fókusz:

- ingatlanok hasznosítása
- közösségi terek megújítása és hasznosítása (civil szervezetek működéséhez való hozzájárulás)

Céltérületek:

- ingatlanok fejlesztése – meglévő szolgáltatások fejlesztése és új szolgáltatások létrehozása
- eszközbeszerzés
- alkalmazotti létszám biztosítása

4. Program cél – Turizmus fejlesztése

Ma már nem lehet eltekinteni attól, hogy a turizmus lépett elő az egyik legnagyobb jövedelmet termelő iparágává. Egy-egy város, település, térség meghatározója, hogy mit tud kínálni a vendégnek, illetve milyen üzenetet közvetít magáról.

Ma már nem csak a turistával közvetlenül találkozó szolgáltatónak jut kiemelt szerep, egyre hangsúlyosabb a beszállítók rendszere – minőségi alapanyagból létrehozott, első osztályú szálláshelyek; helyi termékekből előállított, térségre – nemzetiségre jellemző étel- és italspecialitások; egyedi ötletek megvalósítása és láttatása, betekintés engedése a mindennapokba. Mindezek jóval nagyobb vonzerővel bírnak, mint azt sok esetben gondolhatjuk.

A szlovén Rába-vidék az Őrségi Nemzeti Park területén fekszik. Természeti adottságai, az Őrségi Nemzeti Park ismertsége megfelelő alapot adnak ahhoz, hogy önálló turisztikai egységként, saját erősségeinek bemutatásával, fejlesztések megvalósításával, turisztikai attrakciók kialakításával, termék-előállító képességének fokozását kihasználva létrehozzon egy olyan brandet, ami meglévő és új attrakciók, valamint a térségi szereplők összehangolása által válik működőképesé.

Fokusz:

- térségi szereplők tevékenységének összefogása
- turisztikai tevékenységhez kapcsolódó infrastruktúra
- marketing tevékenység

Célterületek:

- tematikus túraútvonalak kijelölése
- brand kialakításához szükséges marketing eszközök megvalósítása, beszerzése
- szálláshelyek fejlesztése
- vízi turizmus fejlesztése
- eszközbeszerzés
- marketing tevékenység

5. Program cél – Közösségépítő beruházások és programok

A közösségépítés, hagyományápolás, továbbörökítés alapjaiban határozza meg egy adott település, közösség, térség minősítését, amit egy külső „szemlelő” megítélhet. Az aktív civil szféra, a lakosság összetartozás érzése, a nemzetiség összetartása, hagyományainak ápolása kell hogy legyen a program alapja abban a tekintetben, ami a szlovén Rába-vidéken élők identitástudatának megerősítéséhez szükséges.

A célterület kiemelt gonddal kezeli, hogy a területen működő civil szervezeteknek megfelelő infrastrukturális feltételeket tudjon teremteni, ugyanakkor eszköz- és felszerelés ellátottságuk javulhasson, tevékenységük végzéséhez szükséges alapvető igényeik kielégítésével.

A közösségépítő beruházások és programok mindig önmagukon túlmutatnak. Reklámozzák a térséget, jó hírt visznek annak.

Fókusz:

- szlovén nemzetiségi értékek mentén szerveződő programok és rendezvények támogatása
- közösségi terek fejlesztése és biztosítása

Célterületek:

- eszközbeszerzés
- rendezvények lebonyolításához szükséges támogatás
- infrastrukturális fejlesztése

Cselekvési terv bemutatása, szervezeti keretek

A Program végrehajtásáért az Országos Szlovén Önkormányzat felel

Országos Szlovén Önkormányzat bemutatása

Az Országgyűlés által 1993-ban elfogadott „A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól” szóló törvény lehetővé tette a kisebbségek számára helyi és országos önkormányzatok létrehozását. Így került sor 1994-ben a helyi szlovén kisebbségi önkormányzatok, 1995-ben az Országos Szlovén Kisebbségi Önkormányzat megválasztására. Az alakuló közgyűlés az Országos Szlovén Önkormányzat székhelyéül Felsőszőlőnöt jelölte ki. A központi székházat 1998-ban adták át, majd felavarták a Budapesti Kirendeltség irodáját.

Az Országos Szlovén Önkormányzat (OSZÖ) fő feladatának tekinti a magyarországi szlovén nemzetiség képviselését anyanyelvi, oktatási, kulturális, politikai és gazdasági területen, a nemzetiségi önzonosulás és kulturális identitás elmélyítése érdekében. E célból hozta létre vagy vette át a szlovén nemzetiségi oktatási, kulturális intézményeket és médiát. 1997-ben egyik alapítója volt a Szlovén Rádió Közhasznú Társasagnak, melynek 2000-től kizárólagos tulajdonosa. A rádió fő célja a Rába-vidéken élő szlovének anyanyelvi tájékoztatása, nyelvi kultúrájának erősítése, a néphagyományok ápolása. A studio adásideje 2012-től heti 28 óra.

Az Országos Szlovén Önkormányzat Közgyűlése rendszeresen összeül, ahol az aktuális kérdéseket tárgyalják. Az OSZÖ a szlovén kulturális programok szervezését is ellátja, összefogva ezzel a Szlovén Rába-vidéken élő generációkat.

Az Országos Szlovén Önkormányzat az alábbi bizottságokkal rendelkezik:

- Pénzügyi Ellenőrző Bizottság
- Oktatási Bizottság
- Kulturális Bizottság

Az Országos Szlovén Önkormányzat (OSZÖ) Hivatala törzskönyvi nyilvántartásba vételére 2009. június 4. napján került sor, az OSZÖ Hivatala 2012. január 1. napjától önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szervként látja el feladatait Felsőszőlőnön, Templom út 8. szám alatt. Irányító, felügyeleti szerve az Országos Szlovén Önkormányzat Közgyűlése, törvényességi felügyeleti szerve a Vas Megyei Kormányhivatal.

A Hivatal az Országos Szlovén Önkormányzat szerveként előkészíti, végrehajtja annak határozatait, ellátja a gazdálkodással kapcsolatos feladatokat. A Hivatal vezetőjét a Községi Hivatal határozatlan időre nevezi ki. A feladatvégzéshez szükséges vagyoni- és pénzeszközt a Községi Hivatal biztosítja. A pénzügyi-gazdálkodási feladatokat a Hivatal pénzügyi munkatársai látják el.

A Hivatal ellátja a Községi Hivatal és bizottságai működéséhez kapcsolódó adminisztrációs és szervezési feladatokat. Segíti az önkormányzati képviselők, a bizottságok és a Községi Hivatal munkáját. Közreműködik a területi szervek által tárgyalando irások előterjesztések előkészítésében. Előkészíti, majd végrehajtja a Községi Hivatal és a bizottságok döntését. A nemzetiségi önkormányzati képviselők munkáját tájékoztatással segíti. Az Országos Szlovén Önkormányzat Hivatala látja el az alábbi költségvetési szervek gazdálkodási feladatait:

1. Apátistvánfalvi Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda
(9982 Apátistvánfalva, Fő út 117.)
2. Kossics József Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda
(9985 Felsőszőlőnk, Templom út 10-1.)
3. Kúhar Emlékház, Szlovén Tájház
(9985 Felsőszőlőnk, Templom út 11.)

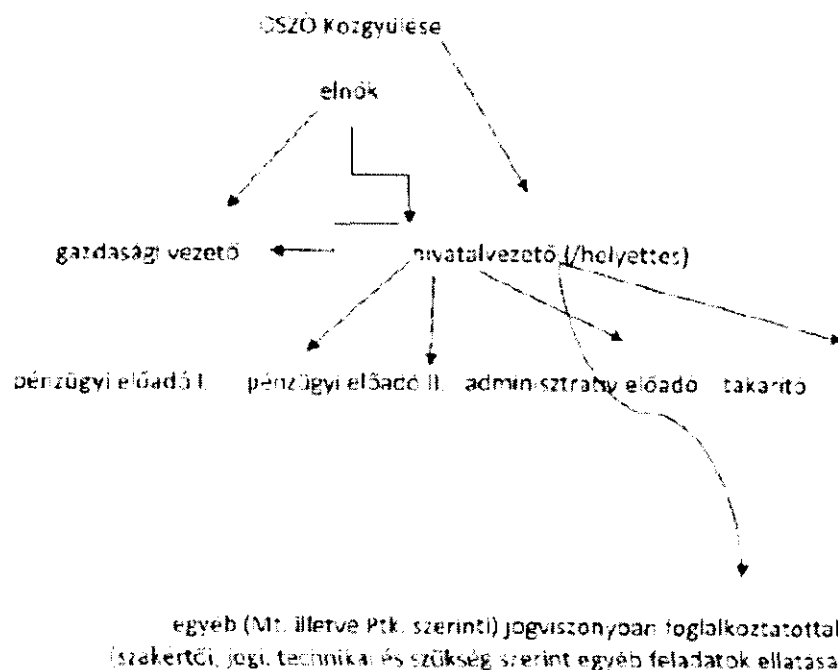
2012-ben a Szlovén Köztársaság Szentgotthárdi Főkonzulatusán átadás-átvételi megállapodást írtak alá Felsőszőlőnk – Alsószőlőnk – Szakonyfalu községek, illetve Apátistvánfalva, Kétyölgy, Orfalu község önkormányzatai és az Országos Szlovén Önkormányzat. A szerződés értelmében 2012. július 1-jétől a felsőszőlőnk Kossics József Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda, valamint az apátistvánfalvi Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda fenntartói jogát az OSZÖ gyakorolja. Az aláírások a települési önkormányzatok elkötelezettségét és az OSZÖ közgyűlésének meghatározó jelentőségű döntését tükrözik. Az aláírást a Szlovén Köztársaság szentgotthárdi főkonzulja történelmi pillanatnak nevezte. A nemzetiségi oktatási intézmények átvételével hosszitávon biztosítottak látszik ezek működése és fennmaradása.

2018. 05. 18-én aláírásra került a „Megállapodás köznevelési intézmény fenntartói jogának átadásáról és vagyonkezelésbe adásáról”: Szakonyfalu Község Önkormányzata, az Alsószolnók-Szakonyfalu Köznevelési Intézményfenntartói Önkormányzati Társulás, és az Országos Szlovén Önkormányzat között, a Mesesziget Óvoda Tagóvodájának (Szakonyfalu) átadás-átvétele ügyében.

A Hivatal ellátja a Szlovén Rádió Közhatal Nonprofit Kft. Felügyelő Bizottsága döntés-előkészítési és -végrehajtási feladatát, az OSZO és intézményei hazai és uniós pályázat előkészítési, - és kivitelezési tevékenységet, valamint a szervezeti egységek programjainak és rendezvényeinek előkészítését és lebonyolítását és a folyamatos kapcsolattartást és tájékoztatást a helyi szlovén nemzetiségi önkormányzatokkal és intézményekkel. A feladatellátás során a Hivatal együttműködik az önkormányzatok más intézményeivel, a hatóságokkal és a közszolgáltatást végző szervezetekkel.

Szervezeti felépítése: *(forrás: Az Országos Szlovén Önkormányzat Hivatalának Szervezeti és Működési Szabályzata, 2016)*

OSZO Hivatala szervezeti felépítése

Hazánkban a 2014. október 12-i választások alkalmával tíz szlovén nemzetiségi önkormányzat megválasztására került sor:

- Felsőszőlők
- Apatistvánfalva
- Szakonczfalv
- Szentgotthárd
- Kertvölgy
- Orfalu
- Alsoszőlők
- Szombathely
- Budapest (XI. kerület)
- Mosonmagyaróvár

Az Országos Szlovén Önkormányzat Közgyűlése az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény 7. § -a alapján 2014. február 19-én határozta meg a szlovén nemzetiségi listát és annak első helyére Kissné Köles Erikát állította, akit 2018-ban már második alkalommal választottak meg erre a posztra. A szöszölő asszony folyamatos kapcsolatot tart az Országos Szlovén Önkormányzattal és a választókkal, tárgyalásokat folytat a nemzetiségi területen illetékes államtitárokkal, helyettes államtitárokkal, frakcióvezetővel. A hivatalos látogatásokon és fogadásokon képviseli a szlovén nemzetiség érdekeit. 2018. július 19-én fogadta a Szlovén Rábavidékre látogató Soltész Miklóst, a Miniszterelnökség egyházi, nemzetiségi kapcsolatokért és az üldözött keresztények megsegítéséért felelős államtitkarságának államtitkárát. A látogatás alkalmával megtekintésre került a szentgotthárdi Nagyboldogasszony-templom, amelynek belső rekonstrukciója a kormány 600 millió forintos támogatásával valósul meg. Az államtitkár úr meglátogatta a felsőszőlőki Kossics József Kétnyelvű Általános Iskolát, melynek tetőfelújítása, s az óvoda, melynek teljes rekonstrukciója zajlott a nyári hónapokban. Az Országos Szlovén Önkormányzat székházában az államtitkár megköszönte az önkormányzat és a parlamenti szöszölő munkáját, amit a nemzetiség érdekvédelme, az anyanyelv ápolása és az anyaországgal való kapcsolattartás terén végeznek. Örömteli tény, hogy nyolc év alatt több mint háromszorosára nőtt a kormány által a szlovén nemzetiség támogatására fordított összeg. 2019-ben további támogatás, majdnem ötmilliárd forint jut majd a nemzetiségeknek. A Szlovén Rábavidéken támogatni szeretnék a kertvölgyi közösségi tér létrehozását, a felsőszőlőki templom külső felújítását, az orfalui tájház felújítását és az apatistvánfalvi

plebanaépület zarándokszállása alakítását. A tervek között szerepel a felsőszőlőki malomépület turisztikai célú hasznosítása is.

Az Országos Szlovén Önkormányzat együttműködési megállapodások keretében tevékenykedik a Magyarországi Szlovének Szövetségevel, a Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzetiségi Közösséggel, Vas Megye Közgyűlésével, Szombathely Város Önkormányzatával, Szentgotthárd Város Önkormányzatával és a Goričkoi (Szlovénia) önkormányzatokkal. Jó kapcsolatot ápol a szlovén nemzetiségi önkormányzatokkal, egyesületekkel és a magyarországi illetékes szervekkel, az anyaország Szlovéniával, illetve Szlovénia Budapesti Nagykövetségével és a Szentgotthárdi Főkonzulátussal.

A magyarországi szlovénség a határon túli lehetőségeket is megragadja. Ennek példája a muravidéki partneriséggel létrehozott Murába Európai Területi Társulás, a magyar és a szlovén nemzeti közösségek által lakott területek fejlődésének elősegítésére. Ezenkívül tárgyalások kezdődtek egy gazdasági alap létrehozására is anyaországi támogatással.

Program lebonyolításának szükségletei

Ahhoz, hogy a programot megfelelő színvonal biztosításával és az elérni kívánt eredmények realizálásával valósítsa meg a Projektgazda, megfelelő tárgyi és személyi feltételek biztosítása szükséges.

Az Országos Szlovén Önkormányzat Felsőszőlőn működő infrastruktúrája rendelkezésre áll, humán erőforrás állománya a napi feladatok elvégzéséhez jelenleg elegendő, későbbiekben szükség esetén bővíthető, ugyanakkor a szakmai feladatok ellátására külsős szakemberek delegálása tervezett.

A napi feladatok ellátásához nélkülözhetetlen tárgyi eszközök (informatikai eszközök, iroda és felszerelése) rendelkezésre áll.

A Program lebonyolításának időbeli szükségleteit a későbbiekben lehet pontosan meghatározni, a rendelkezésre bocsátott forrás, mint támogatás felhasználási feltételrendszerének ismeretében.

Együttműködések számbavétele

A Projektgazda szervezet a fejlesztést önállóan hajtja végre, konzorciumi megállapodás nem tervezett.

Aktív együttműködés tervezett az érintett települések önkormányzataival, releváns térségben működő civil szervezetekkel, helyi vállalkozásokkal, önkéntesekkel, a szlovén Rába-vidék területén élő közösséggel.

Az előkészítés és lebonyolítás során aktív együttműködés tervezett hatóságokkal, a tervezés szempontjából releváns intézetekkel.

Kommunikációs terv

Kommunikációs célok összefoglalása:

- a Program megvalósításához biztosított keretrendszer széles körű megismertetése a fejlesztéssel érintett térség egészében
- kiemelt cél a projektben érintettek teljes körének bevonása (pl. szakmai partnerek, lakosság, civil szervezetek, önkormányzatok)
- elérni kívánt célok ismertetése
- egyes prioritások fő céljainak hangsúlyozása
- egyéni fejlesztési lehetőségek alapjainak bemutatása
- összefüggések felvázolása – térségi célok, szlovén nemzetiség jövőképek bemutatása a fejlesztés hozzájárulásával

Kommunikációs stratégia:

- Elokészítő szakaszban szükséges a fejlesztési Program ismertetése – erősségek, hiányosságok, megoldási lehetőségek interpretálásával.
- Megvalósítási szakaszban kerül sor az egyes célterületekre kidolgozott fejlesztési lehetőségek bemutatására, a fejlesztés rész céljainál realizált eredmények bemutatására. Fontos a sajtókapcsolatok ápolása, online felületeken folyamatosan friss információk és adattartalmak biztosítása.

Célcsoportok, üzenetek és használni kívánt eszközök:

Célcsoport	Üzenet	Eszköz
Munkatársak	Pontos információk, projektcellal való azonosulás, megfelelő tájékozottság	Belső kommunikáció
Bevont települések képviselői	Pontos információk, projektcellal való azonosulás, megfelelő tájékozottság	Belső kommunikáció, weboldal, sajtó

Helyi vállalkozók	Megfelelő tájékozottság, pontos információk, lehetőségek ismerete	Forum rendezése, sajtó, weboldal
Civil szervezetek	Megfelelő tájékozottság, pontos információk, lehetőségek ismerete	Forum rendezése, sajtó, weboldal
Teljes lakosság	Megfelelő tájékozottság, rövid- és hosszútávú célok ismerete	Forum rendezése, sajtó, weboldal
Egyéb partnerek, szakmai partnerség	Megfelelő tájékozottság	Forum rendezése, sajtó, weboldal, személyes találkozó
Sajtó	Megfelelő tájékozottság, hiteles információk átadása	Sajtotájékoztató, sajtóanyag biztosítása
Határon túli kapcsolatok	Megfelelő tájékozottság, hiteles információk átadása	Személyes találkozó, weboldal